

Sytuacja demograficzna województwa mazowieckiego w 2019 r.

Demographic situation of Mazowieckie Voivodship in 2019

Urząd Statystyczny w Warszawie Statistical Office in Warszawa

Warszawa Warsaw 2020

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Urząd Statystyczny w Warszawie, Mazowiecki Ośrodek Badań Regionalnych
Statistical Office in Warszawa, Mazovian Centre for Regional Surveys

Zespół autorski

Editorial team

Iwona Cieciora, Hanna Murawska

Kierujący

Supervisor

Anna Cacko, Tomasz Zegar

Tłumaczenie

Translation

Agnieszka Gromek-Żukowska

Skład i opracowanie graficzne

Typesetting and graphics

Daniel Koźmiński, Grzegorz Stępień, Łukasz Zieliński

ISSN 2658-1949

Publikacja dostępna na stronie internetowej

Publication available on website

<https://warszawa.stat.gov.pl/publikacje-i-foldery/>

Przy publikowaniu danych Urzędu Statystycznego prosimy o podanie źródła

When publishing Statistical Office data please indicate the source

Zakład Wydawnictw
Statystycznych

00-925 WARSZAWA, AL. NIEPODLEGŁOŚCI 208

Informacje w sprawach sprzedaży publikacji – tel.: (22) 608 32 10, 608 38 10

Zam. XXX/2020/nakł. 70

Przedmowa

Zmiany demograficzne to dziś jedno z największych wyzwań stojących przed rozwijającymi się społecznościami i choć głównie wynikają z procesów zachodzących od wielu lat, to ich skutki – zarówno ekonomiczne, jak i społeczne – zaczynamy odczuwać obecnie. Obserwowane trendy w zakresie czynników kształtujących liczbę i strukturę ludności, takich jak: spadek dzietności, wzrost długości życia, tworzenie i rozpad rodzin, przemieszczanie się ludności, determinują rynek pracy, szkolnictwo, ochronę zdrowia, a także wpływają na charakter konsumpcji czy rynek ubezpieczeń społecznych. Można wnioskować, że wraz z postępującymi przemianami demograficznymi, poszerzać się będą obszary życia społeczno-gospodarczego przez nie warunkowane.

Ze względu na znaczącą rolę statystyki we wspieraniu działań wszystkich podmiotów na rzecz łagodzenia negatywnych skutków zmian demograficznych na Mazowszu, Urząd Statystyczny w Warszawie przygotował publikację „Sytuacja demograficzna województwa mazowieckiego w 2019 r.”, która jest kontynuacją publikacji „Ludność, ruch naturalny i migracje w województwie mazowieckim” wydawanej przez 18 lat i cieszącej się dużym zainteresowaniem szerokiej grupy odbiorców.

Niniejsza publikacja zawiera szereg informacji dotyczących stanu i struktury ludności w latach 2010–2019 oraz takich zjawisk demograficznych, jak: małżeństwa, separacje, rozwody, urodzenia, zgony, migracje w latach 2000–2019. W celu przedstawienia zróżnicowania regionalnego wybrane informacje poddano analizie w przekroju miast, wsi, powiatów i gmin. Tekst analityczny opracowania wzbogacono tablicami oraz prezentacją graficzną w postaci map i wykresów.

Oprócz części analitycznej, publikacja zawiera część tabelaryczną, w której zamieszczono obszerny zakres danych przydatnych do tworzenia rozszerzonych analiz. Część analityczna jest udostępniona w formacie PDF, natomiast tablice z danymi – w formacie Excel. Szerszy zakres danych demograficznych dostępny jest na stronie internetowej GUS <https://www.stat.gov.pl>, w zakładce Bank Danych Lokalnych oraz w zakładce Bazy danych (między innymi w bazie Demografia oraz w ramach Platformy Analitycznej SWAiD – Dziedziczne Bazy Wiedzy).

Wyrażam nadzieję, że niniejsze wydawnictwo dostarczy szeregu interesujących informacji o ludności województwa mazowieckiego i będzie przydatnym źródłem wiedzy dla wszystkich osób zajmujących się monitoringiem przemian demograficznych zachodzących na Mazowszu.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego
w Warszawie

Zofia Kozłowska

Preface

Demographic changes are nowadays one of the biggest challenges facing developing societies and although they are mainly the result of processes that have been taking place for many years, their effects – both economic and social – are beginning to be felt now. Observed trends in the field of factors affecting the size and structure of the population, such as: decrease in fertility, increase in life expectancy, creation and breakdown of families, movement of population, determine the labour market, education, health care, and also affect the nature of consumption or the social insurance market. It can be concluded that, along with the progressing demographic changes, the areas of social and economic life that they condition will expand.

Due to the significant role of statistics in supporting the activities of all entities to alleviate the negative effects of demographic changes in Mazovia, the Statistical Office in Warszawa prepared the publication “Demographic situation of Mazowieckie Voivodship in 2019”, which is a continuation of the publication “Population, vital statistics and migration in Mazowieckie Voivodship” published for 18 years and enjoying a great interest of a wide audience.

This publication contains a number of information about the size and structure of the population in 2010–2019 and demographic phenomena such as: marriages, separations, divorces, births, deaths, migrations in the years 2000–2019. In order to present regional diversity, selected information was analyzed in terms of urban areas, rural areas, powiats and gminas. The analytical text of the study was enriched with tables and graphic presentation in the form of maps and charts.

In addition to the analytical part, the publication includes a tabular part, which contains a wide range of data useful for creating extended analyzes. The analytical part is available in PDF format, while data tables – in Excel format. A wider range of demographic data is available on the Statistics Poland website <https://www.stat.gov.pl>, in the Local Data Bank tab and in the Databases tab (among others in the Demographics database and within the SWAiD Analytical Platform – Knowledge Bases).

I do hope that this publication will provide a lot of interesting information about the population of Mazowieckie Voivodship and will be a useful source of knowledge for all those involved in monitoring the demographic changes taking place in Mazovia.

Director
of the Statistical Office
in Warszawa

Zofia Kozłowska

Spis treści

Contents

	Str. Page
Przedmowa.....	Preface..... 3, 4
Spis tablic	List of tables 6
Spis wykresów	List of charts 7
Spis map	List of maps 8
Objaśnienia znaków umownych.....	Symbols 9
Ważniejsze skróty	Main abbreviations..... 9
Synteza.....	Executive summary 11
Rozdział 1. Powierzchnia, podział terytorialny	Chapter 1. Area, territorial division 14
Rozdział 2. Stan i struktura ludności	Chapter 2. Size and structure of population..... 20
2.1. Ludność według miejsca zamieszkania	2.1. Population by place of residence 20
2.2. Zmiany stanu ludności	2.2. Changes in size of population 22
2.3. Ludność według płci	2.3. Population by sex..... 28
2.4. Ludność według wieku	2.4. Population by age 30
2.5. Ludność według biologicznych grup wieku.....	2.5. Population by biological age groups 34
2.6. Ludność według ekonomicznych grup wieku.....	2.6. Population by educational age groups..... 39
Rozdział 3. Ruch naturalny ludności	Chapter 3. Vital statistics of population..... 42
3.1. Przyrost naturalny	3.1. Natural increase 42
3.2. Małżeństwa.....	3.2. Marriages..... 44
3.3. Separacje.....	3.3. Separations..... 47
3.4. Rozwody	3.4. Divorces 49
3.5. Urodzenia i dzietność kobiet.....	3.5. Births and women fertility 52
3.6. Zgony.....	3.6. Deaths 56
Rozdział 4. Migracje ludności.....	Chapter 4. Migration of population..... 62
Uwagi metodologiczne.....	Methodological notes 68
Aneks. Spis tablic załączonych do publikacji w wersji elektronicznej (format XLS).....	Appendix. List of tables attached to the publication in the electronic version (XLS format)..... 74

		Tablica Table	Str. Page
Spis tablic	List of tables		
Zmiany podziału terytorialnego w okresie od 2 stycznia 2018 r. do 1 stycznia 2019 r.	Changes in territorial division in the period from 2nd January 2018 to 1st January 2019	1	14
Miasta i gminy według liczby mieszkańców (2000, 2010, 2019)	Towns and gminas by number of inhabitants (2000, 2010, 2019)	2	20
Zmiana stanu ludności z tytułu ruchu naturalnego i migracyjnego (2000–2019).....	Change in size of population due to vital statistics and migration (2000–2019)	3	23
Ludność według płci w 2019 r.	Population by sex in 2019	4	28
Wskaźnik feminizacji (2010, 2019).....	Sex ratio (2010, 2019).....	5	30
Ludność według biologicznych grup wieku (2010, 2019)	Population by biological age groups (2010, 2019) ...	6	35
Ludność według ekonomicznych grup wieku (2010, 2019)	Population by economic age groups (2010, 2019) ...	7	39
Małżeństwa zawarte (2000, 2010, 2018, 2019)	Marriages contracted (2000, 2010, 2018, 2019)	8	45
Nowożeńcy według wieku (2000, 2019)	Bridegrooms and brides by age (2000, 2019)	9	46
Separacje orzeczone (2000, 2010, 2018, 2019).....	Separations (2000, 2010, 2018, 2019)	10	48
Rozwody (2000, 2010, 2018, 2019)	Divorces (2000, 2010, 2018, 2019).....	11	50
Urodzenia (2000, 2010, 2018, 2019)	Births (2000, 2010, 2018, 2019)	12	53
Płodność kobiet (2000, 2019).....	Female fertility (2000, 2019).....	13	53
Zgony (2000, 2010, 2018, 2019)	Deaths (2000, 2010, 2018, 2019).....	14	57
Zgony według wybranych przyczyn (2000, 2018)	Deaths by selected causes (2000, 2018)	15	58
Zgony według płci i wieku zmarłych (2000, 2019)....	Deaths by sex and age of the deceased (2000, 2019)	16	59
Zgony niemowląt (2000, 2010, 2018, 2019).....	Infant deaths (2000, 2010, 2018, 2019)	17	61
Zgony niemowląt według wieku i płci (2000, 2019)	Infant deaths by age and sex (2000, 2019).....	18	61
Migracje międzywojewódzkie ludności na pobyt stały (2000, 2010, 2018, 2019)	Inter-voivodship migration of population for permanent residence (2000, 2010, 2018, 2019)	19	64
Migracje wewnątrzwojewódzkie ludności na pobyt stały (2000, 2010, 2018, 2019)	Intra-voivodship migration of population for permanent residence (2000, 2010, 2018, 2019)	20	65

		Wykres Chart	Str. Page
Spis wykresów	List of charts		
Typy rozwoju ludnościowego powiatów według metody Webba w latach 2010–2019	Types of population progress in powiats according to Webb's method in 2010–2019	1	26
Ludność według płci i wieku (2010, 2019)	Population by sex and age (2010, 2019)	2	31
Mediana wieku ludności (2000–2019)	Median age of population (2000–2019)	3	32
Wskaźnik starości demograficznej (2000–2019)	Old age ratio (2000–2019)	4	35
Indeks starości (2000–2019)	Ageing index (2000–2019)	5	37
Częstkowe współczynniki obciążenia demograficznego (2000–2019)	Age specific dependency ratios (2000–2019)	6	41
Ruch naturalny ludności (2000–2019)	Vital statistics of population (2000–2019)	7	42
Małżeństwa zawarte (2000–2019)	Marriages contracted (2000–2019)	8	45
Mediana wieku nowożeńców zawierających związek małżeński po raz pierwszy (2000–2019)	Median age of bridegrooms and brides at first marriage (2000–2019)	9	47
Separacje orzeczone (2000–2019)	Separations (2000–2019)	10	48
Rozwody (2000–2019)	Divorces (2000–2019)	11	50
Rozwody według wieku małżonków w momencie wniesienia powództwa (2010, 2019)	Divorces by age of spouses at the moment of filing for divorce (2010, 2019)	12	51
Urodzenia żywe (2000–2019)	Live births (2000–2019)	13	52
Wiek środkowy matek rodzących pierwsze dziecko (2002–2019)	Median age of mothers giving birth to first child (2002–2019)	14	54
Współczynnik dzietności ogólnej (2000–2019)	Total fertility rates (2000–2019)	15	55
Zgony (2000–2019)	Deaths (2000–2019)	16	57
Zgony niemowląt (2000–2019)	Infant deaths (2000–2019)	17	60
Ogólne saldo migracji na pobyt stały na 1000 ludności (2000–2019)	Total net migration for permanent residence per 1000 population (2000–2019)	18	63
Migracje międzywojewódzkie ludności na pobyt stały w 2019 r.	Inter-voivodship migration for permanent residence in 2019	19	64

		Mapa Map	Str. Page
Spis map	List of maps		
Podział administracyjny województwa mazowieckiego w 2019 r.	Administrative division of Mazowieckie Voivodship in 2019	1	15
Gęstość zaludnienia według powiatów i gmin w 2019 r.	Population density by powiats and gminas in 2019	2	22
Zmiana liczby ludności według powiatów i gmin w latach 2010–2019.....	Change in the number of population by powiats and gminas in 2010–2019	3	24
Typy rozwoju ludnościowego gmin według metody Webba w latach 2010–2019.....	Types of population progress in gminas according to Webb's method in 2010–2019	4	27
Mediana wieku ludności według płci i miejsca zamieszkania w 2019 r.	Median age of population by sex and place of residence in 2019.....	5	33
Indeks starości w 2019 r.	Ageing index in 2019	6	38
Ruch naturalny ludności według powiatów w 2019 r.	Vital statistics of population by powiats in 2019	7	43
Ruch naturalny ludności według gmin w 2019 r.	Vital statistics of population by gminas in 2019	8	44
Współczynnik dzietności ogólnej według powiatów w 2019 r.	Total fertility rates by powiats in 2019.....	9	56
Zgony według powiatów (2018, 2019).....	Deaths by powiats (2018, 2019).....	10	58
Migracje wewnętrzne i zagraniczne na pobyt stały według powiatów w 2019 r.	Internal and international migration for permanent residence by powiats in 2019.....	11	66
Migracje wewnętrzne i zagraniczne na pobyt stały według gmin w 2019 r.	Internal and international migration for permanent residence by gminas in 2019.....	12	67

Objaśnienia znaków umownych

Symbols

Symbol	Opis
Symbol	Description
Kreska (-)	oznacza, że zjawisko nie wystąpiło magnitude zero
Zero (0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5 magnitude not zero, but less than 0.5 of a unit
(0,0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05 magnitude not zero, but less than 0.05 of a unit
Kropka (.)	oznacza: brak informacji, konieczność zachowania tajemnicy statystycznej lub że wypełnienie pozycji jest niemożliwe albo niecelowe data not available, classified data (statistical confidentiality) or providing data impossible or purposeless
Znak Δ	oznacza, że nazwy zostały skrócone w stosunku do obowiązującej klasyfikacji categories of applied classification presented in an abbreviated form
„W tym” “Of which”	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy indicates that not all elements of the sum are given
Comma (,)	used in figures represents the decimal point

Ważniejsze skróty

Main abbreviations

Skrót	Znaczenie
Abbreviation	Meaning
tys.	tysiąc thousand
km ²	kilometr kwadratowy square kilometre
gm. m-w.	gmina miejsko-wiejska urban-rural gmina
gm. w.	gmina wiejska rural gmina
m.	miasto
m.st.	miasto stołeczne
pkt	punkt
p. proc. pp	punkt procentowy percentage point
r.	rok
cd. cont.	ciąg dalszy continued
dok. cont.	dokończenie continued
nr (Nr) No.	numer number
poz.	pozycja
ust.	ustęp
Dz. U.	Dziennik Ustaw
PESEL	Powszechny Elektroniczny System Ewidencji Ludności Common Electronic System of Population Register

Synteza

Executive summary

Mazowieckie jest największym obszarem i najbardziej zaludnionym województwem w kraju. W końcu 2019 r. mieszkało tu 5423,2 tys. osób, stanowiąc 14,1% ogółu ludności Polski. W 88 miastach województwa mieszkało 3495,7 tys. osób, a na wsi 1927,4 tys. Wskaźnik urbanizacji wyniósł 64,5%, tj. o 0,1 p. proc. więcej niż przed rokiem. Ponad połowę (51,2%) ludności miejskiej stanowiły osoby zamieszkujące w m.st. Warszawie.

Liczba mieszkańców Mazowsza stale rośnie – w ciągu 2019 r. zwiększyła się o 19,8 tys. osób (wobec wzrostu o 18,8 tys. osób w roku poprzednim). Mieszkańców zyskały zarówno miasta, jak i wsie, gdzie przyrost roczny wyniósł odpowiednio 15,8 tys. i 4,0 tys. osób.

Gęstość zaludnienia, tj. liczba osób przypadająca na 1 km² w 2019 r. wynosiła 153 osoby; wyższa była w miastach (1596 osób) niż na wsi (58 osób).

Głównym czynnikiem powodującym wzrost liczby mieszkańców był najwyższy w kraju napływ ludności do województwa. Współczynnik salda migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały wyniósł 3,34‰, co w skali roku oznacza wzrost o 0,24 pkt. Nieznacznie wzrósł również współczynnik przyrostu naturalnego (z 0,33‰ do 0,35‰). Poszczególne składniki przyrostu rzeczywistego ludności odmiennie kształtowały się w miastach i na wsi. W miastach oba wskaźniki przyjęły wartości dodatnie, natomiast na wsi przyrost naturalny był ujemny, a ogólne saldo migracji stało się dodatnie.

Przyrost/ubytek ludności był bardzo zróżnicowany terytorialnie. Przybywało mieszkańców w obszarze metropolitalnym Warszawy i strefach podmiejskich dużych miast, a ubywało w miastach subregionalnych i powiatach usytuowanych na krańcach województwa. Niepokojącym zjawiskiem jest powiększanie się obszarów wyludniających się.

Zgodnie z klasyfikacją Webba w 2019 r. z ogólnej liczby 42 powiatów 14 było aktywnych demograficznie (tj. zaludniało się), z czego w 10 nastąpił wzrost zaludnienia w wyniku zarówno dodatniego przyrostu naturalnego, jak i dodatniego salda migracji. W pozostałych 28 powiatach zmiany miały charakter regresywny; w 20 z nich przyrost naturalny i saldo migracji były ujemne. W latach 2010–2019 liczba powiatów wyludniających się zwiększyła się o 8; tylko jeden powiat zmienił swój charakter z depopulacyjnego na rozwojowy.

Mazowieckie is the largest and the most populated voivodship in the country. At the end of 2019, 5423.2 thousand persons lived here, constituting 14.1% of the total population of Poland. In 88 urban areas of the voivodship lived 3495.7 thousand persons, and in rural areas 1927.4 thousand. The urbanization rate was 64.5%, i.e. by 0.1 pp more than a year before. More than half (51.2%) of the urban population were persons living in m.st. Warszawa.

The number of inhabitants of Mazovia is constantly growing – in 2019 it increased by 19.8 thousand persons (compared to an increase of 18.8 thousand persons in the previous year). Both urban and rural areas gained inhabitants, where the annual increase amounted to 15.8 thousand and 4.0 thousand persons.

Population density, i.e. the number of persons per km² in 2019 was 153 persons; it was higher in urban (1596 persons) than in rural areas (58 persons).

The main factor causing the increase in the number of inhabitants was the highest in the country inflow of population to the voivodship. The net migration of internal and international migration for permanent residence was 3.34‰, which means an increase of 0.24 points per year. The natural increase rate also increased slightly (from 0.33‰ to 0.35‰). Individual components of the real growth of the population were different in urban and in rural areas. In urban areas, both indicators were positive, while in rural areas the population growth was negative, and the total net migration was positive.

The increase/decrease in population was very territorially different. There were more and more inhabitants in the metropolitan area of Warszawa and suburban areas of large cities, and there were less in sub-regional cities and powiats located at the outskirts of the voivodship. The worrying phenomenon is the expansion of depopulating areas.

According to the Webb's classification, in 2019 out of the total number of 42 powiats, 14 were demographically active (i.e. they were populating), of which 10 increased in population as a result of both a positive natural increase and a positive net migration. In the remaining 28 powiats, the changes were of a regressive nature; in 20 of them the natural increase and migration balance were negative. In the years 2010–2019, the number of depopulating powiats increased by 8; only one powiat changed its character from depopulating to developmental.

W województwie mazowieckim struktura ludności według płci od lat charakteryzuje się liczebną przewagą kobiet. Ich udział w ogólnej liczbie ludności stanowi ponad 52%. W 2019 r. wskaźnik feminizacji określający liczbę kobiet przypadającą na 100 mężczyzn wyniósł 109, przy czym w miastach był wyższy (114) niż na wsi (101).

Z każdym rokiem ludność województwa mazowieckiego nieznacznie się starzeje. Zwiększa się wartość mediany wieku ludności, ponadto pogarsza się relacja między liczbą dziadków a liczbą wnuków. W 2019 r. wiek środkowy ludności wyniósł 40,9 lat (wobec 38,1 lat w 2010 r.), a wskaźnik starości (tj. udział osób w wieku 65 lat i więcej w ogólnej liczbie ludności) – 18,1% (wobec 14,4%). Na 100 osób w wieku 0–14 lat przypadało 110 osób w wieku powyżej 64 lat, tj. o 16 więcej niż w 2010 r. Przewaga liczby osób starszych nad liczbą dzieci utrzymuje się od 2014 r.

W 2019 r. w województwie mazowieckim zawarto 26,3 tys. małżeństw, tj. o 3,5% mniej niż rok wcześniej. Współczynnik małżeństw liczony na 1000 ludności wyniósł 4,85 (wobec 5,05 w 2018 r.) i był wyższy niż średnio w kraju (4,78). W miastach zarejestrowano 17,1 tys. małżeństw, tj. o 2,5% mniej niż przed rokiem, a na wsi – 9,2 tys., tj. o 5,3% mniej. Częstość zawierania małżeństw w miastach jest na ogół niższa niż na wsi, przy czym w 2019 r. kształtowała się na poziomie wyższym – wskaźnik natężenia małżeństw wyniósł odpowiednio 4,90 i 4,77.

W województwie mazowieckim (podobnie jak w kraju) obserwuje się spadek liczby separacji orzekanych przez sądy. W latach 2010–2019 ich liczba zmniejszyła się z 366 w 2011 r. do 114 w 2019 r., a liczba dzieci dotkniętych separacją rodziców – odpowiednio z 380 do 81. Separacje orzeczone wobec małżonków mieszkających w miastach stanowiły przeciętnie 74% ogółu.

W 2019 r. sądy orzekły rozwód wobec 9,2 tys. par małżeńskich, tj. o 3,2% mniej niż rok wcześniej. Współczynnik rozwodów na 1000 ludności obniżył się o 0,06 pkt. do 1,70 (w kraju był na zbliżonym poziomie). W miastach częstość rozwodów była większa niż na wsi – współczynnik wyniósł 2,01 wobec 1,13. Wśród rozwiedzionych małżeństw 57,0% wychowywało 7,7 tys. nieletnich dzieci (w wieku poniżej 18 lat).

Rok 2019 był kolejnym, w którym odnotowano spadek liczby urodzeń. O ile w 2018 r. zarejestrowano 60,5 tys. urodzeń żywych, to w 2019 r. – 59,6 tys. (o 1,5% mniej). Współczynnik urodzeń żywych na 1000 ludności obniżył się o 0,21 pkt. do 11,01; w miastach wyniósł 11,24, a na wsi 10,59. Mniejsze natężenie urodzeń na wsi niż w miastach nieprzerwanie obserwuje się od 2014 r. Zarejestrowana w 2019 r. na Mazowszu liczba urodzeń żywych na 1000 ludności była o 1,24 pkt. większa od średniej w kraju (9,77).

In Mazowieckie Voivodship, the population structure by sex is characterized by a numerical majority of women for years. Their share in the total population constitutes over 52%. In 2019, the femininity ratio determining the number of women per 100 men was 109, whereas in urban areas it was higher (114) than in rural areas (101).

Every year the population of Mazowieckie Voivodship is aging slightly. The median age of the population is increasing, and the relationship between the number of grandparents and the number of grandchildren is deteriorating. In 2019, the median age of the population was 40.9 (compared to 38.1 in 2010), and the ageing ratio (i.e. the share of persons aged 65 and over in the total population) – 18.1% (compared to 14.4%). Per 100 persons aged 0–14 there were 110 persons aged over 64 years, i.e. 16 more than in 2010. The advantage of the number of older persons over the number of children has been maintained since 2014.

In 2019, 26.3 thousand marriages were contracted in Mazowieckie Voivodship, i.e. 3.5% less than a year before. The marriage rate calculated per 1000 population was 4.85 (compared to 5.05 in 2018) and was higher than the national average (4.78). 17.1 thousand marriages were registered in urban areas, i.e. 2.5% less than a year before, and in rural areas – 9.2 thousand, i.e. 5.3% less. The frequency of marriages in urban areas is generally lower than in rural areas, while in 2019 it was at a higher level – the marriage intensity rate was 4.90 and 4.77, respectively.

In Mazowieckie Voivodship (as in the country) a decrease in the number of separations ruled by courts is observed. In the years 2010–2019, their number decreased from 366 in 2011 to 114 in 2019, and the number of children affected by parental separation – from 380 to 81, respectively. Separations imposed on spouses living in urban areas constituted on average 74% of the total.

In 2019, the courts decided to divorce 9.2 thousand married couples, i.e. 3.2% less than a year before. The divorce rate per 1000 population decreased by 0.06 points to 1.70 (in the country it was at a similar level). In urban areas, the divorce rate was higher than in rural areas – the ratio was 2.01 compared to 1.13. Among divorced marriages, 57.0% brought up 7.7 thousand minor children (under the age of 18).

The year 2019 was another in which the number of births dropped. While in 2018, there were 60.5 thousand live births registered, in 2019 – 59.6 thousand (1.5% less). The live birth rate per 1000 population decreased by 0.21 points to 11.01; in urban areas it was 11.24 and in rural areas 10.59. A lower birth rate in rural areas than in urban areas has been observed continuously since 2014. The number of live births per 1000 population recorded in Mazovia in 2019 was by 1.24 points higher than the national average (9.77).

W 2019 r. zmarło 57,7 tys. osób, tj. o 1,8% mniej niż przed rokiem. Współczynnik umieralności wyniósł 10,66 (wobec 10,89 w 2018 r.); w miastach – 10,56, a na wsi – 10,84. Około 51% zmarłych osób stanowili mężczyźni. Mediana wieku osób zmarłych wyniosła 78 lat (w kraju 77 lat), dla mężczyzn było to 72 lata, natomiast dla kobiet 83 lata. Głównymi przyczynami zgonów (tak samo jak w kraju) są choroby układu krążenia i choroby nowotworowe, powodujące ponad 60% wszystkich zgonów.

Województwo mazowieckie charakteryzuje się jednym z najniższych poziomów umieralności niemowląt. Od 2013 r. (w Polsce od 2016 r.) na 1000 urodzeń żywych nieprzerwanie przypada mniej niż 4 zgony dzieci w wieku poniżej 1 roku życia. W 2019 r. zarejestrowano 189 zgonów niemowląt, czyli o 16 mniej niż przed rokiem. Współczynnik umieralności zmniejszył się o 0,22 pkt. do 3,17 i był o 0,60 pkt. niższy niż średnio w kraju. W miastach współczynnik ten był niższy niż na wsi i wyniósł 3,01 wobec 3,48.

Mazowieckie jest regionem o najwyższym w kraju napływie ludności do województwa. W 2019 r. w ramach migracji międzywojewódzkich zarejestrowano tu 26,3 tys. zameldowań na pobyt stały z innych województw i 10,5 tys. wymeldowań do innych województw. W ramach migracji zagranicznych przybyło 2,7 tys. osób, a wyjechało za granicę 0,4 tys.

Saldo migracji w ruchu wewnętrznym wyniosło 15,8 tys. osób; średnio na 10 tys. ludności przybyło 29 osób. Miasta zyskały 9,3 tys. mieszkańców, a wsie – 6,5 tys. W przeliczeniu na 10 tys. ludności w miastach przybyło przeciętnie 27 osób, natomiast na wsi – 34 osoby.

W wyniku nadwyżki imigrantów nad emigrantami liczba mieszkańców województwa zwiększyła się o 2,3 tys. osób; średnio na 10 tys. ludności przybyły 4 osoby. W miastach odnotowano wzrost o 1,8 tys. osób, a na wsi – o 0,5 tys. W przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców miast i wsi przybyło odpowiednio 5 osób i 2 osoby.

In 2019, 57.7 thousand persons died, i.e. by 1.8% less than a year before. The mortality rate was 10.66 (compared to 10.89 in 2018); in urban areas – 10.56, and in the countryside – 10.84. About 51% of the deceased were males. The median age of deceased persons was 78 years (in the country 77 years), for men it was 72 years, while for women 83 years. The main causes of death (just like in the country) are cardiovascular diseases and neoplasms, causing over 60% of all deaths.

Mazowieckie Voivodship is characterized by one of the lowest levels of infant mortality. Since 2013 (in Poland since 2016), there are continuously less than 4 deaths of children under 1 year old per 1000 live births. In 2019, 189 infant deaths were recorded, i.e. 16 fewer than a year before. The mortality rate decreased by 0.22 points to 3.17 and was by 0.60 points lower than the national average. In urban areas, this ratio was lower than in rural areas and amounted to 3.01 compared to 3.48.

Mazowieckie is the region with the highest inflow of population to the voivodship in the country. In 2019, as part of inter-voivodship migration, 26.3 thousand registrations for permanent residence from other voivodships were registered here and 10.5 thousand deregistrations to other voivodships. As part of international migrations, 2.7 thousand persons came from abroad and 0.4 thousand went abroad.

The net migration in internal traffic amounted to 15.8 thousand persons; on average per 10 thousand population 29 persons came to the voivodship. Urban areas gained 9.3 thousand inhabitants, and rural areas – 6.5 thousand. Per 10 thousand population, there were on average 27 persons more in urban areas, while in rural areas – 34 persons.

As a result of the surplus of immigrants over emigrants, the number of inhabitants of the voivodship increased by 2.3 thousand persons; per 10 thousand population 4 persons on average came to the voivodship. In urban areas, there was an increase by 1.8 thousand persons, and in rural areas – by 0.5 thousand. There were 5 persons and 2 persons respectively more per 10 thousand urban and rural population.

Rozdział 1. Chapter 1.

Powierzchnia, podział terytorialny Area, territorial division

W 2019 r. w granicach administracyjnych województwa było 37 powiatów i 5 miast na prawach powiatu oraz 314 gmin, z tego 35 miejskich, 226 wiejskich i 53 miejsko-wiejskie. W porównaniu z poprzednim rokiem o 1 zwiększyła się liczba miast oraz gmin miejsko-wiejskich, natomiast zmniejszyła się liczba gmin wiejskich. Zmiany te były wynikiem nadania z dniem 1 stycznia 2019 r. statusu miasta miejscowości Lubowidz w powiecie żuromińskim. Na skutek tej zmiany powierzchnia miast zwiększyła się o 527 ha, stanowiąc 6,2% obszaru województwa.

In 2019, within the administrative borders of the voivodship there were 37 powiats and 5 cities with powiat status as well as 314 gminas, including 35 urban, 226 rural and 53 urban-rural. In comparison with the previous year, the number of urban areas and urban-rural gminas increased by 1, while the number of rural gminas decreased. These changes were the result of granting, as of 1st January 2019, the status of the town to Lubowidz in the żuromiński powiat. As a result of this change the area of urban areas increased by 527 ha, constituting 6.2% of the voivodship's area.

Tablica 1. Zmiany podziału terytorialnego w okresie od 2 stycznia 2018 r. do 1 stycznia 2019 r.
Table 1. Changes in territorial division in the period from 2nd January 2018 to 1st January 2019

Województwo mazowieckie Mazowieckie Voivodship	Gmina Gmina	Powiat Powiat	Powierzchnia w ha Area in ha		Ludność Population	
			przyrost increase	ubytek decrease	przyrost increase	ubytek decrease
			Miasto ^a nowo utworzone: Town ^a newly created:	Lubowidz	żuromiński	527

a Położone na terenie gminy miejsko-wiejskiej.
a Located within urban-rural gmina.

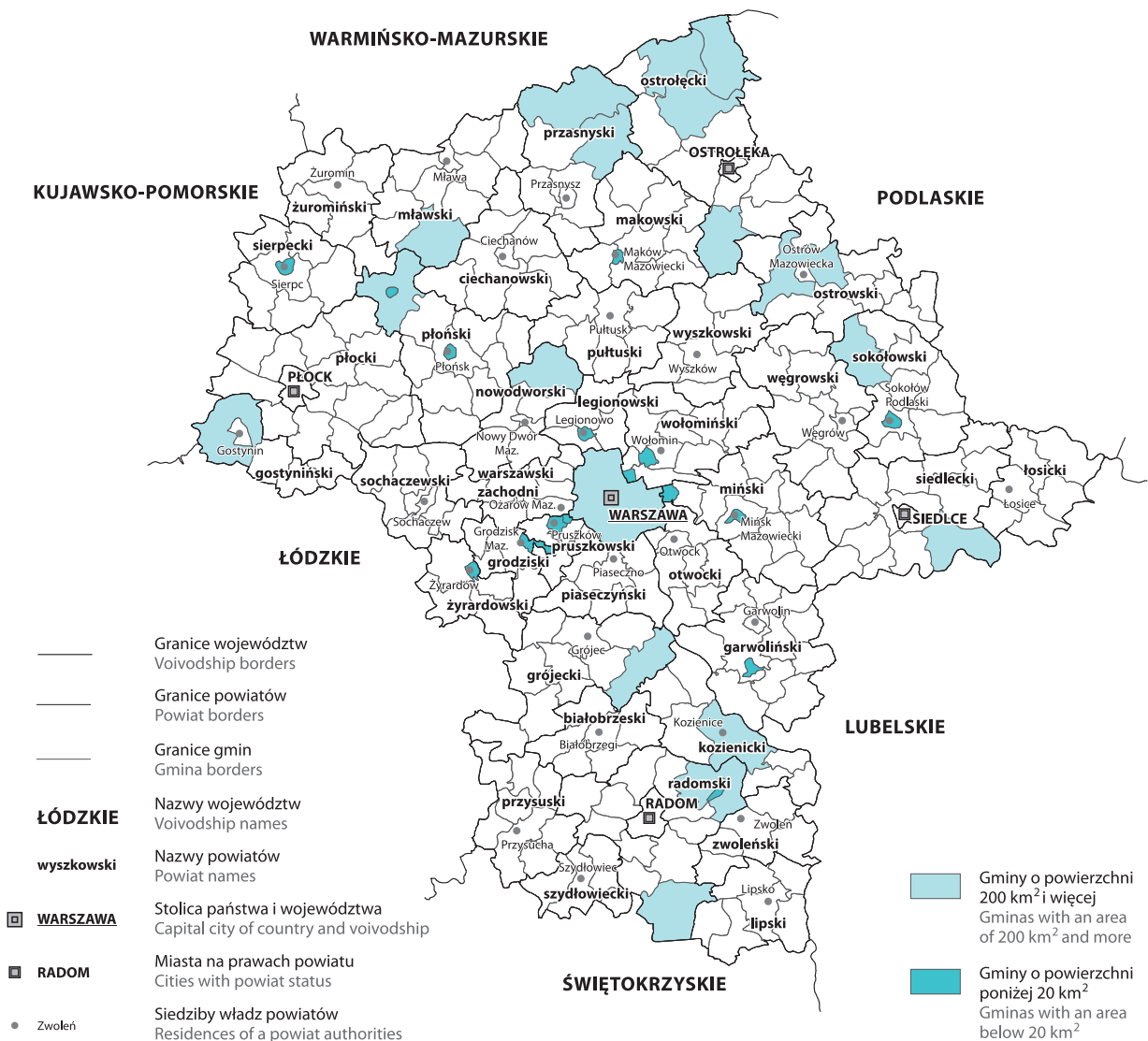
W 2019 r. województwo mazowieckie obejmowało obszar o powierzchni 35,6 tys. km², co stanowiło 11,4% terytorium kraju. Największym obszarowo powiatem był ostrołęcki (2,1 tys. km²), a najmniejszymi – miasta na prawach powiatu: Siedlce (32 km²) i Ostrołęka (33 km²). W strukturze obszarowej województwa powiat ostrołęcki stanowił 5,9%, natomiast Siedlce i Ostrołęka po 0,09%.

In 2019, Mazowieckie Voivodship covered an area of 35.6 thousand km², which constituted 11.4% of the territory of the country. Ostrołęcki powiat occupied the largest area (2.1 thousand km²), and the smallest – cities with powiat status: Siedlce (32 km²) and Ostrołęka (33 km²). In the area structure of the voivodship, ostrołęcki powiat constituted 5.9%, while Siedlce and Ostrołęka – 0.09% each.

Wśród największych gmin, tj. o powierzchni powyżej 200 km², była 1 gmina miejska (Warszawa – 517 km²), 7 gmin miejsko-wiejskich (w tym Chorzele w powiecie przasnyskim – 371 km²) i 10 gmin wiejskich (w tym Ostrów Mazowiecka w powiecie ostrowskim – 283 km²). Najmniejszymi obszarowo gminami były miasta: Piastów w powiecie przuskowskim (5,8 km²) i Raciąż w powiecie płońskim (8,4 km²). Wśród gmin o powierzchni do 20 km² było jeszcze 15 gmin wiejskich.

Among the largest gminas, i.e. with an area of over 200 km², there was one urban gmina (Warszawa – 517 km²), 7 urban-rural gminas (including Chorzele in przasnyski powiat – 371 km²) and 10 rural gminas (including Ostrów Mazowiecka in ostrowski powiat – 283 km²). The smallest gminas were the following towns: Piastów in przuskowski powiat (5.8 km²) and Raciąż in płoński powiat (8.4 km²). Among gminas with an area up to 20 km², there were also 15 urban gminas.

Mapa 1. Podział administracyjny województwa mazowieckiego w 2019 r. (stan w dniu 31 grudnia)
 Map 1. Administrative division of Mazowieckie Voivodship in 2019 (as of 31st December)

Mapa 1. Podział administracyjny województwa mazowieckiego w 2019 r. (cd.)
 Map 1. Administrative division of Mazowieckie Voivodship in 2019 (cont.)

Miasta Towns		Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status		Gminy wiejskie i obszary wiejskie Rural gminas and rural areas in urban-rural gminas
		Gminy miejskie Urban gminas		
		Obszary miejskie gmin miejsko-wiejskich Urban areas in urban-rural gminas		

Powiat łosicki

Powiat makowski

Powiat miński

Powiat mławski

Powiat nowodworski

Powiat ostrołęcki

Powiat ostrowski

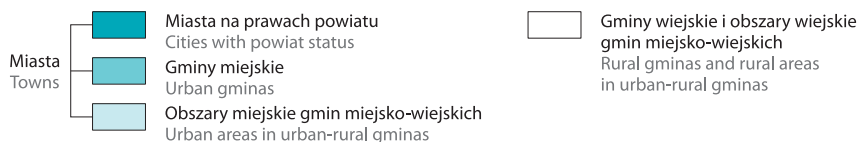
Powiat otwocki

Powiat piaseczyński

Mapa 1. Podział administracyjny województwa mazowieckiego w 2019 r. (cd.)
Map 1. Administrative division of Mazowieckie Voivodship in 2019 (cont.)

Powiat plocki

Powiat płoński

Powiat pruszkowski

Powiat przasnyski

Powiat przysuski

Powiat pułtuski

Powiat radomski

Powiat siedlecki

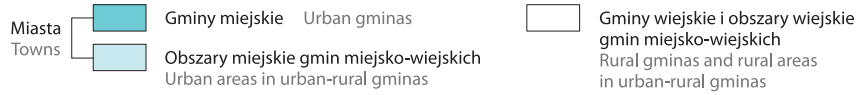

Powiat sierpecki

Mapa 1.
Map 1.

Podział administracyjny województwa mazowieckiego w 2019 r. (dok.)
Administrative division of Mazowieckie Voivodship in 2019 (cont.)

Powiat sochaczewski

Powiat sokołowski

Powiat szydłowiecki

Powiat warszawski zachodni

Powiat węgrowski

Powiat wołomiński

Powiat wyszkowski

Powiat zwoleński

Powiat zuromiński

Powiat żyrardowski

Rozdział 2. Chapter 2.

Stan i struktura ludności Size and structure of population

2.1. Ludność według miejsca zamieszkania

W województwie mazowieckim według stanu w dniu 31 grudnia 2019 r. zamieszkiwało 5423,2 tys. osób, co stanowiło 14,1% ogółu ludności Polski. Kolejne po mazowieckim województwo – śląskie – liczyło o ponad 905 tys. osób mniej.

Przez „**miasta**” rozumie się gminy miejskie oraz miasta w gminach miejsko-wiejskich, przez „**wieś**” – gminy wiejskie oraz obszary wiejskie w gminach miejsko-wiejskich.

2.1. Population by place of residence

Mazowieckie Voivodship, as of 31st December 2019, was inhabited by 5423.2 thousand persons, which constituted 14.1% of the total population of Poland. It should be added that another voivodship after Mazowieckie – Śląskie – had over 905 thousand inhabitants less.

The term “**urban area**” is understood as urban gminas and towns in urban-rural gminas, while a “**rural area**” is understood as rural gminas and rural area in urban-rural gminas.

Tablica 2. Miasta i gminy według liczby mieszkańców (stan w dniu 31 grudnia)
Table 2. Towns and gminas by number of inhabitants (as of 31st December)

Wyszczególnienie Specification	2000	2010	2019	2000	2010	2019	2000	2010	2019
				ludność population					
				w tys. in thousands			w odsetkach in percent		
Ogółem Total	.	.	.	5115,0	5267,1	5423,2	100,0	100,0	100,0
	liczba miast number of towns			ludność miejska town population					
Miasta Towns	84	85	88	3307,9	3380,9	3495,7	64,7	64,2	64,5
o liczbie ludności: with number of population:									
poniżej 2000 less than	4	4	6	6,5	6,7	10,0	0,1	0,1	0,2
2000– 4999	20	21	23	68,5	74,8	82,7	1,3	1,4	1,5
5000– 9999	14	13	12	100,9	97,6	90,3	2,0	1,9	1,7
10000– 19999	22	24	22	336,5	385,5	348,8	6,6	7,3	6,4
20000– 49999	17	16	18	511,9	528,6	596,0	10,0	10,0	11,0
50000– 99999	4	4	4	235,4	241,4	246,4	4,6	4,6	4,5
100000–499999	2	2	2	359,1	346,3	330,8	7,0	6,6	6,1
500000 i więcej and more	1	1	1	1689,2	1700,1	1790,7	33,0	32,3	33,0

Tablica 2. Miasta i gminy według liczby mieszkańców (dok.)
Table 2. Towns and gminas by number of inhabitants (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2000	2010	2019	2000	2010	2019	2000	2010	2019			
				ludność population								
				w tys. in thousands			w odsetkach in percent					
	liczba gmin ^a number of gminas ^a			ludność wiejska rural population								
Gminy Gminas	279	279	279	1807,1	1886,1	1927,5	35,3	35,8	35,5			
o liczbie ludności: with number of population:												
poniżej 2000 less than	4	5	5	6,5	8,3	7,9	0,1	0,2	0,1			
2000–4999	94	91	101	380,3	359,9	390,0	7,4	6,8	7,2			
5000–6999	83	80	70	491,5	468,2	406,1	9,6	8,9	7,5			
7000–9999	67	60	55	549,7	491,5	449,8	10,7	9,3	8,3			
10000 i więcej and more	31	43	48	379,2	558,3	673,7	7,4	10,6	12,4			

a Wiejskich i miejsko-wiejskich.
a Rural and urban-rural gminas.

W 88 miastach województwa mieszkało 3495,7 tys. osób, tj. 15,2% miejskiej ludności kraju, a na wsi 1927,4 tys. – 12,6% ogółu ludności wiejskiej. Udział ludności miast w ogólnej liczbie ludności województwa wyniósł 64,5%, tj. o 0,1 p. proc. więcej niż przed rokiem. Ponad połowę (51,2%) ludności miejskiej stanowili mieszkańcy Warszawy.

Do największych pod względem ludności powiatów województwa mazowieckiego należą: m.st. Warszawa (w końcu 2019 r. 1790,7 tys. osób; 33,0% ogółu ludności), wołomiński (249,3 tys.; 4,6%) i miasto Radom (211,4 tys.; 3,9%). Najmniej liczne są powiaty: łosicki, białobrzegi i lipski. W 2019 r. w powiatach tych mieszkało odpowiednio: 30,8; 33,4 i 33,9 tys. osób, co stanowiło po 0,6% ogólnej liczby ludności w województwie.

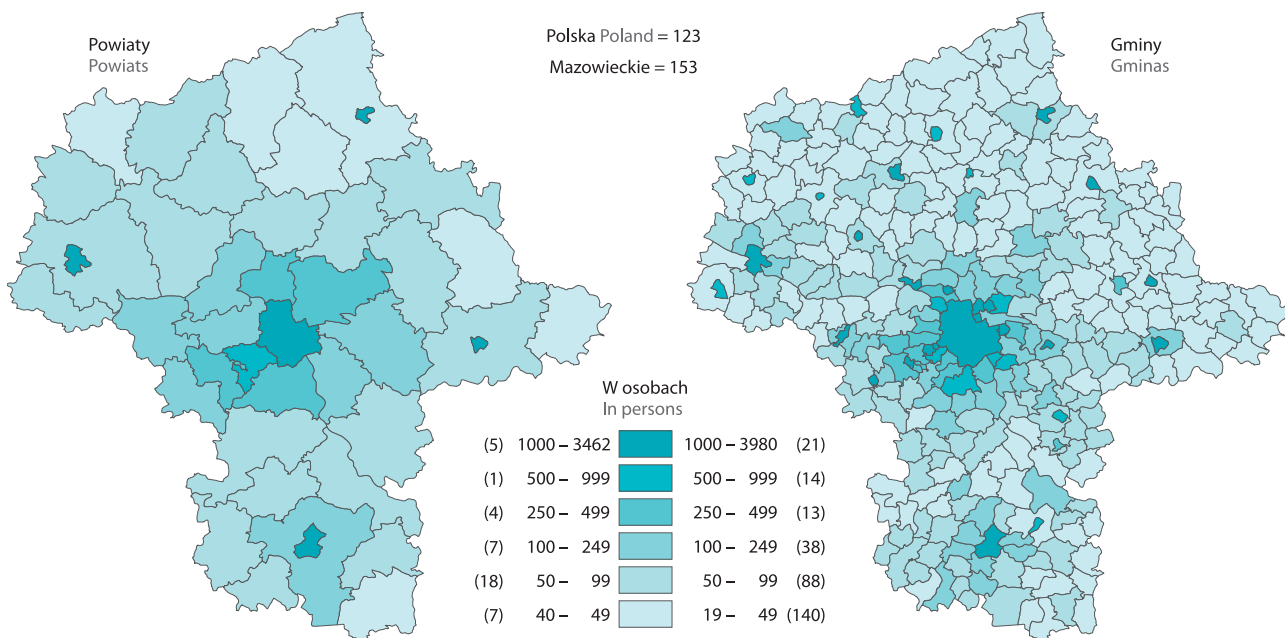
Gęstość zaludnienia w 2019 r. wynosiła 153 osoby na 1 km²; wyższa była w miastach (1596 osób) niż na wsi (58 osób). W miastach na prawach powiatu na 1 km² przypadało średnio 2878 osób (od 3462 osób/km² w m.st. Warszawie do 1356 osób/km² w Płocku), natomiast w powiatach ziemskich – 91 osób (od 674 osób/km² w powiecie pruszkowskim do 40 osób/km² w powiecie łosickim).

In 88 towns of the voivodship, there were 3495.7 thousand persons, i.e. 15.2% of the urban population of the country, and in rural areas 1927.4 thousand – 12.6% of the total rural population. The share of urban population in the total population of the voivodship amounted to 64.5%, i.e. by 0.1 pp more than a year before. Over a half (51.2%) of the urban population were residents of Warszawa.

The largest, in terms of population, powiats of Mazowieckie Voivodship are: m.st. Warszawa (at the end of 2019, 1790.7 thousand persons, 33.0% of the total population), wołomiński (249.3 thousand, 4.6%) and Radom (211.4 thousand, 3.9%). The least numerous are the following powiats: łosicki, białobrzegi and lipski. In 2019, these powiats were inhabited by: 30.8; 33.4 and 33.9 thousand persons, respectively, which constituted 0.6% of the total population of the voivodship.

Population density, i.e. the number of persons per 1 km² in 2019 amounted to 153 persons; it was higher in urban (1596 persons) than in rural areas (58 persons). In cities with powiat status there was an average of 2878 persons per 1 km² (3462 persons/km² in m.st. Warszawa to 1356 persons/km² in Płock), whereas in rural powiats – 91 persons (674 persons/km² in pruszkowski powiat to 40 persons/km² in łosicki powiat).

Mapa 2. Gęstość zaludnienia według powiatów i gmin w 2019 r. (stan w dniu 31 grudnia)
Map 2. Population density by powiats and gminas in 2019 (as of 31st December)

W nawiasach podano odpowiednio: liczbę powiatów, liczbę gmin.
 Numbers in brackets are given respectively: number of powiats, number of gminas.

2.2. Zmiany stanu ludności

W 2019 r. mazowieckie było jednym z czterech województw (obok małopolskiego, pomorskiego i wielkopolskiego), w którym w porównaniu z 2018 r. odnotowano przyrost ludności (o 0,37%).

Roczny przyrost ludności w % (stopa przyrostu) jest to iloraz liczby ludności według stanu na koniec badanego okresu i liczby ludności według stanu na koniec poprzedniego okresu pomniejszony o 100.

Liczba mieszkańców miast zwiększyła się o 0,45%, przy czym w miastach na prawach powiatu ogółem o 0,47%, a w pozostałych miastach łącznie o 0,42%. Wśród powiatów grodzkich wzrost odnotowano w m.st. Warszawie o 0,71% i Siedlcach o 0,40%, natomiast w trzech miastach – spadek: w Radomiu o 0,78%, w Płocku o 0,48% i w Ostrołęce o 0,40%. W grupie pozostałych miast relatywnie największy przyrost ludności odnotowano w Markach (powiat wołomiński) – o 4,56%, a największy ubytek w Mordach (powiat siedlecki) – o 2,40%.

Liczba mieszkańców wsi w ciągu 2019 r. zwiększyła się o 0,21%. Największy (wyrażony w procentach) przyrost ludności zamieszkałej na terenach wiejskich odnotowano w gminie wiejskiej Wieliszew (powiat legionowski) – o 6,83%, a największy spadek w gminie wiejskiej Odrzywół (powiat przysuski) – o 2,34%.

2.2. Changes in size of population

In 2019, Mazowieckie was one of four voivodships (next to Małopolskie, Pomorskie and Wielkopolskie), in which, compared to 2018, there was a population increase (by 0.37%).

Annual growth of population in % (growth rate) – the quotient of the population size as of the end of the surveyed period and the population size as of the end of the previous period reduced by 100.

The number of urban residents increased by 0.45%, but in cities with powiat status in total by 0.47%, and in other urban areas by a total of 0.42%. Among township powiats, the increase was recorded in m.st. Warszawa by 0.71% and Siedlce by 0.40%, while in three towns – a decrease: in Radom by 0.78%, in Płock by 0.48% and in Ostrołęka by 0.40%. In the group of other towns, the relatively largest increase in population was recorded in Marki (wołomiński powiat) – by 4.56%, and the largest loss in Mordy (siedlecki powiat) – by 2.40%.

The number of rural residents during 2019 increased by 0.21%. The largest (in percentage) increase in population living in rural areas was recorded in the rural gmina Wieliszew (legionowski powiat) – by 6.83%, and the largest decrease in the rural gmina Odrzywół (przysuski powiat) – by 2.34%.

Zjawiska demograficzne decydujące o stanie i zmianach liczby ludności w województwie to: urodzenia, zgony oraz migracje wewnętrzne (międzywojewódzkie) i zagraniczne. Na zwiększanie się liczby ludności województwa mazowieckiego największy wpływ mają migracje międzywojewódzkie, których saldo od kilkunastu lat jest dodatnie. Jest to wynikiem napływu ludności do Warszawy i ościennych powiatów, głównie w poszukiwaniu pracy. Przyrost naturalny do 2005 r. wpływał na spadek liczby ludności w województwie, natomiast od 2006 r. notowana jest nadwyżka liczby urodzeń nad liczbą zgonów.

W porównaniu z 2018 r. liczba ludności województwa zwiększyła się w wyniku zarówno dodatniego przyrostu naturalnego, jak i dodatniego salda migracji wewnętrznych i zagranicznych. Poszczególne składniki przyrostu rzeczywistego ludności odmiennie kształtowały się w miastach i na wsi. W miastach oba wskaźniki przyjęły wartości dodatnie, natomiast na wsi przyrost naturalny był ujemny, a ogólne saldo migracji stałej dodatnie.

Demographic phenomena that determine the size and changes in the population in the voivodship are: births, deaths as well as internal (inter-voivodship) and international migration. The greatest impact on the population increase in Mazowieckie Voivodship have inter-voivodship migration, whose net value have been positive for several years. This results from the population inflow to Warszawa and neighbouring powiats, mainly in the search for a job. A natural increase until 2005 had affected a population decline in the voivodship, but since 2006 there is a surplus of births over deaths.

As compared to 2018, the voivodship's population increased as a result of both a positive natural increase and a positive net internal and international migration. Individual components of actual increase were different in urban and rural areas. In towns, both indicators assumed positive values, while in rural areas the natural increase was negative and the total net migration was positive.

Tablica 3. Zmiana stanu ludności z tytułu ruchu naturalnego i migracyjnego
Table 3. Change in size of population due to vital statistics and migration

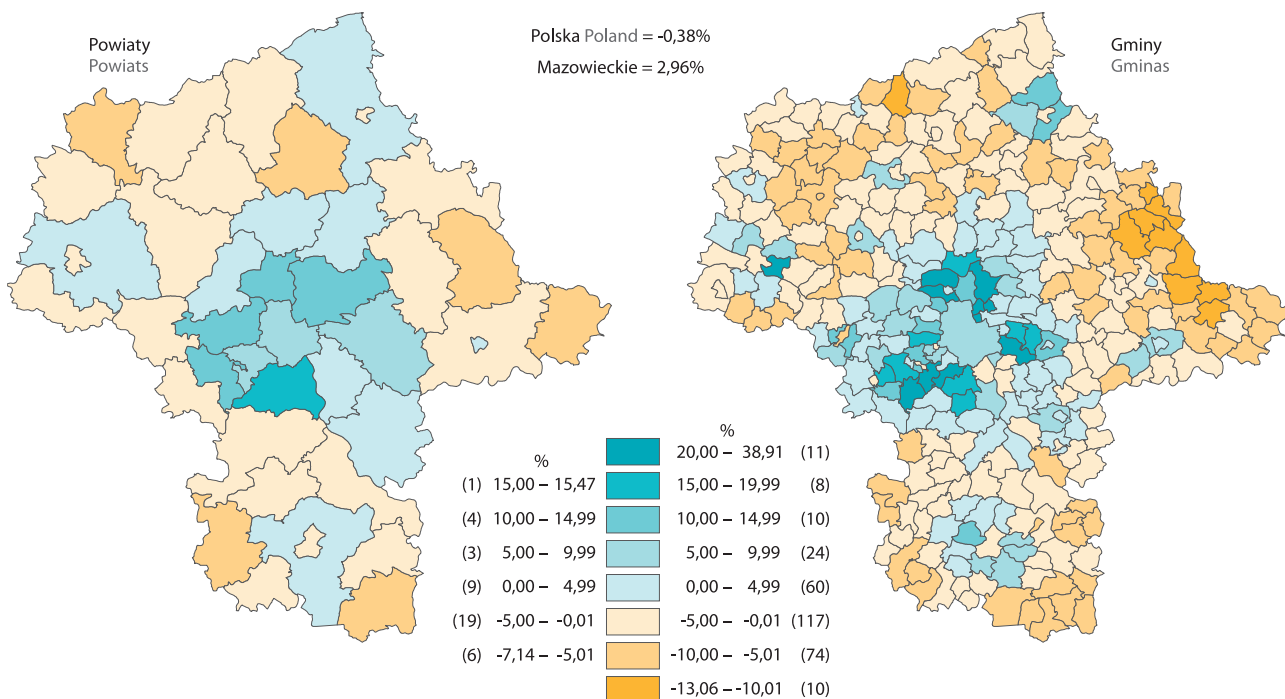
Lata Years	Ogółem Grand total	Przyrost naturalny Natural increase			Saldo migracji na pobyt stały Net migration for permanent residence		
		razem ^a total ^a	urodzenia żywe live births	zgony deaths	razem total	wewnętrznych internal	zagranicznych international
2000	5211	-3911	48152	52063	9122	8825	297
2001	5945	-4225	47176	51401	10170	9866	304
2002	7771	-4670	46410	51080	12441	12166	275
2003	7852	-5933	46600	52533	13785	13328	457
2004	11217	-2941	48366	51307	14158	13326	832
2005	13324	-1761	49983	51744	15085	14520	565
2006	16140	695	52787	52092	15445	16268	-823
2007	17134	2300	55140	52840	14834	14946	-112
2008	16911	5466	58714	53248	11445	11119	326
2009	17499	5211	59841	54630	12288	11471	817
2010	20744	7367	60756	53389	13377	12687	690
2011	18532	4178	57258	53080	14354	13700	654
2012	16114	2827	57281	54454	13287	12802	485
2013	14493	1140	55400	54260	13353	13457	-104
2014	16753	3645	57139	53494	13108	13141	-33
2015	14811	2426	57456	55030	12385	12385	.
2016	17669	4719	59586	54867	12950	11167	1783
2017	18126	4613	61850	57237	13513	12029	1484
2018	18462	1760	60485	58725	16702	14686	2016
2019	19993	1909	59577	57668	18084	15777	2307

a Różnica między liczbą urodzeń żywych i liczbą zgonów.
a Difference between the number of live births and deaths.

Analizując dane za lata 2010–2019 można stwierdzić, że największy przyrost ludności wystąpił w powiatach koncentrujących się wokół Warszawy: w piaseczyńskim (o 15,47%), wołomińskim (o 13,88%), grodziskim (o 12,42%), legionowskim (o 11,24%), warszawskim zachodnim (o 10,97%), pruszkowskim (o 7,78%). Z kolei największy ubytek miał miejsce w powiatach usytuowanych na krańcach województwa: w lipskim (o 7,14%), łosickim (o 6,01%), sokołowskim (o 5,64%), przysuskim (o 5,38%), żuromińskim (o 5,16%) i makowskim (o 5,06%). Rozpiętość między powiatem o największym przyroście i powiatem o największym ubytku wyniosła 22,61 p. proc. W skali gmin dysproporcje były dużo większe – rozpiętość osiągnęła 51,97 p. proc.; największy przyrost ludności wynosił 38,91% (gmina wiejska Lesznowola, powiat piaseczyński), a największy ubytek – 13,06% (gmina wiejska Sterdyń, powiat sokołowski). Charakterystyczne jest, że znaczny przyrost ludności odnotowuje się na obszarach podmiejskich większych miast (przede wszystkim na prawach powiatu), przy jednoczesnym ubytku lub niewielkim wzroście w samych tych jednostkach.

When analysing data for the years 2010 to 2019, it may be stated that the highest population increase was in powiats concentrated around Warszawa: piaseczyński (by 15.47%), wołomiński (by 13.88%), grodziski (by 12.42%), legionowski (by 11.24%), warszawski zachodni (by 10.97%), pruszkowski (by 7.78%). Whereas the highest decrease was in the outermost powiats of the voivodship: lipski (by 7.14%), łosicki (by 6.01%), sokołowski (by 5.64%), przysuski (by 5.38%), żuromiński (by 5.16%) and makowski (by 5.06%). The gap between powiats with the highest increase and the highest decrease amounted to 22.61 pp. Across gminas, disparities were bigger – the gap reached 51.97 pp; the highest population increase amounted to 38.91% (rural gmina Lesznowola, piaseczyński powiat), and the highest decrease – 13.06% (rural gmina Sterdyń, sokołowski powiat). It is characteristic that a significant population increase is recorded in suburban areas of bigger cities (primarily with powiat status), at a simultaneous decrease, or possibly a slight increase within these units.

Mapa 3. Zmiana liczby ludności według powiatów i gmin w latach 2010–2019 (stan w dniu 31 grudnia)
Map 3. Change in the number of population by powiats and gminas in 2010–2019 (as of 31st December)

W nawiasach podano odpowiednio: liczbę powiatów, liczbę gmin.
Numbers in brackets are given respectively: number of powiats, number of gminas.

Jak wynika z powyższego, rozwój demograficzny województwa jest zróżnicowany przestrzennie. W celu wyznaczenia obszarów rozwojowych i depopulacyjnych oraz zaobserwowania kierunków zmian zastosowano metodę Webba, której podstawą jest wypadkowa przyrostu naturalnego i salda migracji. Porównując tę miarę na poziomie powiatów stwierdzono, że w 2019 r. z ogólnej liczby 42 powiatów 14 było aktywnych demograficznie (tj. zaludniało się), z czego w 10 nastąpił wzrost zaludnienia w wyniku zarówno dodatniego przyrostu naturalnego, jak i dodatniego salda migracji. W pozostałych 28 powiatach zmiany miały charakter regresywny; w 20 z nich przyrost naturalny i saldo migracji były ujemne. W porównaniu z 2010 r. 33 powiaty nie zmieniły swojego charakteru (20 z nich zachowało swój regresywny charakter, a 13 – progresywny), natomiast powiaty: białobrzeski, garwoliński, grójecki, ostrołęcki, płocki, siedlecki, sochaczewski i żyrardowski zmieniły swój charakter z rozwojowego na depopulacyjny, a powiat pułtuski – z depopulacyjnego na rozwojowy.

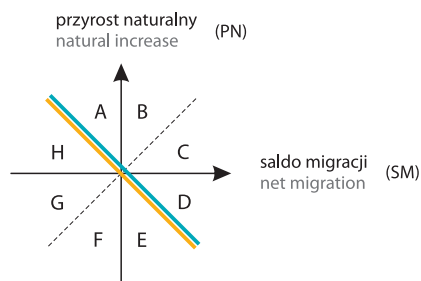
Na podstawie skumulowanych wartości przyrostu naturalnego i salda migracji za lata 2010–2019 można powiedzieć, że 12 powiatów zaludniało się w wyniku dodatniego przyrostu naturalnego oraz dodatniego salda migracji, a 18 powiatów wyludniało się w wyniku ujemnego przyrostu naturalnego oraz ujemnego salda migracji. Najlepsza sytuacja wystąpiła w powiecie piaseczyńskim, gdzie na każdy 1000 ludności przybyły 172 osoby (39 z tytułu przyrostu naturalnego i 133 z tytułu migracji), a najgorsza – w powiecie lipskim, gdzie na 1000 ludności ubyły 84 osoby (48 w wyniku ubytku naturalnego i 36 w wyniku migracji). Z analizy danych na poziomie gmin wynika, że spośród 314 jednostek 116 było rozwojowych, w tym w 80 wartości obu omawianych miar były dodatnie; najwięcej osób (384 na 1000 ludności) przybyło w gminie wiejskiej Lesznowola (powiat piaseczyński) – 90 z tytułu przyrostu naturalnego i 294 z tytułu migracji. Gmin o charakterze depopulacyjnym było 198, przy czym w 150 przyrost naturalny i saldo migracji były ujemne; najwięcej osób (160 na 1000 ludności) ubyło w gminie wiejskiej Nur (powiat ostrowski) – 91 z tytułu ubytku naturalnego i 69 z tytułu migracji.

According to the above, demographic development of the voivodship is spatially diversified. In order to mark progressing and depopulating areas, as well as to observe directions of changes, the Webb's method has been adopted, which takes into account a natural increase and net migration. When comparing this measure on powiat level it was stated that in 2019, out of the total number of 42 powiats, 14 were demographically active (i.e. they were populating), of these 10 recorded a population increase resulting from both a positive natural increase and positive net migration. In the remaining 28 powiats the changes were of regressive character; in 20 of them a natural increase and net migration were negative. In comparison with 2010, 33 powiats did not change their character (20 kept their regressive character, and 13 – progressive), whereas: białobrzeski, garwoliński, grójecki, ostrołęcki, płocki, siedlecki, sochaczewski and żyrardowski powiats changed their character from progressing to depopulating, and pułtuski powiat – from depopulating to progressing.

Based on the accumulated values of the natural increase and net migration for 2010–2019 it may be said that 12 powiats were populating as a result of a positive natural increase and positive net migration, and 18 were depopulating as a result of a negative natural increase and negative net migration. The best situation was in piaseczyński powiat, where population grew by 172 persons per every 1000 population (39 due to natural increase and 133 due to migration), and the worst – in lipski powiat, where population reduced by 84 persons per every 1000 population (48 due to natural decrease and 36 due to migration). Data analysis at gmina level indicates that from among 314 units, 116 were progressing, of these in 80 both analysed measures were positive; the highest increase (384 persons per 1000 population) was noted in rural gmina Lesznowola (piaseczyński powiat) – 90 due to natural increase and 294 due to migration. There were 198 gminas of depopulating character, and in 150 a natural increase and net migration were negative; the highest decrease (160 persons per 1000 population) was noted in rural gmina Nur (ostrowski powiat) – 91 due to natural decrease and 69 due to migration.

Wykres 1. Typy rozwoju ludnościowego powiatów według metody Webba^a w latach 2010–2019
Chart 1. Types of population progress in powiats according to Webb's method^a in 2010–2019

Powiaty zaludniające się Powiats populating	A	+PN	>	-SM
	B	+PN	>	+SM
	C	+PN	<	+SM
	D	-PN	<	+SM
Powiaty wyludniające się Powiats depopulating	E	-PN	>	+SM
	F	-PN	>	-SM
	G	-PN	<	-SM
	H	+PN	<	-SM

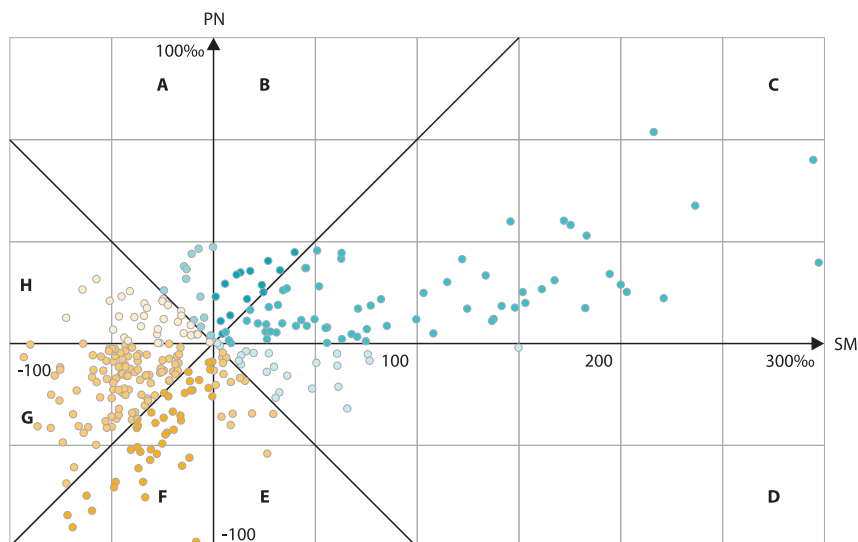
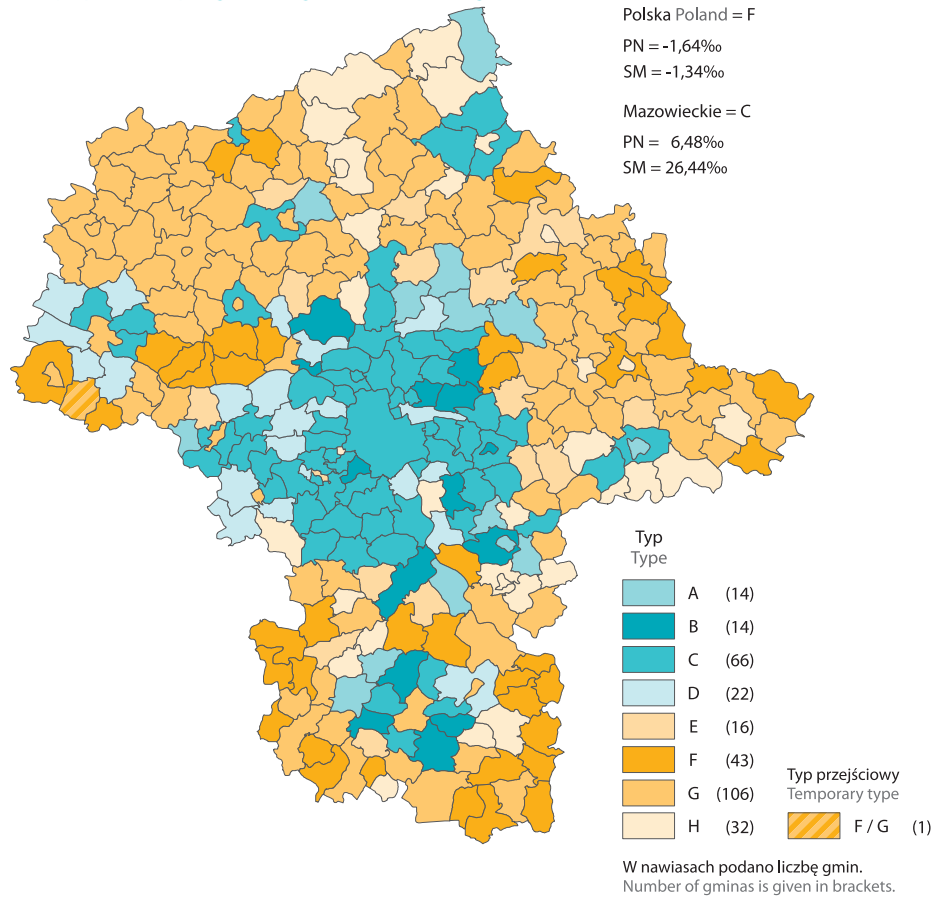
Powiaty ^b Powiats ^b	2010	2011	2012	2013	2014	2015 ^c	2016	2017	2018	2019	2010–2019 ^d		
	typ type										PN (‰)	SM (‰)	
m. Siedlce	A	A	H	A	A	A	A	B	A	A	A	36,32	-13,23
garwoliński	A	A	H	H	A	A	A	A	A	H	A	24,03	-18,56
ostrołęcki	A	B	B	B	B	H	B	A	A	H	B	13,75	1,97
białobrzegi	A	H	H	G	G	G	G	A	H	H	H	4,45	-20,29
wyszkowski	B	A	A	A	A	A	A	A	A	B	A	19,06	-6,86
radomski	B	B	C	C	B	B	B	B	B	A	B	12,73	6,76
nowodworski	B	C	C	D	C	C	C	C	D	D	C	3,94	20,87
siedlecki	C	A	C	G	H	H	A	H	H	H	H	4,08	-5,14
grodziski	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	10,04	126,97
legionowski	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	27,19	111,26
miński	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	15,22	43,10
otwocki	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	9,42	38,27
piaseczyński	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	38,66	132,73
pruskowski	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	19,19	69,83
wołomiński	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	42,24	106,05
warszawski zachodni	C	C	C	C	C	C	C	C	C	D	C	8,85	115,83
m.st. Warszawa	C	C	C	D	C	C	C	C	C	C	C	8,47	45,81
płocki	C	D	D	D	D	D	D	D	E	E	D	-9,17	21,74
żyrardowski	C	D	D	F	E	E	F	E	E	E	E	-11,52	7,59
grójecki	C	D	E	D	E	E	E	D	F	F	E	-7,49	7,26
sochaczewski	C	F	C	C	E	D	A	G	G	E	D	-0,76	2,21
pułtuski	F	B	A	E	D	C	D	C	D	C	D	-0,50	8,28
lipski	F	F	G	F	F	F	F	F	F	G	F	-48,25	-35,99
sztybowiecki	F	H	G	G	G	G	G	G	G	G	G	-11,93	-26,91
płoński	G	F	F	F	G	F	F	F	F	G	F	-16,70	-13,31
gostyński	G	G	F	G	G	G	F	F	F	F	F	-27,28	-27,08
przysuski	G	G	G	G	G	G	F	G	F	F	G	-31,00	-37,07
łosicki	G	G	G	G	G	G	G	G	G	G	G	-21,21	-45,14
sierpecki	G	G	G	G	G	G	G	G	G	G	G	-12,58	-36,45
sokołowski	G	G	G	G	G	G	G	G	G	G	G	-27,92	-40,90
węgrowski	G	G	G	H	G	G	G	G	G	G	G	-6,79	-32,50
żuromiński	G	H	G	G	G	G	G	G	G	G	G	-15,00	-51,83
zwoleniński	H	G	G	G	G	F	F	G	G	G	G	-15,48	-22,62
mławski	H	G	G	G	G	F	G	G	G	G	G	-13,35	-20,55
kozienicki	H	G	G	G	G	G	G	G	G	G	G	-15,26	-34,07
makowski	H	G	G	G	G	G	G	G	G	G	G	-13,77	-45,26
ostrowski	H	G	G	G	G	G	G	G	G	G	G	-11,23	-37,44
m. Radom	H	G	G	G	G	G	G	G	G	G	G	-11,71	-43,16
ciechanowski	H	G	H	G	G	G	G	H	G	G	G	-2,94	-27,86
przasnyski	H	H	G	G	H	G	G	H	H	G	H	4,14	-44,43
m. Płock	H	H	H	G	G	G	G	G	G	G	G	-6,36	-37,68
m. Ostrołęka	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	H	26,31	-64,37

a Patrz uwagi metodologiczne, ust. 10 na str. 72. b Uszeregowane według typów. c Do obliczenia ogólnego salda migracji w przypadku migracji zagranicznych przyjęto dane za 2014 r. d Typy wyznaczone na podstawie skumulowanego przyrostu naturalnego na 1000 ludności i skumulowanego salda migracji na 1000 ludności z lat 2010–2019.

a See methodological notes, item 10 on page 72. b Listed according to types. c In calculating the total net migration in case of the international migration data for 2014 was adopted. d Types were calculated on the basis of accumulated natural increase per 1000 population and accumulated net migration per 1000 population from 2010–2019.

Mapa 4.
Map 4.

Typy rozwoju ludnościowego gmin według metody Webba^a w latach 2010–2019^b
Types of population progress in gminas according to Webb's method^a in 2010–2019^b

a Patrz uwagi metodologiczne, ust. 10 na str. 72. b Typy wyznaczone na podstawie skumulowanego przyrostu naturalnego na 1000 ludności i skumulowanego salda migracji na 1000 ludności z lat 2010–2019; do obliczenia ogólnego salda migracji dla 2015 r. w przypadku migracji zagranicznych przyjęto dane za 2014 r.

a See methodological notes, item 10 on page 72. b Types were calculated on the basis of accumulated natural increase per 1000 population and accumulated net migration per 1000 population from 2010–2019; in calculating the total net migration in case of the international migration for 2015 data for 2014 was adopted.

2.3. Ludność według płci

Na stosunek liczby kobiet do liczby mężczyzn ogółem, w miastach i na wsi, a także w poszczególnych grupach wieku wpływają zarówno naturalne procesy biologiczne, jak i przepływy migracyjne. Do pierwszej grupy czynników należą m.in. stale występująca wśród noworodków przewaga liczby chłopców nad dziewczynkami (w latach 2000–2019 w województwie mazowieckim na 100 urodzonych dziewczynek przypadało 105–111 chłopców) oraz większa częstość zgonów mężczyzn niż kobiet. Do drugiej grupy czynników należą takie zjawiska, jak częstsze migracje kobiet ze wsi do miast, migracje ludności (zwłaszcza osób młodych) do regionów o atrakcyjnym rynku pracy.

Wspomniana prawidłowość polegająca na tym, że co roku rodzi się więcej chłopców niż dziewczynek, powoduje, że w młodszych grupach wieku utrzymuje się przewaga płci męskiej. Jednak mniejsza umieralność kobiet niż mężczyzn w poszczególnych grupach wieku sprawia, że istniejąca przewaga liczebna mężczyzn wraz z postępującą zmianą wieku zanika, po czym liczniejszą populacją stają się kobiety i przewaga ta rośnie w kolejnych wyższych grupach wieku. Przewaga ta jest tak znacząca, że w populacji ogółem liczebność kobiet jest wyższa niż mężczyzn.

Wskaźnik feminizacji – liczba kobiet przypadająca na 100 mężczyzn.

W końcu 2019 r. w województwie mazowieckim populacja kobiet liczyła 2828,1 tys. osób i była o 233,1 tys. większa od populacji mężczyzn. Podobnie jak w latach wcześniejszych kobiety stanowiły ponad 52% ogółu ludności województwa, a współczynnik feminizacji określający liczbę kobiet przypadającą na 100 mężczyzn kształtował się nadal na poziomie 109.

2.3. Population by sex

The ratio of the number of women to the number of men in total, in urban and rural areas, as well as in individual age groups, is influenced by both natural biological processes and migration flows. The first group of factors include the prevalence of the number of boys over girls among the newborns (in the years 2000–2019 in Mazowieckie Voivodship there were 105–111 boys per 100 born girls) and the higher frequency of men's deaths than women. The second group of factors includes such phenomena as more frequent migrations of women from rural to urban areas, population migration (especially young people) into regions with an attractive labour market.

The regularity of the fact that more boys are born each year than girls, results in male dominance in younger age groups. However, the lower mortality rate of women than men in particular age groups makes the existing male predominance with the progressive age change disappear, after which women become a larger population and this advantage grows in the next older age groups. This advantage is so significant that in the total population the number of women is slightly higher than that of men.

Femininity ratio – females per 100 males.

At the end of 2019, in Mazowieckie Voivodship, the population of women amounted to 2828.1 thousand persons and was by 233.1 thousand larger than the male population. Similarly to previous years, women accounted for over 52% of the total population of the voivodship, and the femininity ratio determining the number of women per 100 men was still at the level of 109.

Tablica 4. Ludność według płci w 2019 r. (stan w dniu 31 grudnia)

Table 4. Population by sex in 2019 (as of 31st December)

Wyszczególnienie Specification	Mężczyźni Males			Kobiety Females		
	w tys. in thousands	w % ogółu ludności in % of total population	wzrost w stosun- ku do 2010 r. w % increase in rela- tion to 2010 in %	w tys. in thousands	w % ogółu lud- ności in % of total population	wzrost w stosun- ku do 2010 r. w % increase in rela- tion to 2010 in %
Ogółem Total	2595,0	47,9	2,91	2828,1	52,1	3,01
Miasta Urban areas	1634,0	46,7	3,36	1861,7	53,3	3,43
Wieś Rural areas	961,0	49,9	2,16	966,5	50,1	2,22

Bardziej sfeminizowana jest ludność miejska niż wiejska. W 2019 r. w miastach kobiety stanowiły 53,3%; wskaźnik feminizacji wyniósł 114. Tylko w dwóch miastach województwa było mniej kobiet niż mężczyzn – w Wyśmierzycach i Kałuszynie na 100 mężczyzn przypadło odpowiednio 91 i 99 kobiet; najwyższą wartość wskaźnika odnotowano w m.st. Warszawie – 117. Na wsi kobiety stanowiły 50,1% ogółu ludności; wskaźnik feminizacji wyniósł 101. Na obszarach wiejskich w 139 gminach wskaźnik feminizacji kształtował się od 87 do 99 kobiet na 100 mężczyzn, w 33 gminach był równy 100, a w 107 wyniósł od 101 do 110 kobiet.

Spośród powiatów województwa mazowieckiego wyrównane pod względem proporcji płci były powiaty: makowski, przasnyski i węgrowski, gdzie na 100 mężczyzn przypadło 100 kobiet. Przewaga liczby mężczyzn nad liczbą kobiet wystąpiła w trzech powiatach: białobrzeskim, ostrołęckim i siedleckim.

Jak już wspomniano relacje obydwu płci i nadwyżki jednej nad drugą zmieniają się wraz z postępującą zmianą wieku ludności. Z analizy relacji liczbowych mężczyzn i kobiet w pięcioletnich grupach wieku wynika, że w 2019 r. w przedziałach 0–4 lata, 5–9, 10–14, 15–19 i 20–24 na 100 chłopców przypadło 94–95 dziewcząt. Należy dodać, że nadwyżka mężczyzn nad liczbą kobiet występowała we wszystkich rocznikach poniżej 27 roku życia. W rocznikach starszych (z wyjątkiem ludności w wieku 28 lat) miała miejsce nadwyżka liczby kobiet nad mężczyznami.

Zmiany proporcji płci w poszczególnych grupach wieku przebiegają odmiennie w miastach i na wsi. Wśród ludności wiejskiej w zdecydowanej większości grup wieku przeważają liczebnie mężczyźni. W 2019 r. na wsi nadwyżka liczby mężczyzn utrzymywała się we wszystkich rocznikach poniżej 64 roku życia, natomiast w miastach – poniżej 25 roku. W kolejnych, coraz to starszych grupach wieku przewaga liczebna kobiet w miastach i na wsi zwiększa się. W grupie wieku 85 lat i więcej współczynnik feminizacji osiągnął bardzo wysokie wartości: 230 w miastach i 260 na wsi.

There were more women among urban than rural population. In 2019, women in urban areas made up 53.3%; the femininity ratio was as high as 114. There were only two towns in the voivodship with fewer women than men – in Wyśmierzyce and Kałuszyn there were 91 and 99 women per every 100 men, respectively; the highest value of this rate recorded m.st. Warszawa – 117. In rural areas women made up 50.1% of the total population; the sex ratio amounted to 101. In 139 gminas within rural areas, the femininity ratio ranged from 87 to 99 women per every 100 men, in 33 gminas it equaled 100, and in 107 it ranged from 101 to 110 women.

Among the powiats of Mazowieckie Voivodship, the following powiats were balanced in terms of sex: makowski, przasnyski and węgrowski, with 100 women per every 100 men. The predominance of the number of men over the number of women occurred in three powiats: białobrzeski, ostrołęcki and siedlecki.

As already mentioned, the relations between the two sexes and the surplus of one over the other are changing along with the progressive change in the age of the population. The analysis of numerical relations of men and women in five-year age groups in 2019 shows that in the ranges of 0–4 years, 5–9, 10–14, 15–19 and 20–24, there were 94–95 girls per every 100 boys. It should be added that the surplus of men over the number of women occurred in all age groups under 27 years of age. In older age groups (except for the population aged 28) there was an excess of women over men.

Changes in the sex ratio in different age groups run differently in urban and in rural areas. Among the rural population, in a much larger number of age groups, men predominate. In 2019, in the rural areas, the surplus of men was maintained in all aged below 64 years, while in urban areas – under 25. In subsequent, older age groups, the numerical predominance of women in urban and rural areas increases. In the age group of 85 years and more, the sex ratio reached very high values: 230 in urban areas and 260 in rural areas.

Tablica 5. Wskaźnik feminizacji (stan w dniu 31 grudnia)
Table 5. Sex ratio (as of 31st December)

Wiek Age	2010	2019	2010	2019	2010	2019
	ogółem total		miasta urban areas		wieś rural areas	
Ogółem Total	108,9	109,0	113,9	113,9	100,5	100,6
0– 4 lata	94,7	94,5	94,3	94,4	95,4	94,9
5– 9	95,5	94,4	95,3	94,2	95,7	94,8
10–14	95,1	95,0	95,6	95,0	94,5	95,0
15–19	95,8	95,5	96,7	96,6	94,7	93,9
20–24	96,9	95,4	99,3	96,4	93,1	94,2
25–29	99,9	99,4	103,9	103,9	92,5	93,4
30–34	101,1	101,5	105,6	107,4	92,1	90,7
35–39	100,2	102,1	104,4	106,5	92,6	93,2
40–44	99,3	102,0	104,0	106,3	92,1	93,7
45–49	101,5	101,1	110,3	105,1	88,8	94,3
50–54	106,2	102,5	117,2	107,6	88,2	95,0
55–59	112,1	107,9	121,4	117,6	93,9	94,1
60–64	120,6	116,8	127,3	127,8	106,5	98,2
65–69	135,4	126,9	140,9	136,3	124,2	108,4
70–74	151,9	141,5	158,4	147,6	139,5	128,5
75–79	168,8	164,8	171,1	168,7	164,5	156,7
80–84	193,4	196,6	188,5	199,0	202,3	191,5
85 lat i więcej and more	263,1	238,9	263,7	230,0	262,1	259,9

2.4. Ludność według wieku

Zasadniczy wpływ na strukturę wieku ludności oraz zmiany zachodzące w relacjach między poszczególnymi grupami wieku mają urodzenia – rosnąca liczba urodzeń powoduje wzrost udziału dzieci w danej populacji, a tym samym obniżenie udziału osób najstarszych; z kolei spadek częstości urodzeń zmniejsza liczbę dzieci, a tym samym zwiększa udział populacji starszych.

Kolejny czynnik wpływający na odmładzanie bądź starzenie się społeczeństwa to natężenie zgonów – zmniejszenie umieralności wśród niemowląt powoduje wzrost udziału roczników młodych, a co za tym idzie obniżenie odsetka ludności starszej; rezultatem stałego wydłużania się przeciętnego trwania życia i zmniejszania natężenia zgonów w starszych grupach wieku jest zwiększanie się liczebności i udziałów roczników najstarszych.

Istotny wpływ na zmiany w strukturze wieku ludności ma także ruch wędrownicy ludności. W migracjach częściej uczestniczy ludność młodsza, dlatego też migracje wpływają na odmłodzenie społeczeństw tych terenów, na które przybywają migranci i starzenie się ludności obszarów, z których migranci wyjeżdżają.

2.4. Population by age

The main impact on the age structure of the population and changes in relations between different age groups have births – a growing number of births causes an increase in the share of children in a given population, thus lowering the share of the oldest; in turn, the drop in the birth rate reduces the number of children, and thus increases the share of the elderly population.

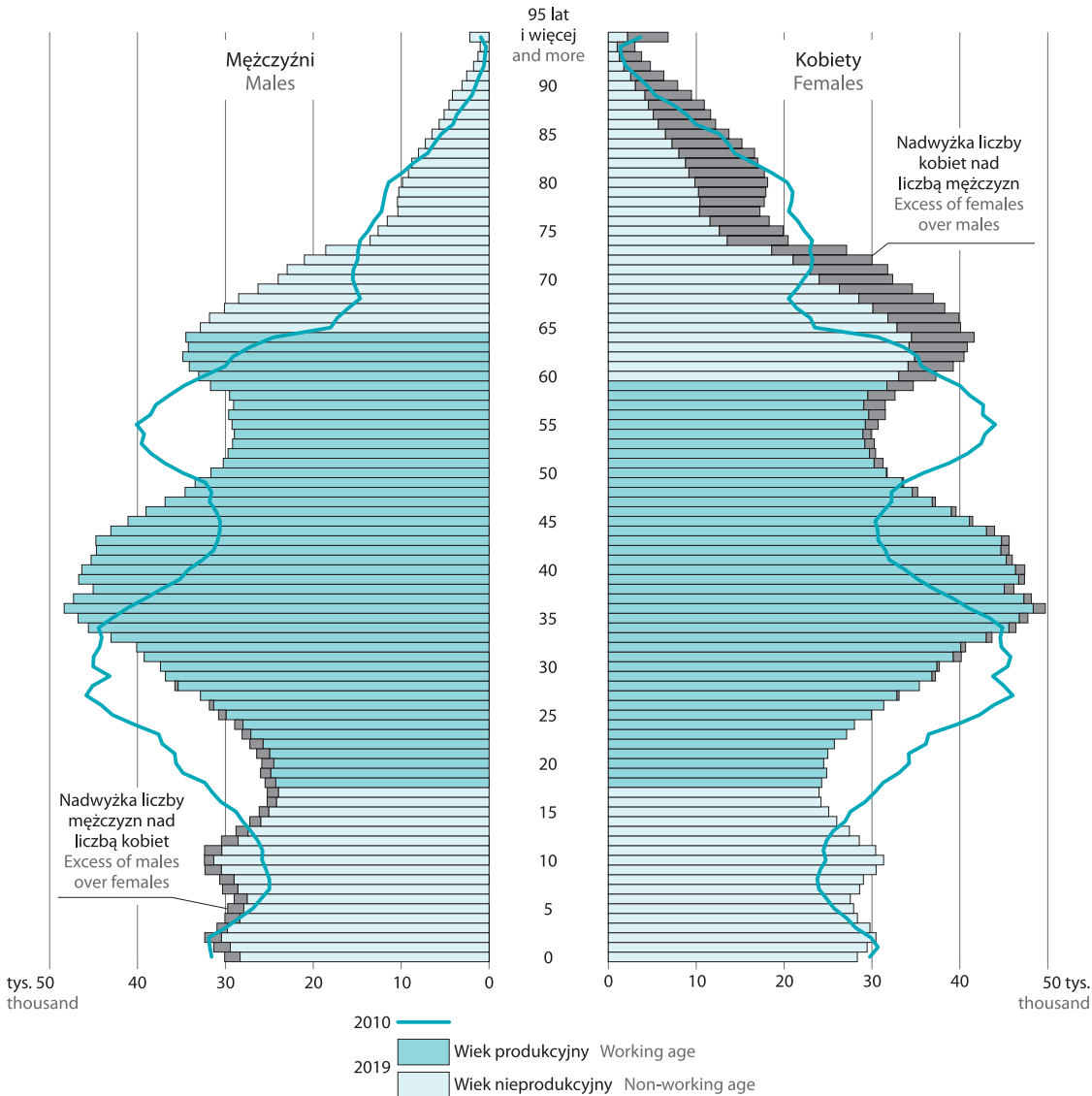
Another factor affecting the rejuvenation or aging of the population is the intensity of deaths – reducing infant mortality results in an increase in the proportion of young adults, and thus a reduction in the percentage of the elderly population; the result of the steady increase in the average life expectancy and the reduction in the intensity of deaths in older age groups is the increase in the number and share of the oldest age groups.

The migration of population also has a significant impact on changes in the age structure of the population. Younger people are more likely to participate in migrations, which is why migrations affect the rejuvenation of societies of areas where migrants are arriving, and the ageing of areas which migrants are leaving.

Na zmiany w strukturze wieku ludności w określonym przedziale czasu wpływ mają nie tylko bieżące poziomy zjawisk w zakresie ruchu naturalnego i migracyjnego, ale także historyczne uwarunkowania rozwoju ludności, np. wracające w wiek starości liczne roczniki wyżu demograficznego czy mało liczne roczniki urodzone w niżu demograficznym.

Changes in the age structure of the population within a given period of time are affected not only by the current levels of natural and migratory movements, but also by historical conditions of population development, e.g. numerous baby boomers entering the old age or a small number of persons born in the demographic low.

Wykres 2. Ludność według płci i wieku (stan w dniu 31 grudnia)
Chart 2. Population by sex and age (as of 31st December)

Syntetyczny obraz zmian struktury płci i wieku w województwie mazowieckim można odczytać z porównania tzw. piramid wieku, których kształt – na skutek spadku częstości urodzeń – charakteryzuje się wąską podstawą. Od wielu lat poziom dzietności w województwie (podobnie jak w kraju) nie gwarantuje prostej zastępowalności pokoleń, tj. kiedy na 1 kobietę w wieku rozrodczym (15–49 lat) przy-

A synthetic picture of changes in the sex and age structure in Mazowieckie Voivodeship can be read from the comparison of so-called population pyramids, whose shape – due to the decrease in the frequency of births – is characterized by a narrow basis. For many years, the fertility rate in the voivodeship (just like in the country) does not guarantee a simple replacement of generations, i.e. when per one

pada średnio 2 dzieci¹. W okresie 2000–2019 współczynnik dzietności kształtował się od 1,22 w 2003 r. do 1,57 w latach 2017 i 2019.

Mediana wieku (wiek środkowy) ludności – parametr wyznaczający granicę wieku, którą połowa ludności już przekroczyła, a druga połowa jeszcze nie osiągnęła.

Z każdym rokiem ludność województwa mazowieckiego nieznacznie się starzeje. Stan zaawansowania starości demograficznej ludności najprościej wyraża tzw. wiek środkowy ludności (mediana wieku). Jeśli wartość mediany rośnie, oznacza to, że dana populacja się starzeje i odwrotnie. W latach 2000–2019 w województwie mazowieckim wartość mediany wzrosła z 36,8 do 40,9 lat. Ludność zamieszkała w miastach jest starsza niż na wsi, przy czym większy wzrost mediany wystąpił na wsi (z 34,4 do 39,5 lat) niż w miastach (z 38,1 do 41,5 lat). Zarówno w 2000 r., jak i w 2019 r. wyznaczony wiek środkowy kobiet (odpowiednio 39,1 i 42,4 lat) był wyższy niż wiek środkowy mężczyzn (34,4 i 39,3 lat), co jest niewątpliwie rezultatem dłuższego przeciętnego trwania życia kobiet niż mężczyzn.

W 2019 r. wśród powiatów grodzkich województwa mazowieckiego najwyższą wartość mediany odnotowano w Płocku (43,0 lat, dla mężczyzn – 40,9 lat, dla kobiet – 45,2 lat), a najniższą w Siedlcach (odpowiednio: 39,9; 37,8; 42,1). W grupie powiatów ziemskich najwyższą wartość tego wskaźnika wystąpiła w powiecie lipskim (stosownie: 43,1; 41,1; 45,5), a najniższa w powiecie ostrołęckim (37,9; 36,8; 39,1).

Największą różnicę między wiekiem środkowym kobiet i mężczyzn odnotowano w Radomiu (5,2 lat; 45,1 wobec 39,9 lat), a najmniejszą w powiatach wołomińskim i piaseczyńskim (2,1 lat; odpowiednio: 39,3 wobec 37,2 lat oraz 40,8 wobec 38,7 lat).

woman of childbearing age (15–49 years) there is an average of 2 children¹. In the period 2000–2019, the fertility rate ranged from 1.22 in 2003 to 1.57 in 2017 and 2019.

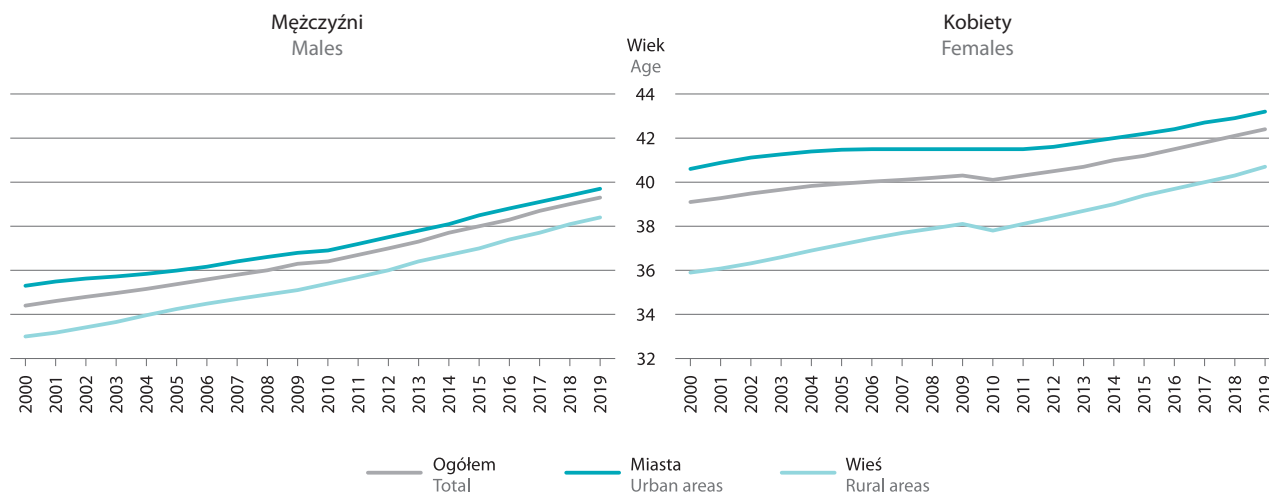
Median age of population is a parameter determining the exact age, which half of population already exceeded and second half – did not reach yet.

Every year, the population of Mazowieckie Voivodship is slightly aging. The state of demographic aging most often expresses the so-called median age of population. If the median value grows, it means that a given population is aging and vice versa. In the years 2000–2019 in Mazowieckie Voivodship, the median age value increased from 36.8 to 40.9 years. Urban population is older than rural, with a larger increase in the median age in rural areas (from 34.4 to 39.5 years) than in urban areas (from 38.1 to 41.5 years). Both in 2000 and in 2019, the median age of females (39.1 and 42.4 years, respectively) was higher than the median age of males (34.4 and 39.3), which is undoubtedly the result of a longer life expectancy of women than men.

In 2019, among township powiats of Mazowieckie Voivodship the highest value of median age was recorded in Płock (43.0, for men – 40.9 years, for women – 45.2 years), and the lowest in Siedlce (respectively: 39.9; 37.8; 42.1). In the group of countryside powiats the highest value of this indicator occurred in lipski powiat (correspondingly: 43.1; 41.1; 45.5), and the lowest in ostrołęcki powiat (37.9; 36.8; 39.1).

The largest difference between the median age of females and males was recorded in Radom (5.2 years; 45.1 versus 39.9 years), and the smallest in the wołomiński and piaseczyński powiats (2.1 years; 39.3 compared to 37.2 years as well as 40.8 compared to 38.7 years, respectively).

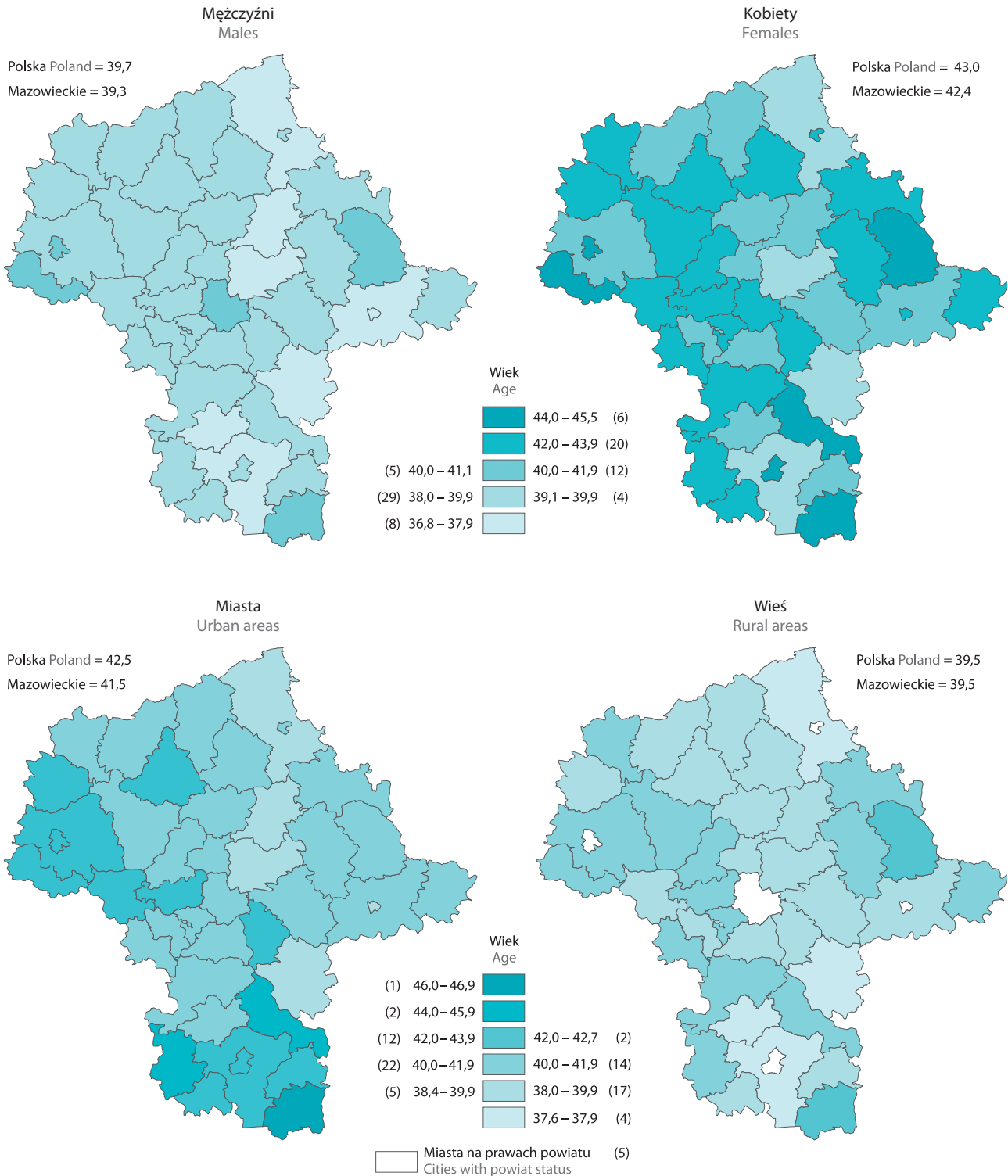
Wykres 3. Mediana wieku ludności (stan w dniu 31 grudnia)
Chart 3. Median age of population (as of 31st December)

¹ Optymalny współczynnik dzietności wynosi od 2,10 do 2,15 urodzeń dzieci.
¹ The optimal fertility rate ranges from 2.10 to 2.15 births of children.

Mapa 5. Mediana wieku ludności według płci i miejsca zamieszkania w 2019 r. (stan w dniu 31 grudnia)
Map 5. Median age of population by sex and place of residence in 2019 (as of 31st December)

W nawiasach podano liczbę powiatów.
 Number of powiats is given in brackets.

2.5. Ludność według biologicznych grup wieku

Biologiczne grupy wieku:

- 0–14 lat – dzieci (młodość demograficzna),
- 15–64 lata – dorośli bez osób starszych,
- 65 lat i więcej – osoby starsze (starość demograficzna).

Do analizy struktury ludności według wieku stosuje się różne grupowania wieku w zależności od celu analizy. W tej części publikacji strukturę tę przedstawiono w oparciu o kryterium biologiczne, które pozwala określić, jaki odsetek ogółu ludności stanowią dzieci, jaka ludność dorosła, a jaki osoby starsze. Przyjęty podział pozwolił wskazać stopień zaawansowania demograficznej starości w województwie ogółem, w miastach i na wsi, a także zróżnicowanie przestrzenne tego zjawiska.

Wskaźnik starości demograficznej – udział osób w wieku 65 lat i więcej w ogólnej liczbie ludności.

O nasilającym się procesie starzenia się ludności świadczy stopniowe zwiększanie się udziału roczników starszych oraz zmniejszanie się udziału roczników młodszych. Porównując dane bieżące dotyczące struktury ludności według biologicznych grup wieku w województwie mazowieckim z danymi spisu powszechnego przeprowadzonego w 1970 r. zauważa się postępujące w kolejnych latach zmiany typu struktury ludności z progresywnego w regresywny. O ile w 1970 r. osoby w wieku 0–14 lat stanowiły blisko 1/4 (24,0%) społeczeństwa, a osoby w wieku 65 lat i więcej – 9,5%, to w 2010 r. udział dzieci i osób starszych w populacji ogółem był już zbliżony (wynosił odpowiednio 15,4% i 14,4%), a w 2019 r. był mniejszy niż osób starszych (16,4% wobec 18,1%).

Obserwowane od wielu lat stopniowe zwiększanie się wartości wskaźnika starości demograficznej spowodowane jest m.in. trwającą od lat 90. XX wieku głęboką depresją urodzeniową, a także zasilaniem w kolejnych latach grupy wieku 65 lat i więcej przez liczne roczniki osób urodzonych w wyżu demograficznym lat 50. XX wieku.

2.5. Population by biological age groups

Biological age groups:

- 0–14 – children (demographic youth),
- 15–64 – adults excluding elderly persons,
- 65 and more – elderly persons (demographic old age).

To analyze the structure of population by age, different age groups are used depending on the purpose of the analysis. In this part of the publication, this structure is presented based on a biological criterion, which allows to determine what percentage of the total population are children, what adult population, and what elderly persons. The adopted division allowed to indicate the degree of demographic development of old age in the voivodship in general, in urban and rural areas, as well as spatial diversity of this phenomenon.

Old age ratio – share of population at age 65 and more in the total population.

The increasing aging of the population is evidenced by the gradual increase in the share of older age groups and the decreasing share of younger ones. When comparing current data on the population structure according to biological age groups in Mazowieckie Voivodship with the data of the census conducted in 1970, the progressive changes in the structure of the population from progressive to regressive are observed in subsequent years. While in 1970, persons aged 0–14 constituted nearly 1/4 (24.0%) of the population, and persons aged 65 and more – 9.5%, in 2010 the share of children and the elderly in the total population was yet similar (it amounted to 15.4% and 14.4% respectively), and in 2019 it was smaller than of older persons (16.4% compared to 18.1%).

The gradual increase in the value of old age ratio observed for many years is caused by, among others, deep birth depression lasting from the 90s of the twentieth century, as well as supplying the age group of 65 and more in the following years by numerous groups of persons born in the 1950s.

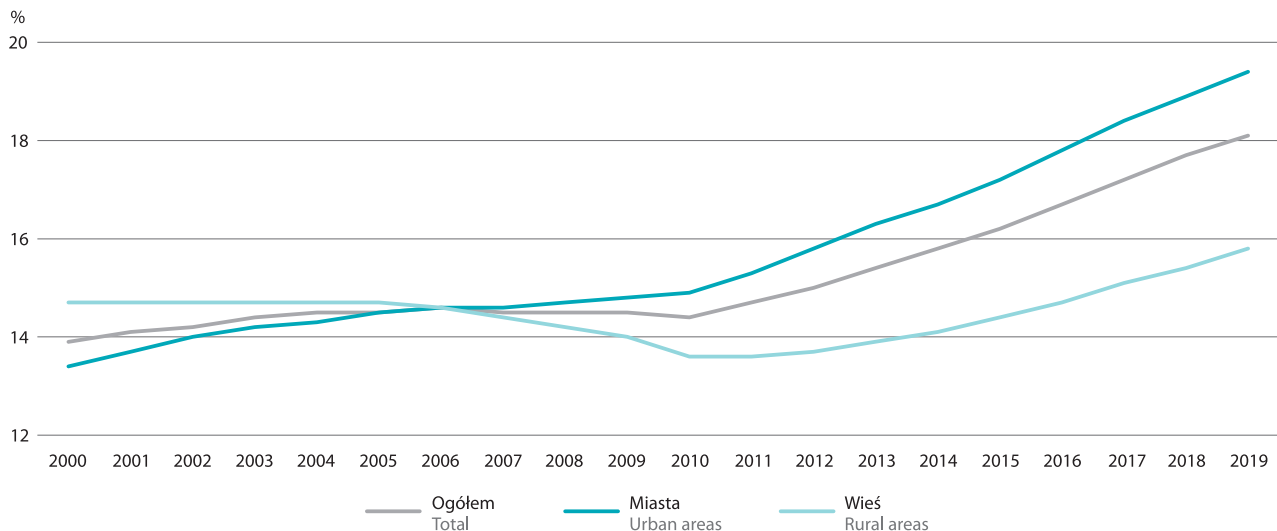
Tablica 6. Ludność według biologicznych grup wieku (stan w dniu 31 grudnia)
Table 6. Population by biological age groups (as of 31st December)

Wyszczególnienie	2010	2019	Zmiana w latach 2010–2019 Change in 2010–2019		2010	2019	Specification
	w tys. in thousands		w % in %	w odsetkach in percent			
Ogółem	5267,1	5423,2	156,1	3,0	100,0	100,0	Total
0–14 lat	809,5	891,7	82,2	10,1	15,4	16,4	0–14 years
15–64	3697,7	3547,8	-149,9	-4,1	70,2	65,4	15–64
65 lat i więcej	759,9	983,7	223,8	29,5	14,4	18,1	65 years and more
Miasta	3380,9	3495,7	114,8	3,4	100,0	100,0	Urban areas
0–14 lat	481,3	565,3	84,0	17,4	14,2	16,2	0–14 years
15–64	2395,6	2250,8	-144,8	-6,0	70,9	64,4	15–64
65 lat i więcej	504,0	679,7	175,7	34,9	14,9	19,4	65 years and more
Wieś	1886,1	1927,4	41,3	2,2	100,0	100,0	Rural areas
0–14 lat	328,2	326,4	-1,8	-0,6	17,4	16,9	0–14 years
15–64	1302,0	1297,0	-5,0	-0,4	69,0	67,3	15–64
65 lat i więcej	255,9	304,1	48,2	18,8	13,6	15,8	65 years and more

W latach 2010–2019 liczba osób w wieku 65 lat i więcej w województwie mazowieckim zwiększyła się z 759,9 tys. do 983,7 tys., tj. o 223,8 tys. (o 29,5%); relatywnie większy wzrost tej grupy ludności wystąpił w miastach (o 34,9%) niż na wsi (o 18,8%). W ujęciu rocznym populacja osób starszych zwiększyła się o 29,6 tys. (o 3,1%). Wśród ludności miejskiej przybyło 21,8 tys. osób starszych (wzrost o 3,3%), a wśród ludności wiejskiej – 7,8 tys. (wzrost o 2,6%).

In 2010–2019, the number of persons aged 65 and more in Mazowieckie Voivodship increased from 759.9 thousand up to 983.7 thousand, i.e. by 223.8 thousand (by 29.5%); a relatively larger increase in this population group occurred in urban areas (by 34.9%) than in rural areas (by 18.8%). In annual terms, the old age population increased by 29.6 thousand (by 3.1%). Urban population of elderly persons grew by 21.8 thousand (increase by 3.3%), and rural population – by 7.8 thousand (increase by 2.6%).

Wykres 4. Wskaźnik starości demograficznej (stan w dniu 31 grudnia)
Chart 4. Old age ratio (as of 31st December)

W 2019 r. wskaźnik starości demograficznej w miastach wyniósł 19,4% i w odniesieniu do 2010 r. wzrósł o 4,5 p. proc., a w odniesieniu do 2000 r. – o 6,0 p. proc. Na wsi wskaźnik ten przyjął wartość 15,8% i był wyższy odpowiednio o 2,2 p. proc. oraz o 1,1 p. proc.

Wśród miast na prawach powiatu w 2019 r. największy odsetek ludności w wieku 65 lat i więcej odnotowano w m.st. Warszawie (20,7%), a najmniejszy w Ostrołęce (17,6%). W grupie powiatów ziemskich udział omawianej populacji kształtował się od 13,9% w wołomińskim do 20,0% w lipskim.

W latach 2010–2019 we wszystkich powiatach województwa mazowieckiego odnotowano wzrost udziału osób starszych. Największy wzrost w przekroju powiatów grodzkich wystąpił w Płocku (o 7,6 p. proc.; z 12,8% do 20,4%), a następnie w Ostrołęce (o 7,3 p. proc.; z 10,3% do 17,6%), zaś najmniejszy – w m.st. Warszawie (o 3,4 p. proc.; z 17,3% do 20,7%). W pozostałych powiatach największe natężenie procesu starzenia się ludności wystąpiło w powiecie legionowskim, gdzie odsetek osób w wieku 65 lat i więcej zwiększył się o 5,6 p. proc. (z 10,8% do 16,4%), a najmniejsze – w powiecie ostrołęckim (wzrost o 1,2 p. proc.; z 12,8% do 14,0%).

W 2019 r. wartość wskaźnika starości demograficznej w gminach zawierała się w przedziale od 10,4% w gminie miejskiej Żąbki (powiat wołomiński) do 24,7% w gminie wiejskiej Nur (powiat ostrowski). Najmniejszy odsetek ludności najstarszej (nieprzekraczający 11%) wystąpił w 4 gminach, a największy odsetek (co najmniej 20%) – w 32.

W porównaniu z 2010 r. szczególne przyspieszenie procesu starzenia się ludności odnotowano w gminie miejsko-wiejskiej Kozienice i gminach miejskich: Maków Mazowiecki, Legionowo i Pionki, gdzie udział osób starszych wzrósł o 8,0–8,7 p. proc.

Ludność w wieku 15–64 lata (obejmująca 50 roczników) w latach 2010–2019 zmniejszyła swoją liczebność o 149,9 tys. (do 3547,8 tys.), w tym w miastach – o 144,8 tys. Względny spadek dla województwa ogółem wyniósł 4,1%, a dla miast – 6,0%. Na wsi ubytek tej populacji notowano od 2014 r., jednak dopiero w 2019 r. liczba osób w wieku 15–64 lata była mniejsza niż w 2010 r. (o 5,0 tys.; o 0,4%).

Jak już wspomniano w 2019 r. wśród ogółu mieszkańców województwa więcej było osób starszych niż dzieci, podczas gdy w 2010 r. było odwrotnie. Należy dodać, że w omawianych latach nadwyżka osób starszych nad dziećmi wystąpiła w miastach (o 22,7 tys. w 2010 r. i o 114,4 tys. osób w 2019 r.), natomiast na wsi dzieci było więcej (odpowiednio o 72,3 tys. i o 22,3 tys. osób).

In 2019, the old age ratio in urban areas amounted to 19.4% and in relation to 2010 it increased by 4.5 pp, and in relation to 2000 – by 6.0 pp. In rural areas, this indicator assumed a value of 15.8% and was higher by 2.2 pp and by 1.1 pp, respectively.

Among cities with powiat status in 2019, the highest percentage of population aged 65 and more was recorded in m.st. Warszawa (20.7%), and the smallest one in Ostrołęka (17.6%). In the group of countryside powiats, the share of the discussed population ranged from 13.9% in wołomiński to 20.0% in lipski.

In 2010–2019, in all powiats of Mazowieckie Voivodship there was an increase in the share of elderly persons. The largest increase in the cross-section of township powiats occurred in Płock (by 7.6 pp; from 12.8% to 20.4%), and then in Ostrołęka (by 7.3 pp; from 10.3% up to 17.6%), while the smallest – in m.st. Warszawa (by 3.4 pp, from 17.3% to 20.7%). In other powiats, the greatest intensity of the aging process occurred in legionowski powiat, where the percentage of persons aged 65 and more increased by 5.6 pp (from 10.8% to 16.4%), and the smallest – in ostrołęcki powiat (increase by 1.2 pp, from 12.8% to 14.0%).

In 2019, the value of the old age ratio in gminas ranged from 10.4% in urban gmina Żąbki (wołomiński powiat) to 24.7% in the rural gmina Nur (ostrowski powiat). The smallest percentage of the oldest population (not exceeding 11%) occurred in 4 gminas, and the highest percentage (at least 20%) – in 32.

In comparison with 2010, a special acceleration of the aging process was recorded in the urban-rural gmina Kozienice and urban gminas: Maków Mazowiecki, Legionowo and Pionki, where the share of elderly persons increased by 8.0–8.7 pp.

The population aged 15–64 (including 50 year groups) in 2010–2019 decreased by 149.9 thousand (up to 3547.8 thousand), of which in urban areas – by 144.8 thousand. The relative decline in the voivodship totaled 4.1%, and for urban areas – 6.0%. In rural areas, a decrease in this population has been recorded since 2014, however, it was only in 2019 that the number of persons aged 15–64 was smaller than in 2010 (by 5.0 thousand; by 0.4%).

As already mentioned in 2019, there were more older persons than children in the total population of the voivodship, while in 2010 it was the reverse. It should be added that in the discussed years, the surplus of elderly persons over children occurred in urban areas (by 22.7 thousand in 2010 and 114.4 thousand persons in 2019, while there were more children in rural areas (by 72.3 thousand and 22.3 thousand, respectively).

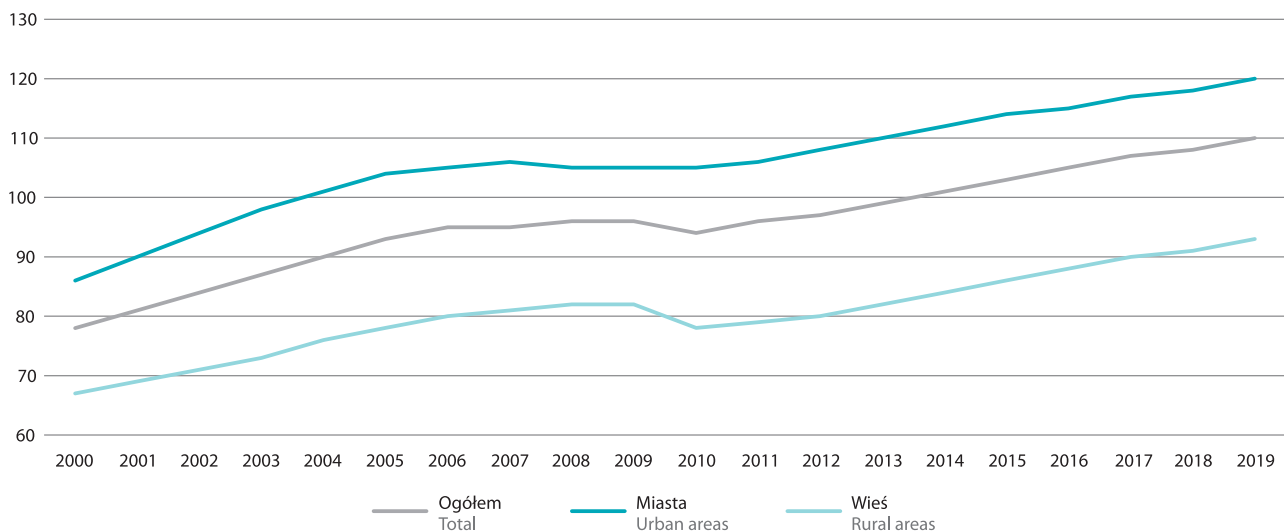
W latach 2010–2019 populacja dzieci w województwie mazowieckim zwiększyła się z 809,5 tys. do 891,7 tys., tj. o 82,2 tys. (o 10,1%), przy czym w miastach przybyło 84,0 tys. osób, a na wsi ubyło 1,8 tys. Udział osób w wieku 0–14 lat wzrósł z 15,4% do 16,4%; odsetek dzieci w miastach zwiększył się z 14,2% do 16,2%, a na wsi zmniejszył się z 17,4% do 16,9%.

Indeks starości – liczba osób w wieku 65 lat i więcej przypadająca na 100 osób w wieku 0–14 lat (liczba dziadków na 100 wnuczków).

O postępującym procesie starzenia demograficznego mieszkańców województwa świadczy również stopniowy wzrost wartości indeksu starości, który ilustruje liczbowe relacje międzypokoleniowe między dziadkami i wnukami. O ile w latach 2000–2013 na 100 dzieci w wieku 0–14 lat przypadało średnio 78–99 osób w wieku powyżej 64 lat, to w 2014 r. było to już 101 osób, a w 2019 r. – 110 osób.

Na wsi w omawianym okresie indeks starości nadal przyjmował wartości poniżej 100, przy czym uległ zwiększeniu z 67 do 93. W miastach od 2004 r. indeks starości przyjmował wartości powyżej 100 – od 101 do 120 w 2019 r.

Wykres 5. Indeks starości (stan w dniu 31 grudnia)
Chart 5. Ageing index (as of 31st December)

In 2010–2019, the population of children in Mazowieckie Voivodship increased from 809.5 thousand to 891.7 thousand, i.e. by 82.2 thousand (by 10.1%), with 84.0 thousand persons more in urban areas, and in rural areas 1.8 thousand less. The share of persons aged 0–14 increased from 15.4% to 16.4%; the percentage of children in urban areas increased from 14.2% to 16.2%, and in rural areas it decreased from 17.4% to 16.9%.

Ageing index – the number of population at age 65 and more per 100 population at age 0–14 (number of grandparents per 100 grandchildren).

The progress of the demographic aging process is also reflected by the gradual increase in the value of ageing index, which illustrates numerical intergenerational relations between grandparents and grandchildren. While in the years 2000–2013, there were on average 78–99 persons aged over 64 per every 100 children aged 0–14, in 2014 it was 101 persons, and in 2019 – 110 persons.

In rural areas in the analyzed period, the aging index continued to have values below 100, but increased from 67 to 93. In urban areas since 2004, the ageing index assumed values above 100 – from 101 to 120 in 2019.

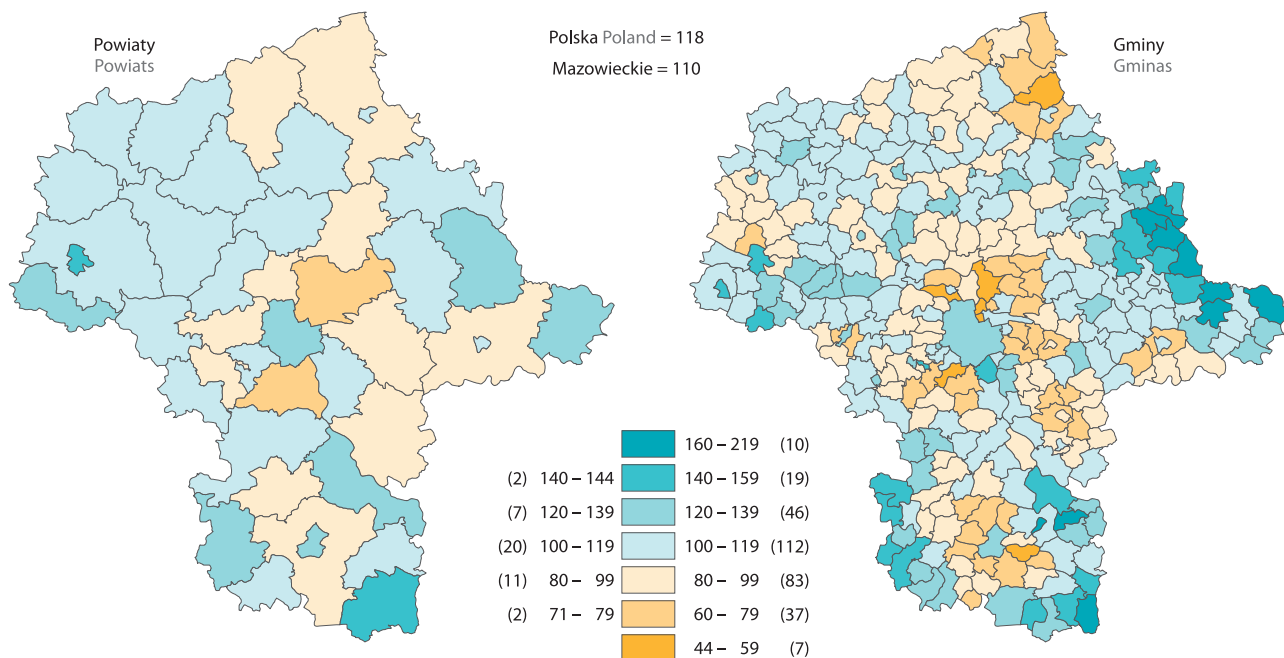
W 2019 r. w 29 powiatach indeks starości przyjmował wartości powyżej 100 (od 101 w pułtuskim do 144 w lipskim), a w 13 – poniżej 100 (od 71 w wołomińskim do 98 w siedleckim).

Analizując dane dla gmin stwierdzono, że w 186 jednostkach indeks starości kształtował się powyżej 100, w 1 – na poziomie 100 (odnotowano zbliżoną liczbę osób starszych i dzieci), a w 127 – poniżej 100. Najwyższą wartość indeksu starości odnotowano w gminie wiejskiej Nur – 219. Oznacza to, że w gminie tej liczba osób w wieku 65 lat i więcej (dziadków, babć) ponad dwukrotnie przewyższyła liczbę osób w wieku 0–14 lat (wnucząt). Natomiast co najmniej dwukrotnie więcej dzieci niż osób starszych mieszkało w trzech gminach, tj. w gminie wiejskiej Lesznówola (indeks starości 44) i dwóch gminach miejskich – Ząbki i Marki (indeks starości odpowiednio 46 i 50).

In 2019, in 29 powiats, the ageing index adopted values above 100 (from 101 in pułtuski to 144 in lipski), and in 13 – below 100 (from 71 in wołomiński to 98 in siedlecki).

Analyzing data for gminas, it was found that in 186 units the ageing index was above 100, in 1 – equaled 100 (similar number of elderly and children) and in 127 – below 100. The highest value of the ageing index was recorded in rural gmina Nur – 219. This means that in this gmina the number of persons aged 65 and more (grandfathers, grandmothers) over twice exceeded the number of persons aged 0–14 (grandchildren). At least twice as many children than the elderly lived in three gminas, i.e. in rural gmina Lesznówola (ageing index 44) and two urban gminas – Ząbki and Marki (ageing index, 46 and 50, respectively).

Mapa 6. Indeks starości w 2019 r. (stan w dniu 31 grudnia)
Map 6. Ageing index in 2019 (as of 31st December)

W nawiasach podano odpowiednio: liczbę powiatów, liczbę gmin.
Numbers in brackets are given respectively: number of powiats, number of gminas.

2.6. Ludności według ekonomicznych grup wieku

Ekonomiczne grupy wieku:

- wiek przedprodukcyjny – mężczyźni i kobiety w wieku 0–17 lat,
- wiek produkcyjny – mężczyźni w wieku 18–64 lata, kobiety w wieku 18–59 lat:
  - wiek mobilny (18–44 lata mężczyźni i kobiety),
  - wiek niemobilny (45–64 lata mężczyźni i 45–59 lat kobiety),
- wiek poprodukcyjny – mężczyźni w wieku 65 lat i więcej oraz kobiety – 60 lat i więcej.

Przez ludność w wieku nieprodukcyjnym rozumie się ludność w wieku przedprodukcyjnym oraz ludność w wieku poprodukcyjnym.

Potencjalne zasoby ludności zdolnej do pracy tworzy ludność w wieku produkcyjnym, a źródło potencjalnych, przyszłych zasobów pracy – ludność w wieku przedprodukcyjnym. W strukturze według ekonomicznych grup wieku wyróżnia się jeszcze grupę osób w wieku poprodukcyjnym, którą stanowią potencjalni emeryci.

2.6. Population by educational age groups

Economic age groups:

- pre-working age – males and females aged 0–17,
- working age – males, aged 18–64, and females, aged 18–59:
  - mobility age (18–44 males and females),
  - non-mobility age (45–64 males and 45–59 females),
- post-working age – 65 and more for males and 60 and more for females.

Population of non-working age group is understood as population at pre-working age and population at post-working age.

Potential resources of population capable of work create working-age population, and the source of potential future labour resources – population in the pre-working age. In the structure by economic age groups, there is also a group of post-working age population, which are potential retirees.

Tablica 7. Ludność według ekonomicznych grup wieku (stan w dniu 31 grudnia)
Table 7. Population by economic age groups (as of 31st December)

Wyszczególnienie	2010	2019	Zmiana w latach 2010–2019		2010	2019	Specification
	w tys. in thousands		w % in %		w odsetkach in percent		
Ogółem	5267,1	5423,2	156,1	3,0	100,0	100,0	Total
w wieku:							in:
przedprodukcyjnym	987,4	1041,6	54,2	5,5	18,7	19,2	pre-working age
produkcyjnym	3347,0	3198,5	-148,5	-4,4	63,5	59,0	working age
mobilnym	2098,8	2042,2	-56,6	-2,7	39,8	37,7	mobility
niemobilnym	1248,2	1156,3	-91,9	-7,4	23,7	21,3	non-mobility
poprodukcyjnym	932,7	1183,1	250,5	26,9	17,7	21,8	post-working age
Miasta	3380,9	3495,7	114,8	3,4	100,0	100,0	Urban areas
w wieku:							in:
przedprodukcyjnym	578,8	654,2	75,4	13,0	17,1	18,7	pre-working age
produkcyjnym	2174,5	2024,8	-149,7	-6,9	64,3	57,9	working age
mobilnym	1352,1	1302,7	-49,4	-3,7	40,0	37,3	mobility
niemobilnym	822,5	722,2	-100,3	-12,2	24,3	20,7	non-mobility
poprodukcyjnym	627,6	816,7	189,1	30,1	18,6	23,4	post-working age
Wieś	1886,1	1927,4	41,3	2,2	100,0	100,0	Rural areas
w wieku:							in:
przedprodukcyjnym	408,6	387,4	-21,3	-5,2	21,7	20,1	pre-working age
produkcyjnym	1172,4	1173,6	1,2	0,1	62,2	60,9	working age
mobilnym	746,7	739,5	-7,2	-1,0	39,6	38,4	mobility
niemobilnym	425,7	434,1	8,4	2,0	22,6	22,5	non-mobility
poprodukcyjnym	305,1	366,5	61,4	20,1	16,2	19,0	post-working age

W 2019 r. w województwie mazowieckim było 1041,6 tys. osób w wieku przedprodukcyjnym, tj. o 54,2 tys. (o 5,5%) więcej niż w 2010 r. W latach 2010–2019 odsetek tych osób zwiększył się o 0,5 p. proc. (do 19,2%). Należy jednak dodać, że na wsi populacja osób poniżej 18 lat zmniejszyła się (o 21,3 tys.; o 5,2%), co może mieć wpływ na przyszły rynek pracy w tym środowisku.

Zarówno w miastach, jak i na wsi przybywa osób w wieku poprodukcyjnym, a co za tym idzie zwiększa się ich udział w zbiorowości ogółem. W porównaniu z 2010 r. odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w miastach wzrósł z 18,6% do 23,4% (o 4,8 p. proc.), a na wsi z 16,2% do 19,0% (o 2,8 p. proc.).

W końcu 2019 r. w województwie mazowieckim potencjalne zasoby ludności zdolnej do pracy obejmowały 3198,5 tys. osób, stanowiąc 59,0% ogółu ludności. W miastach zbiorowość osób w wieku produkcyjnym liczyła 2024,8 tys. osób (57,9% ogółu), a na wsi 1173,6 tys. (60,9%).

W latach 2010–2019 w miastach odnotowano znaczny ubytek ludności w wieku produkcyjnym (o 149,7 tys.; o 6,9%), przy czym większe natężenie tego zjawiska dotyczyło ludności w wieku niemobilnym (spadek o 12,2%) niż w wieku mobilnym (spadek o 3,7%). Na wsi w omawianym okresie populacja tych grup wieku utrzymywała się na zbliżonym poziomie.

Współczynnik obciążenia demograficznego – liczba osób w wieku nieprodukcyjnym przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym.

Proporcje między ludnością w wieku nieprodukcyjnym i produkcyjnym odzwierciedla ogólny współczynnik obciążenia demograficznego, który w końcu 2019 r. osiągnął wartość 69,6 (w 2010 r. – 57,4; w 2000 r. – 64,7). Zwraca uwagę fakt, że na przestrzeni lat odwróciła się relacja między miastem i wsią w poziomie obciążenia ludności w wieku produkcyjnym ludnością w wieku nieprodukcyjnym. W 2000 r. współczynnik na wsi był znacznie wyższy niż w miastach (79,0 wobec 57,8), natomiast w 2019 r. – niższy (64,2 wobec 72,6).

Jednak dla analizy zjawiska najważniejsza jest relacja między cząstkowymi współczynnikami obciążenia, czyli między stosunkiem liczby osób w wieku przedprodukcyjnym do osób w wieku produkcyjnym a stosunkiem liczby osób w wieku poprodukcyjnym do liczby osób w wieku produkcyjnym.

Na skutek zmian w strukturze wieku ludności stosunek liczby ludności w wieku poprodukcyjnym w odniesieniu do ludności w wieku produkcyjnym w województwie ogółem wzrósł z 27,1 w 2000 r. do 37,0 w 2019 r. (o 9,9 pkt.), a stosunek ludności w wieku przedprodukcyjnym zmniejszył się

In 2019, there were 1041.6 thousand persons in pre-working age in Mazowieckie Voivodship, i.e. by 54.2 thousand (by 5.5%) more than in 2010. In 2010–2019, the percentage of these persons increased by 0.5 pp (up to 19.2%). However, it should be added that in rural areas, the population of persons below 18 years decreased (by 21.3 thousand; by 5.2%), which may affect the future labour market in this area.

Both in urban and in rural areas, there are more and more persons in post-working age, as a result, their share in the total population increases. In comparison with 2010, the percentage of post-working age population in urban areas increased from 18.6% to 23.4% (by 4.8 pp), and in rural areas from 16.2% to 19.0% (by 2.8 pp).

At the end of 2019, in Mazowieckie Voivodship, the potential resources of the population capable of work included 3198.5 thousand persons, constituting 59.0% of the total population. In urban areas, the working age population amounted to 2024.8 thousand persons (57.9% of the total), and in rural areas – 1173.6 thousand (60.9%).

In 2010–2019, there was a significant decrease in working age population in urban areas (by 149.7 thousand; by 6.9%), with a greater intensity of this phenomenon among non-mobility population (down by 12.2%) than in mobility age (down by 3.7%). In rural areas in the discussed period, the population of these age groups remained at a similar level.

Age dependency ratio – the number of population of non-working age per 100 persons of working age.

The ratio between non-working and working age population reflects the total age dependency ratio, which at the end of 2019 reached the value of 69.6 (in 2010 – 57.4, in 2000 – 64.7). It is noteworthy that over the years, the relation between urban and rural areas has changed in the level of burden of non-working age population over working age population. In 2000, the ratio in rural areas was much higher than in urban areas (79.0 against 57.8), while in 2019 – lower (64.2 against 72.6).

However, for the analysis of the phenomenon the most important is the relation between age specific dependency ratios, that is between the ratio of the number of persons in pre-working age to working age population and the ratio of the number of persons in post-working age to the number of working age population.

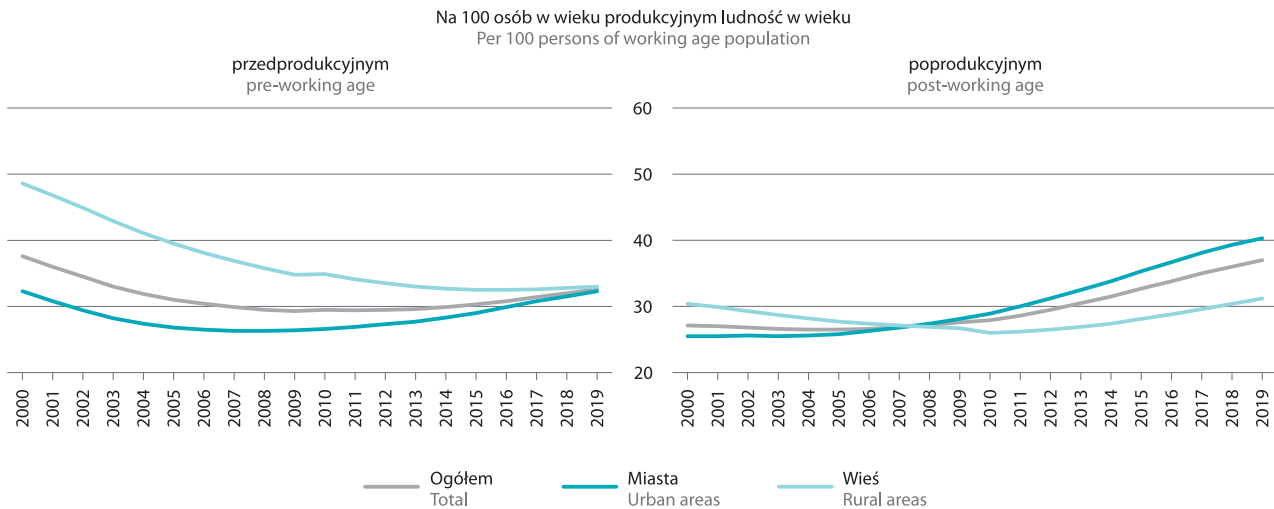
As a result of changes in the age structure of the population, the ratio of post-working age population to working age population in the voivodship in total increased from 27.1 in 2000 to 37.0 in 2019 (by 9.9 points), and pre-working age population ratio decreased from 37.6 to 32.6 (5.0 points). In urban areas, the greater intensity of changes

z 37,6 do 32,6 (o 5,0 pkt.). W miastach większe natężenie zmian dotyczyło obciążenia ludnością w wieku poprodukcyjnym, gdzie współczynnik wzrósł o 14,8 pkt. (z 25,5 do 40,3). Na wsi natomiast odnotowano znaczny spadek wartości współczynnika obciążenia ludnością w wieku przedprodukcyjnym – o 15,6 pkt. (z 48,6 do 33,0).

concerned the burden on post-working age population, where the ratio increased by 14.8 points (from 25.5 to 40.3). In rural areas, however, there was a significant decrease in the dependency ratio of pre-working age – by 15.6 points (from 48.6 to 33.0).

Wykres 6. Częstkowe współczynniki obciążenia demograficznego (stan w dniu 31 grudnia)
Chart 6. Age specific dependency ratios (as of 31st December)

W 2019 r. wśród powiatów województwa mazowieckiego najwyższe wartości ogólnego współczynnika obciążenia demograficznego odnotowano w dwóch miastach na prawach powiatu, tj. w m.st. Warszawie i Siedlcach, gdzie na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 75 osób w wieku nieprodukcyjnym. Ponadto wysoki współczynnik (co najmniej 70) wystąpił jeszcze w 9 powiatach. W większości tych powiatów wyższe było obciążenie ludności w wieku produkcyjnym osobami w wieku poprodukcyjnym niż osobami w wieku przedprodukcyjnym. Należy dodać, że najgorsza relacja między współczynnikami cząstkowymi wystąpiła w Płocku, gdzie na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadały 43 osoby w wieku poprodukcyjnym wobec 30 osób w wieku przedprodukcyjnym.

In 2019, among the powiats of Mazowieckie Voivodship, the highest values of the total age dependency ratio were recorded in two cities with powiat status, i.e. in m.st. Warszawa and Siedlce, where per every 100 persons of working age there were 75 persons in non-working age. In addition, a high ratio (at least 70) still occurred in 9 powiats. In most of these powiats, the burden on the working age population was higher in the post-working age than in the pre-working age population. It should be added that the worst relation between the partial ratios occurred in Płock, where per every 100 persons in the working age there were 43 persons in the post-working age compared to 30 persons in the pre-working age.

Wyższe obciążenie ludności w wieku produkcyjnym ludnością w wieku poprodukcyjnym niż ludnością w wieku przedprodukcyjnym wystąpiło łącznie w 29 powiatach, w 11 – odwrotnie, a w dwóch wartości wskaźników były zbliżone.

Higher burden over working-age population by post-working age population than by pre-working age population occurred in 29 powiats in total, in 11 – the reverse, and in two the values of ratios were similar.

Najniższą wartość współczynnika obciążenia demograficznego odnotowano w powiecie ostrołęckim (59), przy czym na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 27 osób w wieku poprodukcyjnym oraz 32 – w wieku przedprodukcyjnym.

The lowest value of the age dependency ratio was recorded in ostrołęcki powiat (59), with 27 persons in post-working age per every 100 persons of working age and 32 – in pre-working age.

Rozdział 3.

Chapter 3.

Ruch naturalny ludności

Vital statistics of population

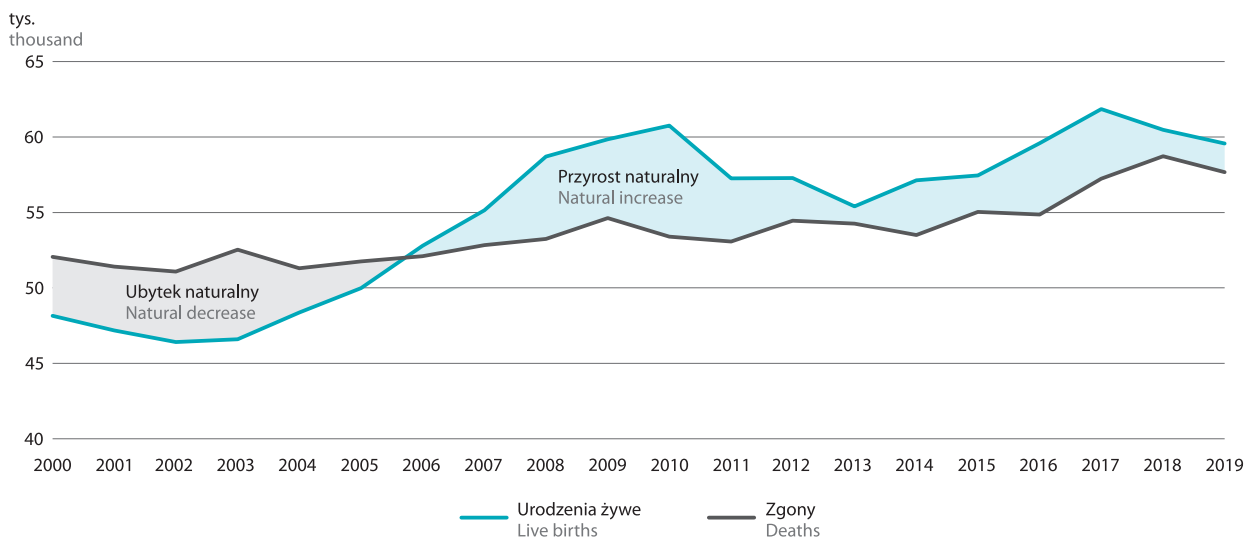
3.1. Przyrost naturalny

Zjawiska demograficzne określane jako ruch naturalny ludności wpływają zarówno na zmiany w stanie, jak i strukturze ludności. W tej części publikacji zaprezentowano analizę danych dotyczących liczby i natężenia zarejestrowanych małżeństw, separacji, rozwodów, urodzeń i zgonów. Charakterystykę zachodzących procesów na ogół rozpoczyna analiza danych od roku 2000, a bardziej szczegółowe informacje uwzględniające np. płeć, wiek, miejsce zamieszkania omówiono dla roku 2019.

3.1. Natural increase

Demographic phenomena defined as vital statistics affect changes in both the size as well as structure of population. This part of the publication presents an analysis of data on the number and intensity of registered marriages, separations, divorces, births and deaths. The characteristics of the ongoing processes generally begins with data analysis from the year 2000, and more detailed information including e.g. sex, age and place of residence was analyzed for 2019.

Wykres 7. Ruch naturalny ludności
Chart 7. Vital statistics of population

Przyrost naturalny ludności obliczono jako różnicę między liczbą urodzeń żywych i zgonów w danym okresie.

Natural increase of the population accounts for the difference between the number of live births and deaths in a given period.

W województwie mazowieckim przyrost naturalny ludności od 2006 r. zapewniany jest przede wszystkim przez ludność zamieszkującą w miastach. Wśród ludności zamieszkałej na wsi ubytek naturalny wystąpił w latach 2001–2007, przyrost naturalny – w latach 2008–2010, natomiast w kolejnych latach przyrost naturalny raz był dodatni, raz ujemny, ale zawsze oscylował koło zera (w przeliczeniu na 1000 ludności).

In Mazowieckie Voivodship, the natural increase of the population since 2006 is provided primarily by the population living in urban areas. Among the rural population, the natural decrease occurred in the years 2001–2007, natural increase – in 2008–2010, while in subsequent years the natural increase was once positive, once negative, but it always oscillated around zero (calculated per 1000 population).

W 2019 r. przyrost naturalny ludności był nieco większy niż przed rokiem; współczynnik natężenia wyniósł 0,35 wobec 0,33. W miastach przyrost naturalny na 1000 ludności wyniósł 0,68, podczas gdy na wsi ubytek wyniósł -0,25 (przed rokiem odpowiednio: 0,64 i -0,24).

Współczynniki przyrostu/ubytku naturalnego są bardzo zróżnicowane regionalnie. W 2019 r. najwyższe natężenie tego współczynnika w układzie powiatów odnotowano w Siedlcach (4,13), a najniższe w przysuskim (-4,60). Dodatni przyrost naturalny wystąpił w 17 jednostkach, natomiast ujemny w 25.

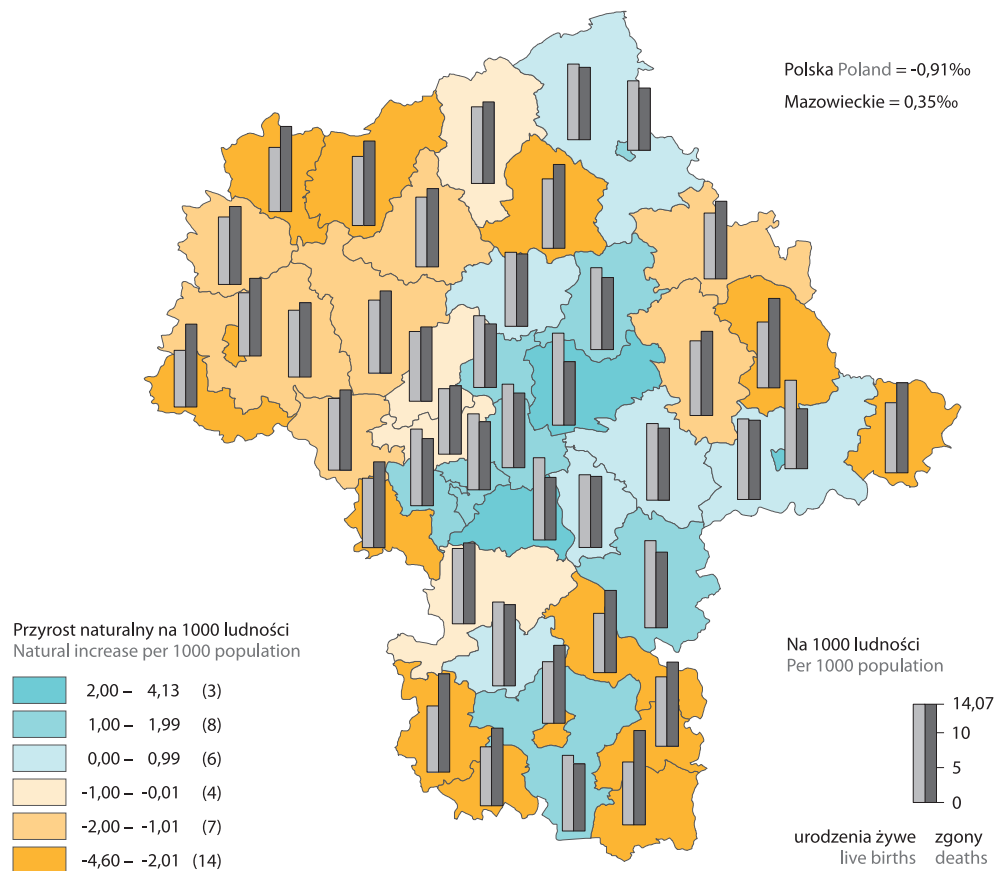
Jeszcze większe różnice współczynnika przyrostu/ubytku naturalnego występują w ujęciu gminnym – w 2019 r. od przyrostu w wysokości 11,26 w gminie miejskiej Ząbki (powiat wołomiński) do ubytku naturalnego wynoszącego -13,10 w gminie wiejskiej Gielniów (powiat przysuski). Ubytek naturalny ludności wystąpił w 195 gminach województwa.

In 2019, the population increase was slightly higher than a year before; the intensity rate was 0.35 compared to 0.33. In urban areas, the population increase per 1000 population amounted to 0.68, while in rural areas the decrease amounted to -0.25 (a year before: 0.64 and -0.24, respectively).

Natural increase/decrease rates vary regionally. In 2019, the highest intensity of this rate in the powiat layout was recorded in Siedlce (4.13), and the lowest in przysuski (-4.60). Positive natural increase occurred in 17 units, while negative in 25.

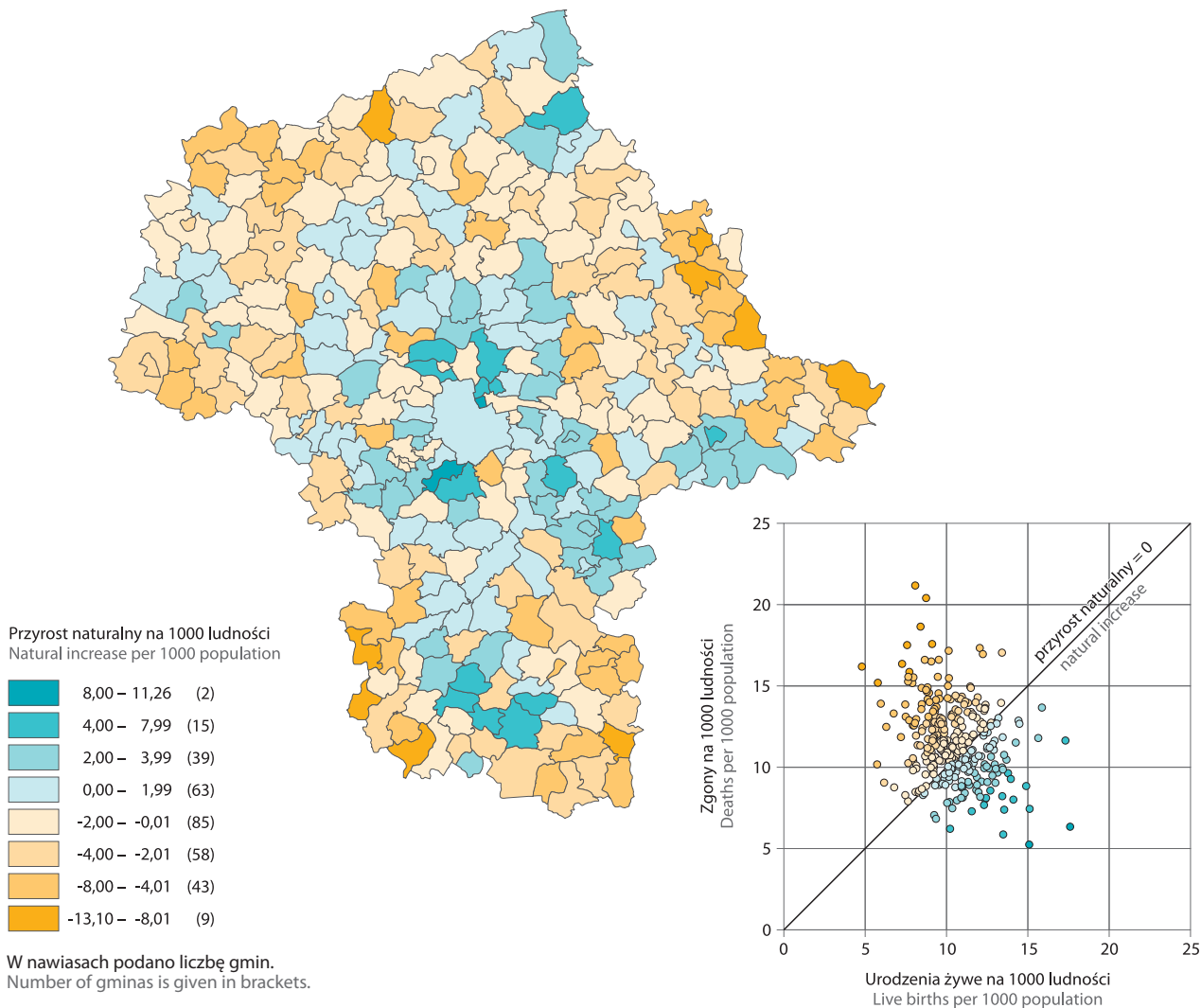
Even larger differences in the natural increase/decrease rate occur in the gmina layout – in 2019 from an increase of 11.26 in the urban gmina Ząbki (wołomiński powiat) to a natural decrease of -13.10 in the rural gmina Gielniów (przysuski powiat). The natural decrease of the population occurred in 195 gminas of the voivodship.

Mapa 7. Ruch naturalny ludności według powiatów w 2019 r.
Map 7. Vital statistics of population by powiats in 2019

W nawiasach podano liczbę powiatów.
Number of powiats is given in brackets.

Mapa 8. Ruch naturalny ludności według gmin w 2019 r.
Map 8. Vital statistics of population by gminas in 2019

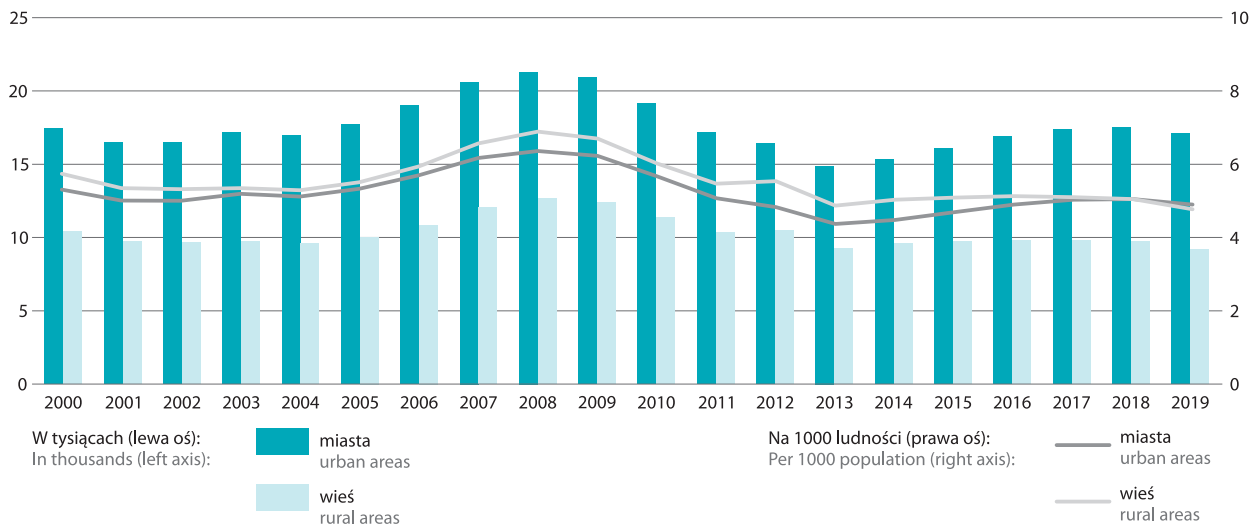
3.2. Małżeństwa

W województwie mazowieckim w latach 2000–2019 największą liczbę nowo zawieranych związków małżeńskich odnotowano w 2008 r. (34,0 tys.). Przez pięć kolejnych lat obserwowany był coroczny ubytek małżeństw (do 24,1 tys. w 2013 r.), a następnie powolny ich wzrost (do 27,2 tys. w 2018 r.). W 2019 r. zawarto 26,3 tys. związków małżeńskich, tj. o 950 mniej niż przed rokiem.

3.2. Marriages

In Mazowieckie Voivodship in the years 2000–2019, the largest number of newly contracted marriages was recorded in 2008 (34.0 thousand). Over the next 5 years, an annual decrease in marriages was observed (up to 24.1 thousand in 2013), followed by a slow increase (up to 27.2 thousand in 2018). In 2019, 26.3 thousand marriages were concluded, i.e. by 950 fewer than a year before.

Wykres 8. Małżeństwa zawarte
Chart 8. Marriages contracted

W miastach województwa mazowieckiego w 2019 r. zarejestrowano 17,1 tys. małżeństw, tj. o 2,5% mniej niż przed rokiem, a na wsi – 9,2 tys., tj. o 5,3% mniej. Częstość zawierania małżeństw w miastach jest na ogół niższa niż na wsi, przy czym w 2018 r. kształtowała się na tym samym poziomie (wskaźnik natężenia małżeństw na 1000 ludności wyniósł po 5,05), a w 2019 r. – była już wyższa (4,90 wobec 4,77).

In 2019, 17.1 thousand marriages were registered in the urban areas of Mazowieckie Voivodship, i.e. by 2.5% less than a year before, and in rural areas – 9.2 thousand, i.e. 5.3% less. The frequency of marriage in urban areas is generally lower than in rural areas, while in 2018 it was at the same level (the rate of marriage intensity per 1000 population was 5.05 each), and in 2019 – it was already higher (4.90 compared to 4.77).

Tablica 8. Małżeństwa zawarte
Table 8. Marriages contracted

Wyszczególnienie Specification		Ogółem Total		W % ogółem In % of total		Współczynniki małżeństw Marriage rates	
		w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	w odsetkach in percent	cywilne civil	wyznaniowe church or religious	na 1000 ludności per 1000 population	na 1000 ludności w wieku 15 lat i więcej per 1000 popula- tion aged 15 and more
Ogółem Total	2000	27862	100,0	27,1	72,9	5,46	6,68
	2010	30488	100,0	30,3	69,7	5,80	6,85
	2018	27220	100,0	36,1	63,9	5,05	6,03
	2019	26270	100,0	39,1	60,9	4,85	5,80
Miasta Urban areas	2000	17449	62,6	34,2	65,8	5,31	6,32
	2010	19152	62,8	35,6	64,4	5,67	6,61
	2018	17525	64,4	42,1	57,9	5,05	6,00
	2019	17086	65,0	45,1	54,9	4,90	5,84
Wieś Rural areas	2000	10413	37,4	15,2	84,8	5,75	7,39
	2010	11336	37,2	21,3	78,7	6,02	7,30
	2018	9695	35,6	25,4	74,6	5,05	6,07
	2019	9184	35,0	27,8	72,1	4,77	5,74

W układzie powiatów współczynnik małżeństw w przeliczeniu na 1000 ludności zawierał się między 4,07 w Ostrołęce a 5,35 w siedleckim. W porównaniu z 2018 r. rozpiętość między skrajnymi wartościami współczynnika małżeństw uległa zmniejszeniu, wówczas przyjmował on bowiem wartości od 4,36 w powiecie otwockim do 5,74 w siedleckim.

In the powiat layout, the marriage rate calculated per 1000 population was between 4.07 in Ostrołęka and 5.35 in siedlecki. Compared with 2018, the range between extreme values of the marriage rate decreased, since then it assumed values from 4.36 in otwocki powiat to 5.74 in siedlecki.

Tablica 9. Nowożeńcy według wieku
Table 9. Bridegrooms and brides by age

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	19 lat i mniej Under 20 years	20–24	25–29	30–34	35–39	40–44	45–49	50–54	55–59	60 lat i więcej 60 and more	
W liczbach bezwzględnych												
In absolute numbers												
Mężczyźni Males	2000	27862	632	10617	9881	2720	1167	777	593	436	237	802
	2019	26270	27	2258	9913	6699	3117	1618	882	479	348	929
Kobiety Females	2000	27862	3053	14181	6372	1446	667	590	529	395	214	415
	2019	26270	212	4880	10673	5137	2295	1169	674	380	286	564
W odsetkach												
In percent												
Mężczyźni Males	2000	100,0	2,3	38,1	35,5	9,8	4,2	2,8	2,1	1,6	0,9	2,9
	2019	100,0	0,1	8,6	37,7	25,5	11,9	6,2	3,4	1,8	1,3	3,5
Kobiety Females	2000	100,0	11,0	50,9	22,9	5,2	2,4	2,1	1,9	1,4	0,8	1,5
	2019	100,0	0,8	18,6	40,6	19,6	8,7	4,4	2,6	1,4	1,1	2,1

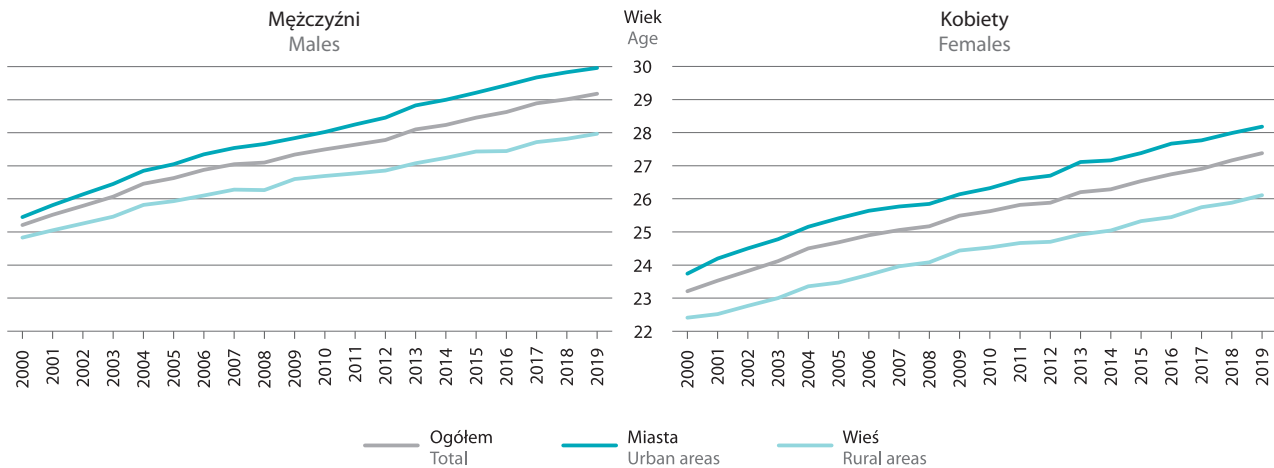
Sukcesywnie podwyższa się wiek nowożeńców. Obecnie mężczyźni najczęściej żenią się będąc w wieku 30 lat (w 2019 r. mediana wieku wyniosła 30,6 lat), a kobiety „przed trzydziestką” (wiek środkowy – 28,5 lat). W 2000 r. ponad 40% mężczyzn zawierających związek małżeński nie przekroczyło 25 lat, a w 2019 r. już tylko niespełna 9%. Wśród kobiet odsetek ten zmniejszył się z 61,9% do 19,4%. W konsekwencji nastąpiło przesunięcie grupy wieku najczęstszego zawierania małżeństw z 20–24 lat na 25–29. Ponadto znacznie zwiększył się udział nowożeńców będących w wieku 30–34 lata: dla mężczyzn z 9,8% do 25,5%; dla kobiet z 5,2% do 19,6%.

Małżeństwa pierwsze, czyli panien z kawalerami, stanowią niezmiennie około 80% ogółu. Ci nowożeńcy również są coraz starsi. Zawierający związek małżeński kawalerowie mieli w 2019 r. średnio 29 lat, wobec 25 lat w 2000 r. Mediana wieku panien również zwiększyła się o 4 lata – z 23 do 27 lat.

The age of bridegrooms and brides is gradually increasing. Currently, men usually get married at the age of 30 (in 2019, the median age was 30.6), and women “before thirty” (median age – 28.5 years). In 2000, over 40% of men who got married did not exceed 25 years of age, and in 2019 only less than 9%. Among women, this percentage decreased from 61.9% to 19.4%. As a consequence, the age group of the most frequent marriages was changed from 20–24 years to 25–29. In addition, the share of bridegrooms and brides aged 30–34 increased significantly: for men from 9.8% to 25.5%; for women from 5.2% to 19.6%.

First marriages, that is, marriages of single males with single females, invariably account for around 80% of the total. These newlyweds are also getting older. Bridegrooms had an average of 29 years in 2019, compared to 25 in 2000. The median age of brides also increased by 4 years – from 23 to 27 years.

Wykres 9. Mediana wieku nowożeńców zawierających związek małżeński po raz pierwszy
Chart 9. Median age of bridegrooms and brides at first marriage

Małżeństwa wyznaniowe ze skutkami cywilnymi mogą być zawierane jedynie w dziesięciu Kościołach i Związku Wyznaniowym: Kościół Katolicki, Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny, Kościół Ewangelicko-Augsburski, Kościół Ewangelicko-Reformowany, Kościół Ewangelicko-Methodystyczny, Kościół Chrześcijan Baptystów, Kościół Adwentystów Dnia Siódmego, Kościół Polskokatolicki, Związek Gmin Wyznaniowych Żydowskich, Kościół Starokatolicki Mariawitów, Kościół Zielonoświątkowy.

The **religious marriages** with civil law consequences may be contracted in the following Churches and Religious Association: Kościół Katolicki, Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny, Kościół Ewangelicko-Augsburski, Kościół Ewangelicko-Reformowany, Kościół Ewangelicko-Methodystyczny, Kościół Chrześcijan Baptystów, Kościół Adwentystów Dnia Siódmego, Kościół Polskokatolicki, Związek Gmin Wyznaniowych Żydowskich, Kościół Starokatolicki Mariawitów, Kościół Zielonoświątkowy.

W ogólnej liczbie prawnie zawieranych związków małżeńskich przeważają małżeństwa wyznaniowe, tj. zawarte w kościołach i jednocześnie zarejestrowane w urzędach stanu cywilnego. Na przestrzeni lat obserwuje się jednak spadek udziału tych małżeństw. O ile w 2000 r. stanowiły one blisko 73%, to w 2010 r. 70%, a w 2019 r. 61%. W całym analizowanym okresie odsetek małżeństw wyznaniowych w miastach był niższy niż na wsi, przy czym dynamika spadku udziału tych małżeństw większa była na wsi (z 85% w 2000 r. do 72% w 2019 r.) niż w miastach (z 66% do 55%).

In the total number of legally contracted marriages, religious marriages predominate, i.e. contracted in churches and at the same time registered in civil status offices. However, over the years, the share of these marriages is declining. While in 2000 they accounted for nearly 73%, in 2010 it was 70%, and in 2019 – 61%. In the whole analyzed period, the percentage of religious marriages in urban areas was lower than in rural areas, whereas the dynamics of the decrease in the share of these marriages was higher in rural areas (from 85% in 2000 to 72% in 2019) than in urban areas (from 66% to 55%).

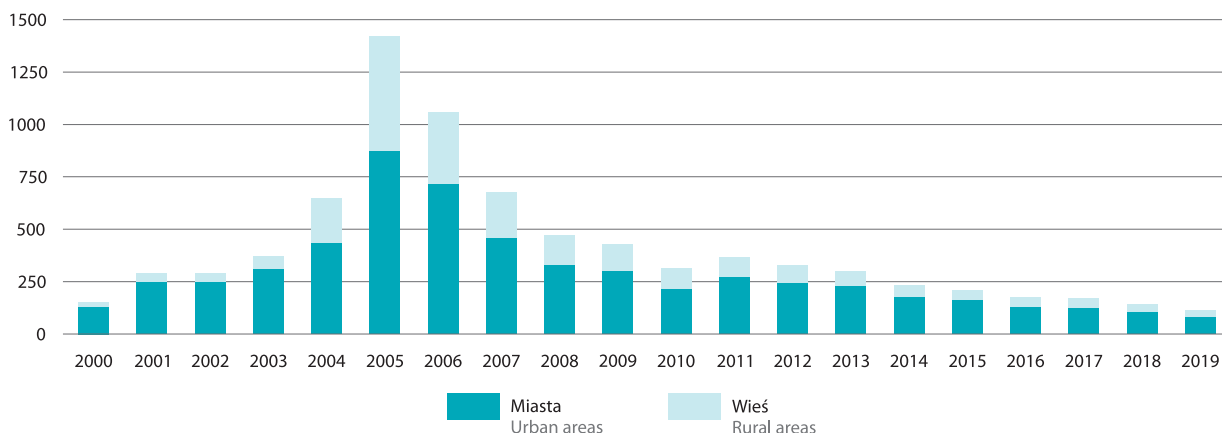
3.3. Separacje

Institucja separacji została wprowadzona do porządku prawa polskiego na mocy ustawy z dnia 21 maja 1999 r. nowelizującej Kodeks rodzinny i opiekuńczy i miała na celu ochronienie małżeństw przed całkowitym rozpadem. Potwierdza to powinność zniesienia separacji bez jakichkolwiek ograniczeń ustawowych na zgodny wniosek obojga małżonków.

3.3. Separations

The institution of separation was introduced into the order of Polish law under the Act of 21st May 1999 amending the Family and Tutelary Code and aimed at protecting marriages from complete disintegration. This is confirmed by the obligation to abolish the separation without any statutory restrictions by the unanimous petition of spouses.

Wykres 10. Separacje orzeczone
Chart 10. Separations

W pierwszych latach obowiązywania przepisów o separacji wzrastała liczba jej orzeczeń – ze 152 w 2000 r. do 1422 w 2005 r. W kolejnych latach (z wyjątkiem 2011 r.) sądy orzekały coraz mniej separacji. W 2019 r. orzeczono ich 114, w tym 84 z powództwa jednego z małżonków oraz 30 na zgodny wniosek stron.

In the first years of application of the law on separation, the number of its judgments increased – from 152 in 2000 to 1422 in 2005. In subsequent years (with the exception of 2011) courts were ruling less and less separations. In 2019, there were 114 separations, including 84 brought by one of the spouses and 30 by the unanimous petition of the parties.

Tablica 10. Separacje orzeczone
Table 10. Separations

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total		W % ogółem In % of total			Współczynniki separacji Separation rates			
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	w odsetkach in percent	z powództwa męża petition of husband	z powództwa żony petition of wife	zgodny wniosek stron unanimous petition of both of persons	na 100 tys. ludności per 100 thousand population	na 100 tys. ludności w wieku 20 lat i więcej per 100 thousand population aged 20 and more	na 1000 nowo zawartych małżeństw per 1000 contracted marriages	
Ogółem Total	2000	152	100,0	26,3	64,5	9,2	2,981	4,055	5,455
	2010	311	100,0	15,4	72,3	12,2	5,916	7,523	10,201
	2018	145	100,0	22,8	59,3	17,9	2,689	3,398	5,327
	2019	114	100,0	17,5	56,1	26,3	2,107	2,666	4,340
Miasta Urban areas	2000	129	84,9	27,9	61,2	10,9	3,925	5,176	7,393
	2010	214	68,8	18,2	67,8	14,0	6,341	7,865	11,174
	2018	106	73,1	25,5	52,8	21,7	3,053	3,816	6,049
	2019	81	71,1	18,5	49,4	32,1	2,323	2,911	4,741
Wieś Rural areas	2000	23	15,1	17,4	82,6	–	1,269	1,831	2,209
	2010	97	31,2	9,3	82,5	8,2	5,155	6,864	8,557
	2018	39	26,9	15,4	76,9	7,7	2,031	2,618	4,023
	2019	33	28,9	15,2	72,7	12,1	1,715	2,210	3,593

Zjawisko separacji jest typowe dla środowiska miejskiego – do 2019 r. separacje orzeczone wobec małżeństw mieszkających w miastach stanowiły 62–87%. Zarówno w miastach, jak i na wsi z powództwem o orzeczenie separacji częściej występują żony niż mężowie. Na wsi na 100 orzeczonych w 2019 r. separacji 73 stanowiły te z powództwa żony, w miastach – 49 (w 2018 r. odpowiednio: 77 i 53).

W 2019 r. najwięcej separacji orzeczono wobec małżeństw, w których oboje partnerzy zawierali związek małżeński mając mniej niż 25 lat (35,1%). Rozpatrując separacje według wieku małżonków w momencie wniesienia powództwa można stwierdzić, że najwięcej separacji orzeczono wobec par będących w grupie wieku 40–49 lat (21,9%), a następnie w grupach 50–59 lat i 30–39 lat (odpowiednio 16,7% i 13,2%). Na 100 separowanych par średnio 24 miały za sobą staż krótszy niż 10 lat.

W latach 2000–2012 ponad połowa separowanych małżeństw posiadała na utrzymaniu małoletnie dzieci (tj. w wieku poniżej 18 lat). W kolejnych latach odsetek takich par zawierał się w przedziale 35–45%. W 2019 r. separowane małżeństwa posiadające potomstwo stanowiły nieco ponad 40% (wśród nich 41,3% miało jedno dziecko, a 47,8% – dwoje).

3.4. Rozwody

Jednym z efektów rozpadu małżeństw są rozwody – odpowiadają one za około 30% rozwiązywanych związków małżeńskich; najważniejszą przyczyną jest zgon męża, a trzecią co do częstości (po rozwodach) – zgon żony. W województwie mazowieckim w 2019 r. zostały rozwiązane 31142 małżeństwa, z tego 71% z powodu zgonu współmałżonka (52% z powodu śmierci męża, 19% z powodu śmierci żony), a 29% z powodu rozwodu.

W latach 2000–2003 liczba rozwodów w województwie mazowieckim kształtowała się na poziomie 5,7–6,4 tys., w 2004 r. przekroczyła 7 tys., a od 2005 r. corocznie przekracza 8 tys. (od 8,3 tys. w 2010 r. do 9,9 tys. w 2015 r.). Zdecydowana większość rozwodów dotyczy małżeństw zamieszkujących w miastach (76–89% ogółu), przy czym zauważalny jest wzrost odsetka rozwodów orzeczonych wobec par mieszkających na wsi – od 2012 r. przekracza on 20%, podczas gdy w 2000 r. wynosił 10,9%.

The phenomenon of separation is typical for the urban environment – until 2019, separations for married couples living in urban areas accounted for 62–87%. Both in urban and in rural areas, wives more often claim for separation than husbands. In rural areas, out of 100 separations in 2019, 73 were brought by a wife, in urban areas – 49 (in 2018: 77 and 53, respectively).

In 2019, the highest number of separations was announced for marriages in which both partners contracted marriage when they were under 25 years old (35.1%). Considering the separations by the age of the spouses at the time of filling petition, it can be concluded that the most separations were announced for couples aged 40–49 (21.9%), then in groups 50–59 and 30–39 (16.7% and 13.2%, respectively). Out of 100 separated couples, an average of 24 marriages lasted less than 10 years.

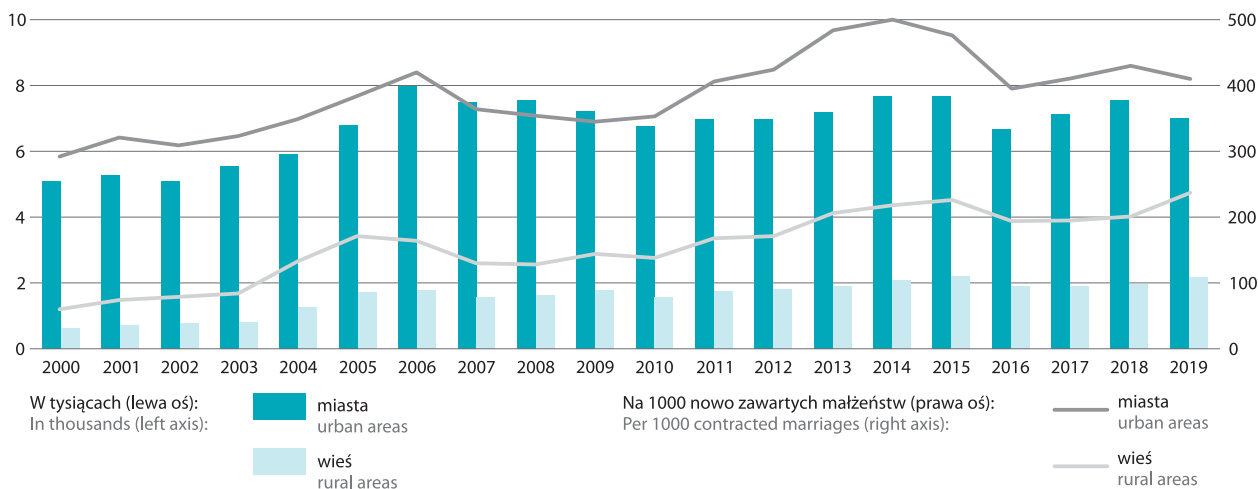
In 2000–2012, more than half of the separated marriages had dependent children under age (i.e. under 18 years of age). In the following years, the percentage of such couples was in the range of 35–45%. In 2019, separated marriages with children accounted for slightly over 40% (among them 41.3% had one child, and 47.8% – two).

3.4. Divorces

One of the effects of the breakdown of marriage is divorce – accounting for about 30% of dissolved marriages; the most important cause is the death of a husband, and the third most frequent (after divorces) – the death of a wife. In Mazowieckie Voivodship in 2019, 31142 marriages were dissolved, of which 71% due to the death of a spouse (52% due to the death of a husband, 19% due to the death of a wife), and 29% due to a divorce.

In the years 2000–2003, the number of divorces in Mazowieckie Voivodship was at the level of 5.7–6.4 thousand, in 2004 it exceeded 7 thousand, and since 2005 it has exceeded 8 thousand annually (from 8.3 thousand in 2010 to 9.9 thousand in 2015). The vast majority of divorces concerns marriages living in urban areas (76–89% of the total), with an increase in the percentage of divorce announced against couples living in rural areas – since 2012 it has exceeded 20%, while in 2000 it amounted to 10.9%.

Wykres 11. Rozwody
Chart 11. Divorces

Zarówno w miastach, jak i na wsi pogorszyła się relacja między liczbą rozwodów a liczbą nowo zawieranych związków małżeńskich. O ile w 2000 r. na 1000 nowo zawartych małżeństw przypadało 206 rozwodów (292 w miastach i 60 na wsi), to w 2014 r. – 392 (w miastach – 500, na wsi – 218). Jak można zauważyć początkowo współczynnik ten był pięciokrotnie większy w miastach niż na wsi, a obecnie jest większy dwukrotnie.

Both in urban and in rural areas, the relation between the number of divorces and the number of newly contracted marriages has deteriorated. While in 2000, there were 206 divorces per 1000 newly contracted marriages (292 in urban and 60 in rural areas), in 2014 – 392 (in urban – 500, in rural areas – 218). It can be observed that this rate was five times higher in urban than in rural areas, and now it is twice as large.

Tablica 11. Rozwody
Table 11. Divorces

Wyszczególnienie Specification		Ogółem Total		W % ogółem In % of total		Współczynniki rozwodów Divorce rates		
		w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	w odsetkach in percent	z powództwa męża petition of husband	z powództwa żony petition of wife	na 1000 ludności per 1000 population	na 1000 ludności w wieku 20 lat i więcej per 1000 popu- lation aged 20 and more	na 1000 nowo zawartych małżeństw per 1000 contracted marriages
Ogółem Total	2000	5727	100,0	34,0	66,0	1,123	1,528	205,5
	2010	8314	100,0	33,9	66,1	1,582	2,011	272,7
	2018	9489	100,0	34,4	65,6	1,760	2,224	348,6
	2019	9181	100,0	34,8	65,2	1,697	2,147	349,5
Miasta Urban areas	2000	5102	89,1	34,1	65,9	1,552	2,047	292,4
	2010	6754	81,2	34,2	65,8	2,001	2,482	352,7
	2018	7537	79,4	34,5	65,5	2,171	2,714	430,1
	2019	7008	76,3	35,3	64,7	2,010	2,519	410,2
Wieś Rural areas	2000	625	10,9	33,9	66,1	0,345	0,498	60,0
	2010	1560	18,8	32,6	67,4	0,829	1,104	137,6
	2018	1952	20,6	34,0	66,0	1,016	1,311	201,3
	2019	2173	23,7	33,0	67,0	1,129	1,455	236,6

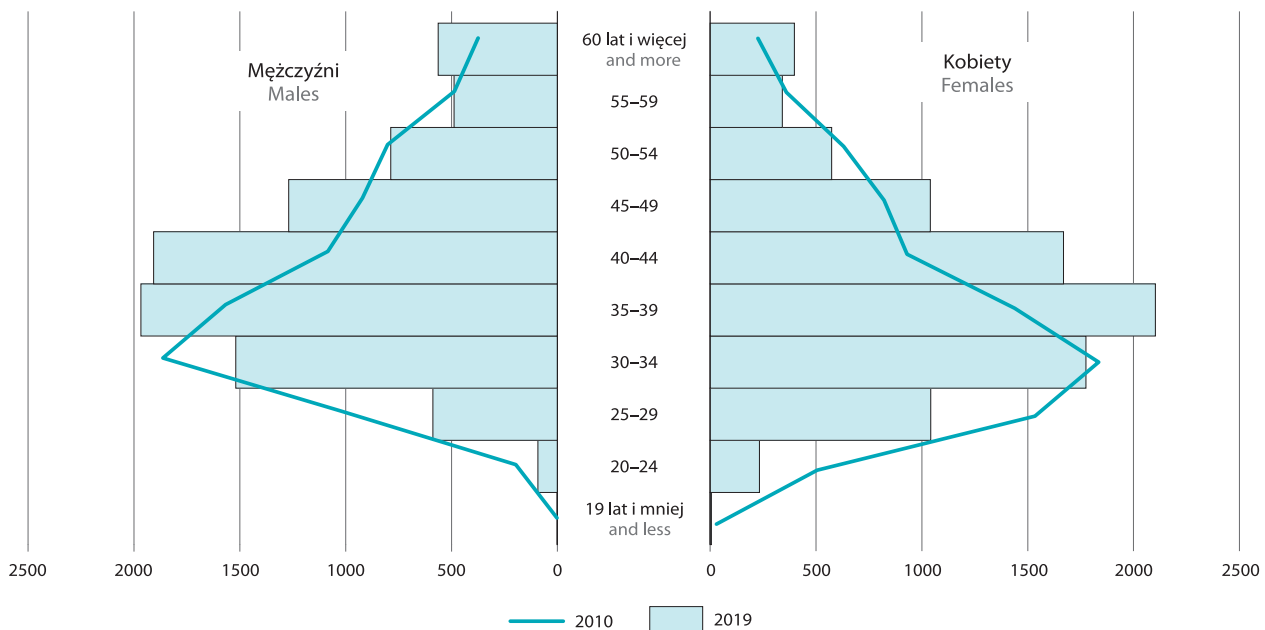
W 2019 r. sądy orzekły o rozpadzie 9181 związków małżeńskich, tj. o 308 mniej niż przed rokiem. W miastach rozwody orzeczone stanowiły 76,3% ogółu; wskaźnik natężenia (liczony na 1000 ludności) wyniósł 2,01. Na wsi wskaźnik natężenia rozwodów był mniejszy i wyniósł 1,13. Na 1000 nowo zawartych małżeństw przypadało 349 rozwodów, przy czym zdecydowanie więcej w miastach (410) niż na wsi (237). W układzie powiatów omawiany współczynnik kształtował się od 171 w łosickim do 506 w Płocku. W 14 jednostkach przybierał wartości wyższe niż średnio w województwie.

Najczęściej rozwodziły się małżeństwa, w których oboje partnerzy w momencie zawarcia związku byli w wieku 20–24 lata (22,2%). Z analizy rozwodów według wieku małżonków w momencie wniesienia powództwa wynika, że najczęściej orzeczono ich wobec par będących w grupie wieku 35–39 lat oraz 30–34 lata (odpowiednio 10,9% i 9,1%). Blisko 41% rozwodów dotyczyło małżeństw, których okres trwania był krótszy niż 10 lat, przy czym 17,7% stanowiły rozwody małżonków ze stażem krótszym niż 5 lat.

In 2019, courts ruled on the breakdown of 9181 marriages, i.e. 308 fewer than a year before. In urban areas, divorces accounted for 76.3% of the total; the intensity rate (counted per 1000 population) was 2.01. In rural areas, the divorce intensity rate was smaller and amounted to 1.13. There were 349 divorces per 1000 newly contracted marriages, much more in urban areas (410) than in rural areas (237). In the powiat layout, the discussed rate ranged from 171 in łosicki to 506 in Płock. In 14 units, it assumed values higher than the average in the voivodship.

Divorce was the most common in marriages in which both partners at the time of contracting marriage were aged 20–24 (22.2%). The analysis of divorces by age of spouses at the time of filing petition shows that most of them were ruled against couples in the 35–39 and 30–34 age group (10.9% and 9.1%, respectively). Almost 41% of divorces concerned marriages which lasted shorter than 10 years, with 17.7% being shorter than 5 years.

Wykres 12. Rozwody według wieku małżonków w momencie wniesienia powództwa
Chart 12. Divorces by age of spouses at the moment of filing for divorce

Najwięcej rozwodzących się małżeństw jest bezdzietnych oraz z jednym dzieckiem (w 2019 r. odpowiednio 43,0% i 34,0%). Rozwody z powództwa żony stanowiły 65,2% ogółu orzeczonych (przed rokiem 65,6%). Większość małżeństw (77,4%) została rozwiązana bez orzekania o winie, natomiast rozwody orzeczone z winy męża stanowiły 14,1% ogółu. Główne przyczyny rozkładu pożycia małżeńskiego to niezgodność charakterów, niedochowanie wierności małżeńskiej i nadużywanie alkoholu; wyłącznie z tych przyczyn rozwieszano odpowiednio: 25,4%, 3,9% i 1,7% małżeństw.

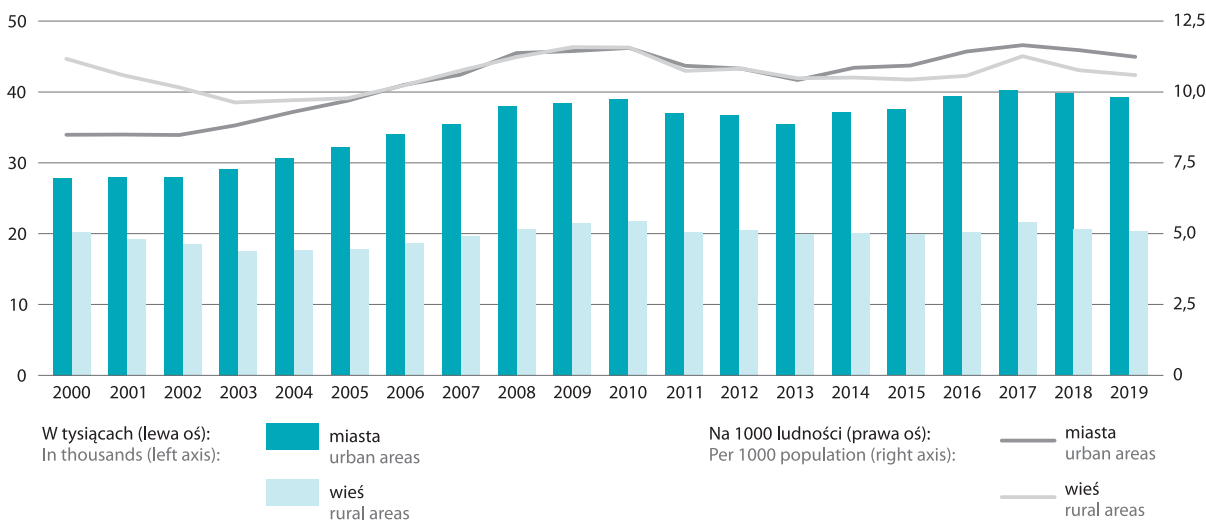
Most divorced marriages are childless and with one child (in 2019 respectively 43.0% and 34.0%). Petitions for a divorce filled by wife constituted 65.2% of all divorces (65.6% a year before). The majority (77.4%), were no-fault divorces, while divorces by fault of the husband accounted for 14.1% of the total. The main causes of marriage dissolution are the discrepancy of characters, infidelity and the abuse of alcohol; for these reasons only: 25.4%, 3.9% and 1.7% of marriages were dissolved respectively.

3.5. Urodzenia i dzietność kobiet

W województwie mazowieckim dynamikę liczby urodzeń w latach 2000–2019 charakteryzowały okresy spadków i wzrostów. Coroczny wzrost liczby urodzeń żywych wystąpił w latach 2003–2010, a następnie w roku 2012 i w latach 2014–2017. Średnioroczny poziom urodzeń żywych w przeliczeniu na 1000 ludności wyniósł 10,49 (od 9,08 w 2002 r. do 11,56 w 2010 r.). Do 2005 r. natężenie urodzeń większe było na wsi niż w miastach, a od 2014 r. niezmiennie mniejsze.

Zauważalny jest wzrost odsetka urodzeń pozamałżeńskich. O ile w 2000 r. takie urodzenia stanowiły niespełna 10%, to w 2019 – 22,5%. W miastach odsetek urodzeń pozamałżeńskich zwiększył swoją wartość dwukrotnie (z 12,4% do 24,7%), a na wsi – trzykrotnie (z 6,0% do 18,4%).

Wykres 13. Urodzenia żywe
Chart 13. Live births

W 2019 r. w województwie mazowieckim zarejestrowano 59577 urodzeń żywych, tj. o 908 mniej niż przed rokiem, ale o 13167 więcej niż w 2002 r., w którym odnotowano najmniejszą ich liczbę na przestrzeni lat 2000–2019. Wskaźnik natężenia urodzeń żywych wyniósł 11,01 wobec 11,22 w 2018 r. Zmniejszenie się liczby urodzeń miało miejsce w miastach i na wsi. W miastach współczynnik natężenia przyjął wartość 11,24 wobec 11,47 przed rokiem, a na wsi odpowiednio: 10,59 i 10,77. W układzie powiatów w 2019 r. najniższy współczynnik wystąpił w powiecie gostyński (8,12), a najwyższy w wołomiński (13,15).

3.5. Births and women fertility

In Mazowieckie Voivodship, the dynamics of the number of births in the years 2000–2019 was characterized by periods of decreases and increases. The annual increase in the number of live births occurred in the years 2003–2010, then in 2012 and in the years 2014–2017. The average annual level of live births per 1000 population was 10.49 (from 9.08 in 2002 to 11.56 in 2010). Until 2005, the intensity of births was higher in rural areas than in urban areas, and since 2014 invariably smaller.

An increase in the percentage of illegitimate births is noticeable. While in 2000 such births accounted for less than 10%, in 2019 – 22.5%. In urban areas, the percentage of illegitimate births doubled (from 12.4% to 24.7%), and in rural areas – tripled (from 6.0% to 18.4%).

In 2019, in Mazowieckie Voivodship 59577 live births were registered, i.e. by 908 fewer than a year before, but by 13167 more than in 2002, in which their smallest number was recorded over the years 2000–2019. The intensity rate of live births was 11.01 compared to 11.22 in 2018. The decrease in the number of births took place in urban and in rural areas. In urban areas, the intensity rate assumed the value of 11.24 compared to 11.47 a year before, and in rural areas – 10.59 and 10.77, respectively. In the powiat layout in 2019, the lowest rate occurred in gostyński powiat (8.12), and the highest in wołomiński (13.15).

Tablica 12. Urodzenia
Table 12. Births

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	Żywe Live births	Martwe Still births	W % urodzeń żywych In % of live births		Urodzenia żywe na 1000 ludności danej płci Live births per 1000 population of given sex			
				chłopcy males	pozamałżeńskie illegitimate	ogółem total	chłopcy males	dziewczeta females	
Ogółem Total	2000	48396	48152	244	51,3	9,7	9,44	10,08	8,85
	2010	61024	60756	268	52,6	16,6	11,56	12,70	10,51
	2018	60654	60485	169	51,5	23,0	11,22	12,06	10,44
	2019	59772	59577	195	51,6	22,5	11,01	11,87	10,22
Miasta Urban areas	2000	28037	27901	136	51,3	12,4	8,49	9,25	7,81
	2010	39141	38989	152	52,4	18,8	11,55	12,95	10,33
	2018	39911	39811	100	51,4	25,1	11,47	12,62	10,45
	2019	39321	39199	122	51,7	24,7	11,24	12,43	10,20
Wieś Rural areas	2000	20359	20251	108	51,4	6,0	11,17	11,49	10,85
	2010	21883	21767	116	52,9	12,8	11,57	12,28	10,86
	2018	20743	20674	69	51,5	18,9	10,77	11,11	10,42
	2019	20451	20378	73	51,4	18,4	10,59	10,91	10,27

Płodność kobiet mierzy się współczynnikiem obliczonym jako iloraz liczby urodzeń żywych i liczby kobiet w wieku rozrodczym (15–49 lat). Oprócz ogólnych współczynników płodności podaje się również współczynniki grupowe (częstkowe), obliczone jako ilorazy liczby urodzeń żywych z kobiet w danej grupie wieku i liczby kobiet w tej samej grupie wieku. Urodzenia z matek w wieku poniżej 15 lat zalicza się do grupy 15–19 lat; urodzenia z matek w wieku 50 lat i więcej zalicza się do grupy 45–49 lat.

Female fertility rate is calculated as the ratio of the number of live births and the number of women in the reproductive age (15–49). Besides total rate, age-specific fertility rates are published, that are calculated as the ratios of the number of live births from women and the number of these women in the same groups of age. Births from mothers at the age under 15 are counted to the group 15–19 and from the mothers at the age 50 and over – to the group 45–49.

Urodzenia uzależnione są od liczby potencjalnych matek (kobiet w wieku rozrodczym) oraz od ich płodności określonej częstością urodzeń. W 2019 r. współczynnik płodności przyjął wartość 46,45, co oznacza, że na 1000 kobiet w wieku rozrodczym przypadało ponad 46 urodzeń żywych (w 2018 r. – ponad 47, w 2000 r. – ponad 36). W miastach współczynnik ten był nieco wyższy – 47,16, a na wsi niższy – 45,14; wśród powiatów najniższy był w gostyński (36,07), a najwyższy w Siedlcach (54,40).

Births depend on the number of potential mothers (women during their reproductive age) and their fertility determined by the frequency of births. In 2019, the fertility rate assumed the value of 46.45, which means that per 1000 women during their reproductive age there were over 46 live births (in 2018 – over 47, in 2000 – over 36). In urban areas, this rate was slightly higher – 47.16, and in rural areas – 45.14; among powiats, the lowest was in gostyński (36.07), and the highest in Siedlce (54.40).

Tablica 13. Płodność kobiet
Table 13. Female fertility

Wyszczególnienie Specification		Urodzenia żywe na 1000 kobiet w wieku Live births per 1000 women at age specified							
		15–49 lat	15–19	20–24	25–29	30–34	35–39	40–44	45–49 lat
Ogółem Total	2000	36,22	14,76	76,75	94,29	53,52	21,51	4,39	0,19
	2019	46,45	7,54	43,91	105,31	100,38	47,33	10,12	0,60
Miasta Urban areas	2000	30,87	12,29	58,07	85,28	52,85	19,91	3,92	0,18
	2019	47,16	6,89	41,17	104,69	103,92	49,07	10,53	0,69
Wieś Rural areas	2000	47,57	19,13	116,79	112,75	54,75	24,58	5,55	0,19
	2019	45,14	8,45	47,24	106,24	92,53	43,31	9,23	0,42

W województwie mazowieckim najwyższą płodnością charakteryzują się kobiety w wieku 25–29 lat, a w następnej kolejności – w wieku 30–34 lata. W 2019 r. matki z tych grup wieku urodziły odpowiednio 17842 i 21318 dzieci, tj. 29,9% i 35,8% ogółu żywo urodzonych. Wśród kobiet w wieku 17–28 lat natężenie płodności wyższe było na wsi niż w miastach. Z kolei wśród kobiet w wieku 29–42 lata większą płodnością charakteryzowały się mieszkanki miast niż wsi. Analizując dane dla 2000 r. można stwierdzić, że wówczas wyższą płodnością cechowały się mieszkanki wsi będące w wieku 16–43 lata.

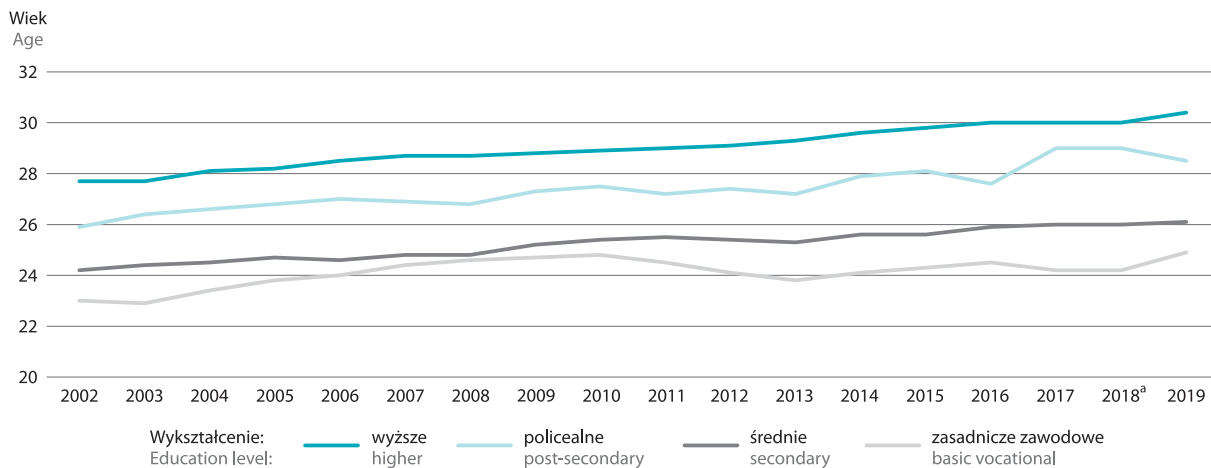
Wiek środkowy matek (mediana) rodzących dziecko w 2019 r. wyniósł 31,1 lat, przy czym w miastach był on wyższy niż na wsi i wyniósł 31,7 lat wobec 29,8. Mediana wieku kobiet rodzących pierwsze dziecko wyniosła 29,2 lat, w tym dla kobiet z wykształceniem wyższym – 30,4 lat, z podstawowym – 21,2 lat, z gimnazjalnym – 19,4 lat.

In Mazowieckie Voivodship, the highest fertility is characteristic for women aged 25–29, followed by women aged 30–34. In 2019, mothers from these age groups gave birth to 17842 and 21318 children respectively, i.e. 29.9% and 35.8% of total live births. Among women aged 17–28, the intensity of fertility was higher in rural than in urban areas. In turn, among women aged 29–42, higher fertility was characterized by urban rather than rural residents. Analyzing data for 2000, it can be stated that at that time, females from rural areas aged 16–43 were characterized by higher fertility.

The median age of mothers delivering a child in 2019 amounted to 31.1 years, while in urban areas it was higher than in rural areas and amounted to 31.7 years compared to 29.8. Median age of women giving birth to their first child was 29.2 years, of these for women with higher education – 30.4 years, with primary – 21.2 years, with lower-secondary – 19.4 years.

Wykres 14. Wiek środkowy matek rodzących pierwsze dziecko

Chart 14. Median age of mothers giving birth to first child

a Przyjęto dane za 2017 r.; przyczyną rezygnacji z danych za 2018 r. jest niedostateczna ich jakość (brak kompletności) w związku z wprowadzeniem przez Ministerstwo Zdrowia nowych wzorów kart urodzenia.

a Data for 2017 was adopted; the reason for resigning from data for 2018 is their inadequate quality (lack of completeness) due to the introduction of new birth card designs by the Ministry of Health.

Współczynnik dzietności kobiet – liczbę dzieci, którą urodziłaby przeciętna kobieta w ciągu całego okresu rozrodczego (15–49 lat), przy założeniu, że w poszczególnych fazach tego okresu rodziłaby z intensywnością obserwowaną w badanym roku, tzn. przy przyjęciu cząstkowych współczynników płodności z tego okresu za niezmiennie.

Total fertility rate – the average number of children who would be born by a woman during the course of her entire reproductive period (15–49 years old), assuming that in particular phases of this period she would give birth with an intensity observed during a given year, i.e., assuming that age specific fertility rates for this period are constant.

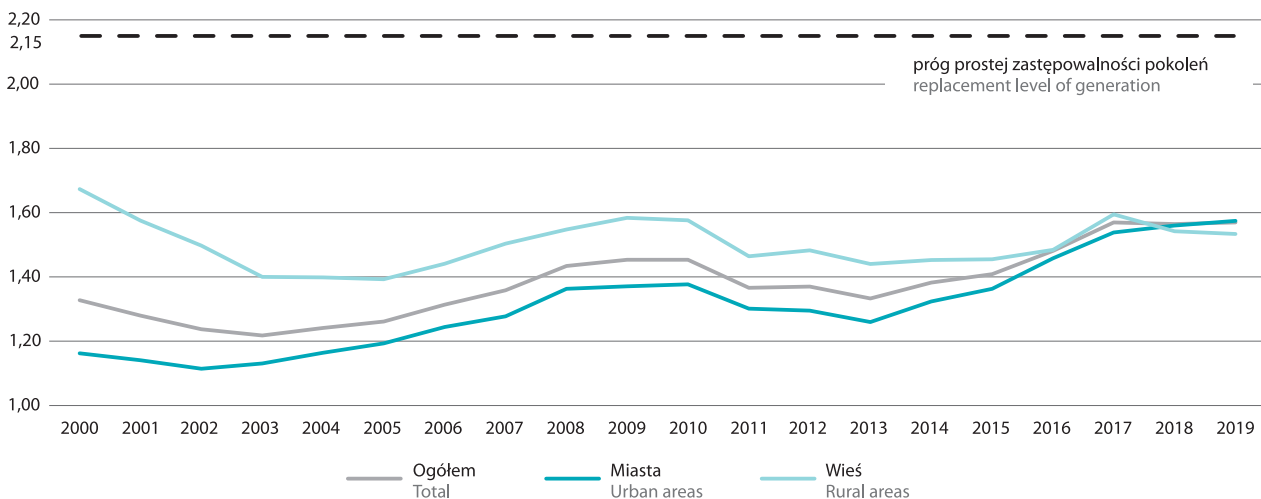
Opisane zmiany wzorca płodności według wieku można syntetycznie ująć za pomocą współczynnika dzietności. W województwie mazowieckim (podobnie jak w kraju) poziom reprodukcji ludności nie gwarantuje prostej zastępowalności pokoleń, tj. kiedy na 1 kobietę w wieku 15–49 lat przypada średnio 2 dzieci (optymalny współczynnik dzietności wynosi od 2,10 do 2,15 urodzeń dzieci).

Na podstawie danych od 2000 r. można stwierdzić, że najniższe wartości współczynnika dzietności odnotowano w początkowym okresie (w latach 2001–2005 nie przekraczał on 1,3), a najwyższe w końcowym (w latach 2017–2019 – był bliski 1,6). Do 2017 r. współczynnik dzietności w miastach przyjmował niższe wartości niż na wsi (przy czym od 2015 r. kształtował się na zbliżonym poziomie), a w latach 2018 i 2019 był nieznacznie wyższy.

The described changes in the fertility pattern by age can be synthesized by means of the total fertility rate. In Mazowieckie Voivodship (as in the country) the reproduction level of population does not guarantee a simple replacement of generations, i.e. when there is an average of 2 children per 1 woman aged 15–49 (the optimal fertility rate ranges from 2.10 to 2.15 children births).

On the basis of data from 2000, it can be stated that the lowest values of the fertility rate were recorded in the initial period (in 2001–2005, it did not exceed 1.3) and the highest in the final (in 2017–2019 – it was close to 1.6). Until 2017, the fertility rate in urban areas was lower than in rural areas (but since 2015 it was at a similar level), and in 2018 and 2019 it was slightly higher.

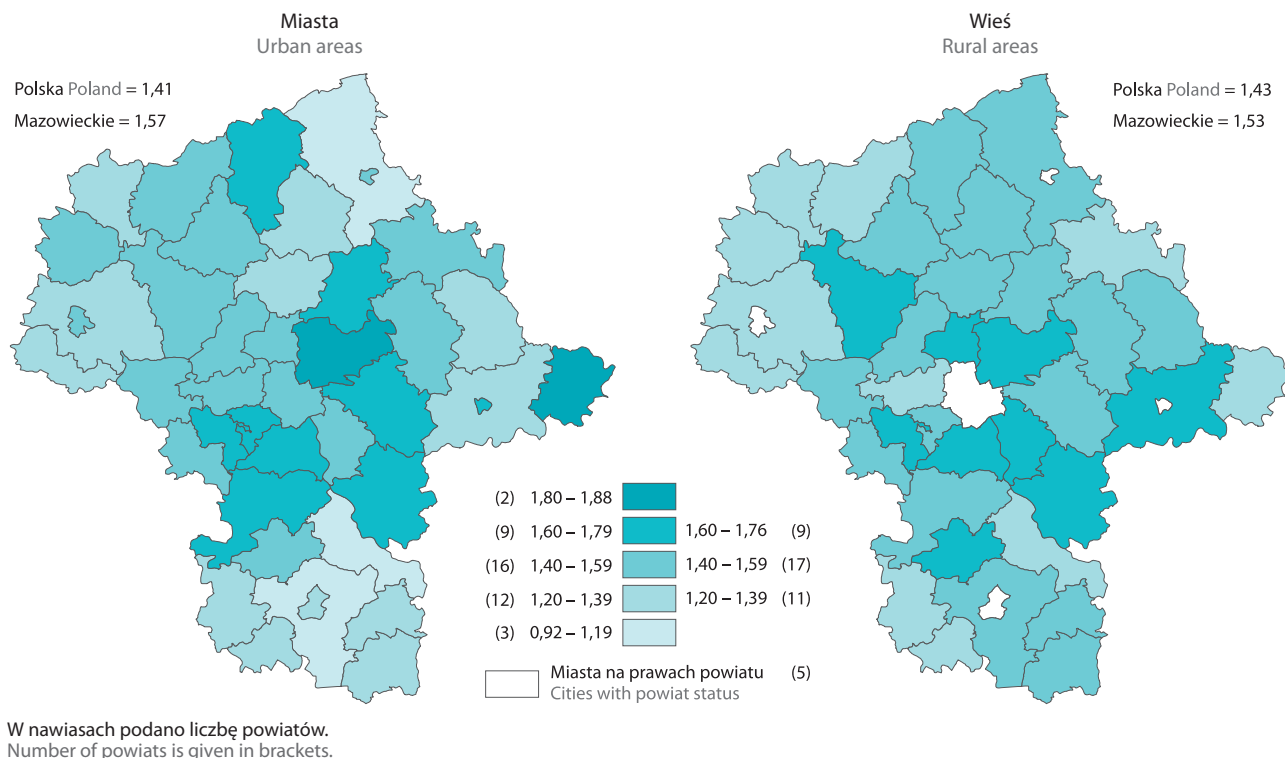
Wykres 15. Współczynnik dzietności ogólnej
Chart 15. Total fertility rates

W 2019 r. współczynnik dzietności wyniósł 1,57 (przed rokiem – 1,56, w 2000 r. – 1,33), przy czym w miastach był nieznacznie wyższy niż na wsi – 1,57 wobec 1,53. W żadnym z powiatów województwa mazowieckiego omawiany współczynnik nie osiągnął wartości optymalnej; najwyższy był w powiecie wołomińskim (1,80), a najniższy w szydłowieckim (1,21).

In 2019, the fertility rate was 1.57 (a year before – 1.56, in 2000 – 1.33), while in urban areas it was slightly higher than in rural areas – 1.57 compared to 1.53. In none of the powiats of Mazowieckie Voivodship the discussed rate reached the optimal value; the highest was in wołomiński (1.80), and the lowest in szydłowiecki powiat (1.21).

Mapa 9. Współczynnik dzietności ogólnej według powiatów w 2019 r.
Map 9. Total fertility rates by poviats in 2019

3.6. Zgony

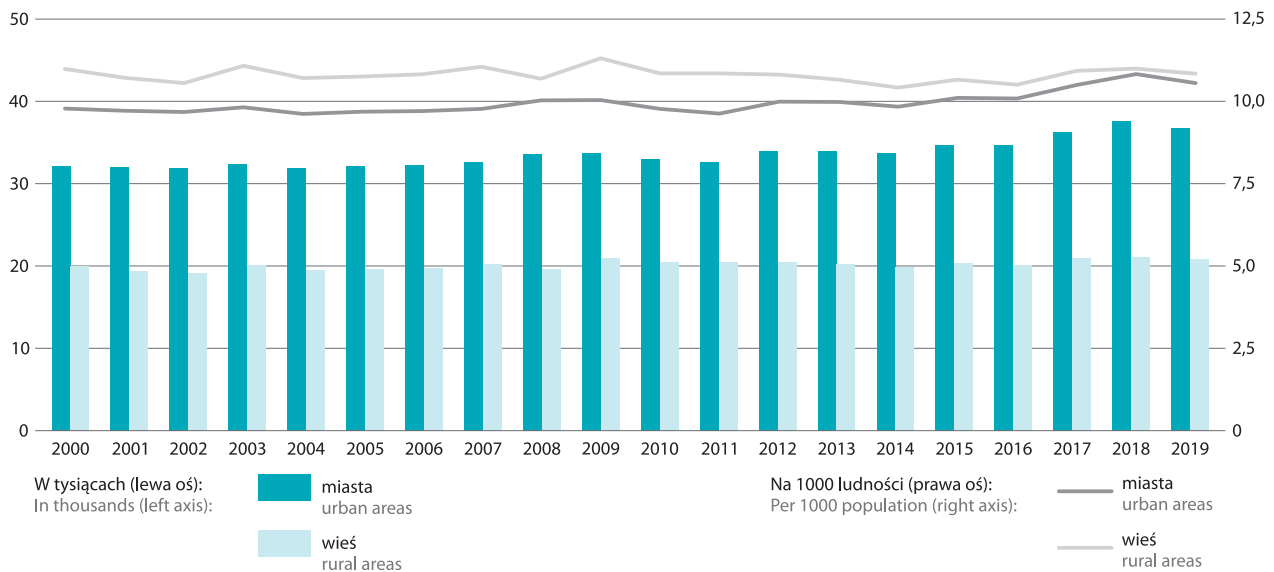
Drugim, po urodzeniach, elementem ruchu naturalnego wpływającym na stan i strukturę ludności są zgony. W województwie mazowieckim w latach 2000–2019 liczba zgonów corocznie przekraczała 50,0 tys. (od 51,1 tys. w 2002 r. do 58,7 tys. w 2018 r.). Zgony rejestrowane w miastach stanowiły ponad 60% ogółu, przy czym na podstawie współczynnika natężenia zgonów, który jest podstawową miarą statystyczną służącą do porównań, można powiedzieć, że umieralność w miastach była mniejsza niż na wsi. Należy jednak dodać, że w ostatnich latach dysproporcje w poziomie umieralności między miastem a wsią zmniejszają się.

3.6. Deaths

The second, after births, element of vital statistics affecting the size and structure of the population are deaths. In Mazowieckie Voivodship in the years 2000–2019, the number of deaths annually exceeded 50.0 thousand (from 51.1 thousand in 2002 to 58.7 thousand in 2018). Deaths recorded in urban areas accounted for more than 60% of the total, whereas on the basis of the death rate, which is the basic statistical measure used for comparison, it can be said that mortality in urban areas was smaller than in rural areas. However, it should be added that in recent years, the disproportions in the death rate between urban and rural areas have been decreasing.

Wykres 16. Zgony
Chart 16. Deaths

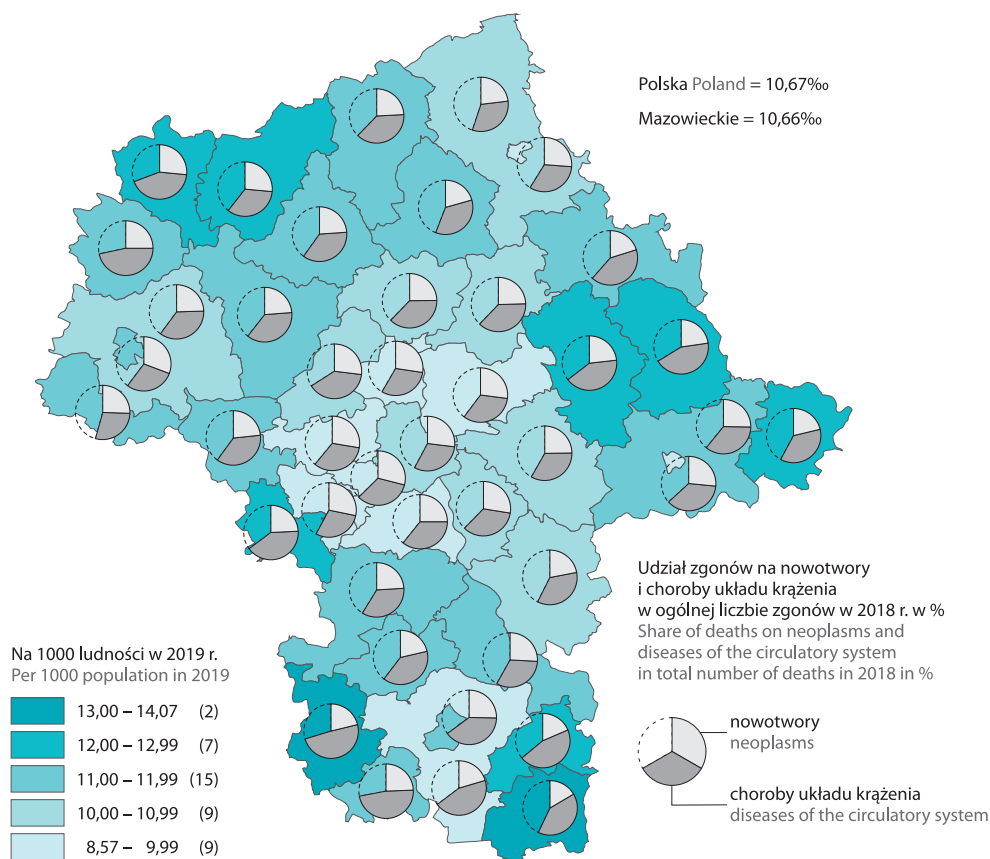
W województwie mazowieckim w 2019 r. zmarło 57668 osób, tj. o 1057 mniej niż rok wcześniej. Współczynnik natężenia zgonów wyniósł 10,66, przy czym w miastach był nieznacznie niższy niż na wsi (10,56 wobec 10,84). Stosunkowo największą umieralność odnotowano w powiecie przysuskim, gdzie na 1000 ludności przypadało 14 zgonów; najniższą wartość współczynnik zgonów przyjęł w Siedlcach (8,57).

In Mazowieckie Voivodship in 2019, 57668 persons died, i.e. by 1057 fewer than a year earlier. The death rate was 10.66, while in urban areas it was slightly lower than in rural areas (10.56 compared to 10.84). The relatively highest mortality rate was recorded in przysuski powiat, where there were 14 deaths per 1000 population; the lowest death rate was in Siedlce (8.57).

Tablica 14. Zgony
Table 14. Deaths

Wyszczególnienie Specification		Ogółem Total		Mężczyźni w % ogółem Males in % of total	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
		w osobach in persons	w odsetkach in percent		Total	Males	Females
		na 1000 ludności danej płci per 1000 population of given sex					
Ogółem Total	2000	52063	100,0	52,8	10,21	11,20	9,29
	2010	53389	100,0	52,1	10,16	11,06	9,33
	2018	58725	100,0	51,0	10,89	11,60	10,24
	2019	57668	100,0	51,0	10,66	11,35	10,02
Miasta Urban areas	2000	32146	61,7	51,4	9,78	10,68	8,99
	2010	32968	61,8	50,6	9,77	10,56	9,07
	2018	37593	64,0	49,7	10,83	11,51	10,23
	2019	36813	63,8	49,2	10,56	11,10	10,08
Wieś Rural areas	2000	19917	38,3	55,0	10,99	12,11	9,88
	2010	20421	38,2	54,6	10,85	11,89	9,82
	2018	21132	36,0	53,2	11,00	11,75	10,26
	2019	20855	36,2	54,2	10,84	11,77	9,91

Mapa 10. Zgony według powiatów
Map 10. Deaths by powiats

W nawiasach podano liczbę powiatów.
Number of powiats is given in brackets.

Tablica 15. Zgony według wybranych przyczyn
Table 15. Deaths by selected causes

Przyczyny zgonów ^a Causes of deaths ^a		Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Miasta	Wieś
		Total	Males	Females	Urban areas	Rural areas
w odsetkach in percent						
Ogółem Total	2000	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
	2018	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
w tym: of which:						
Nowotwory Neoplasms	2000	23,8	24,9	22,6	25,8	20,5
	2018	25,5	26,5	24,6	27,0	23,0
Choroby układu krążenia Diseases of the circulatory system	2000	46,0	40,7	51,8	43,6	49,8
	2018	34,7	30,7	38,9	33,0	37,7
Choroby układu oddechowego Diseases of the respiratory system	2000	5,3	5,6	5,0	5,1	5,7
	2018	8,5	9,0	8,0	8,9	7,7
Choroby układu trawiennego Diseases of the digestive system	2000	4,4	4,7	4,0	5,0	3,4
	2018	4,1	4,8	3,4	4,3	3,7

^a Zgodnie z Międzynarodową Statystyczną Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych (X Rewizja).
^a In accordance with the International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems (ICD-10 Revision).

Głównymi przyczynami zgonów są choroby układu krążenia i nowotwory. W 2018 r. stanowiły one odpowiednio 34,7% i 25,5% ogółu zgonów. Wśród kobiet choroby układu krążenia były przyczyną 38,9% zgonów, a wśród mężczyzn – 30,7%; na nowotwory częściej umierają mężczyźni (26,5%) niż kobiety (24,6%). Bez względu na płeć, a także na miejsce zamieszkania (miasto, wieś) zauważalny jest wzrost odsetka zgonów na choroby układu oddechowego. O ile w 2000 r. zgony te stanowiły 5,0–5,7%, to w 2018 r. – 7,7–9,0%.

Rozpatrując natężenie zgonów wśród mężczyzn i kobiet należy stwierdzić, że częściej umierają mężczyźni niż kobiety. W 2019 r. natężenie zgonów mężczyzn (11,35) było o 1,33 punktu wyższe niż wśród kobiet (10,02). Zróżnicowanie umieralności jest zależne od wieku. Najmniejsze dysproporcje w umieralności między osobami odmiennej płci występują wśród dzieci oraz osób starszych, a największe wśród osób w wieku produkcyjnym. Szczególnie wysoka nadumieralność mężczyzn występuje w grupie wieku 25–29 lat oraz 30–34 lata – w 2019 r. w tych grupach wieku natężenie zgonów mężczyzn ponad czterokrotnie przekraczało natężenie zgonów wśród kobiet. Ponad trzykrotne przekroczenie natężenia wystąpiło wśród osób w przedziale wieku 20–24, 35–39 i 40–44 lata.

The main causes of death are circulatory system diseases and neoplasms. In 2018, they accounted for 34.7% and 25.5% of total deaths, respectively. Among women, circulatory system diseases were the cause of 38.9% deaths, and among men – 30.7%; men are more likely to die from cancer (26.5%) than women (24.6%). Regardless of sex, as well as the place of residence (urban, rural areas) an increase in the percentage of deaths from respiratory diseases is noticeable. In 2000 these deaths accounted for 5.0–5.7%, while in 2018 – 7.7–9.0%.

Considering the intensity of deaths among men and women, it should be noted that men die more often than women. In 2019, the death rate of men (11.35) was 1.33 points higher than among women (10.02). Differentiation in mortality depends on age. The smallest disproportions in mortality between people of different sex occur among children and the elderly, and the largest among working age population. Particularly high mortality of men occurs in the age group of 25–29 and 30–34 years – in 2019 in these age groups, the intensity of deaths of men more than four times exceeded the death rate among women. Over threefold exceeding of the intensity occurred among persons aged 20–24, 35–39 and 40–44 years.

Tablica 16. Zgony według płci i wieku zmarłych
Table 16. Deaths by sex and age of the deceased

Wiek zmarłych Age of the deceased	2000			2019				
	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	mężczyźni males	kobiety females
	w odsetkach in percent						w % danej grupy wieku in % of each age group	
Ogółem Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	51,0	49,0
0– 4 lata	0,8	0,9	0,7	0,4	0,4	0,4	50,2	49,8
w tym 0 of which 0	0,7	0,7	0,6	0,3	0,3	0,3	48,1	51,9
5–14	0,2	0,3	0,2	0,1	0,1	0,1	55,8	44,2
15–24	1,1	1,7	0,5	0,4	0,6	0,2	75,6	24,4
25–34	1,4	2,1	0,6	1,1	1,8	0,4	81,3	18,7
35–44	4,3	6,2	2,1	2,6	3,9	1,2	76,5	23,5
45–54	9,4	12,7	5,7	4,8	6,8	2,7	72,4	27,6
55–64	12,0	15,5	8,1	13,3	18,0	8,4	68,9	31,1
65–74	24,8	28,0	21,2	21,4	25,8	16,8	61,5	38,5
75–84	26,3	21,9	31,2	23,9	22,1	25,7	47,2	52,8
85 lat i więcej and more	19,7	10,8	29,7	32,0	20,5	44,0	32,6	67,4

Za **zgon niemowlęcia** uważa się zgon dziecka w wieku poniżej 1 roku, za **zgon noworodka** – zgon dziecka w wieku poniżej 4 tygodni (poniżej 28 dni), przez 0 dni określa się wiek żywo urodzonego noworodka, który nie przeżył 24 godzin.

The **infant death** means the death under 1 year of age, the **newborn infant death** – under 4 weeks of age (up to 28 days of life), 0 day indicates the age of new live born infant, who did not survive 24 hours.

W województwie mazowieckim (podobnie jak w kraju) obserwuje się pozytywne zjawisko, jakim jest spadek umieralności niemowląt. O ile w latach 2000 i 2001 na 1000 urodzeń żywych przypadało 7 zgonów niemowląt, to od 2013 r. nieprzerwanie przypadają mniej niż 4 zgony. Na przestrzeni omawianych lat natężenie zgonów niemowląt na wsi było na ogół wyższe niż w miastach, przy czym od 2015 r. również tu współczynnik ten przyjmuje wartości poniżej 4 promili.

In Mazowieckie Voivodship (as in the country) a positive phenomenon is observed, which is a decline in infant mortality. While in 2000 and 2001, there were 7 infant deaths per 1000 live births, but since 2013 there have been less than 4 deaths per year. Over the years discussed, the intensity of infant deaths in rural areas was generally higher than in urban areas, but since 2015 this rate has also been below 4 per mile.

Wykres 17. Zgony niemowląt
Chart 17. Infant deaths

W 2019 r. w województwie mazowieckim zarejestrowano 189 zgonów niemowląt (o 16 mniej niż przed rokiem), w tym 91 (48,1%) to zgony chłopców. Ponad 62% ogółu zgonów niemowląt stanowiły zgony zarejestrowane w miastach. Współczynnik natężenia liczony na 1000 urodzeń żywych ukształtował się na poziomie 3,17 wobec 3,39 w 2018 r. W miastach współczynnik ten był nieco niższy niż na wsi i wyniósł 3,01 wobec 3,48. Relatywnie najwyższą umieralność wśród niemowląt odnotowano w powiecie sochaczewskim, gdzie współczynnik natężenia wyniósł 8,00, a najniższą – w powiecie piaseczyńskim (0,46); w powiatach: grodziskim, lipskim, makowskim i węgrowskim nie odnotowano zgonów niemowląt.

In 2019, 189 infant deaths were registered in Mazowieckie Voivodship (16 fewer than last year), of which 91 (48.1%) were males' deaths. Over 62% of all infant deaths were deaths recorded in urban areas. The intensity rate calculated per 1000 live births was at the level of 3.17 compared to 3.39 in 2018. In urban areas, this rate was slightly lower than in rural areas and amounted to 3.01 compared to 3.48. The relatively highest infant mortality rate was recorded in sochaczewski powiat, where the intensity rate was 8.00 and the lowest – in piaseczyński powiat (0.46); in the powiats: grodziski, lipski, makowski and węgrowski no infant deaths were recorded.

Tablica 17. Zgony niemowląt
Table 17. Infant deaths

Wyszczególnienie Specification		Ogółem Total		Chłopcy w % ogółem Males in % of total	Ogółem	Chłopcy	Dziewczęta
		w osobach in persons	w odsetekach in percent		Total	Males	Females
					na 1000 urodzeń żywych danej płci per 1000 of live births of given sex		
Ogółem Total	2000	348	100,0	58,6	7,23	8,26	6,14
	2010	274	100,0	53,3	4,51	4,57	4,45
	2018	205	100,0	56,6	3,39	3,73	3,03
	2019	189	100,0	48,1	3,17	2,96	3,40
Miasta Urban areas	2000	198	56,9	57,1	7,10	7,90	6,26
	2010	159	58,0	54,7	4,08	4,26	3,88
	2018	124	60,5	56,5	3,11	3,42	2,79
	2019	118	62,4	49,2	3,01	2,86	3,17
Wieś Rural areas	2000	150	43,1	60,7	7,41	8,75	5,99
	2010	115	42,0	51,3	5,28	5,12	5,47
	2018	81	39,5	56,8	3,92	4,32	3,49
	2019	71	37,6	46,5	3,48	3,15	3,84

Najczęstszą przyczyną zgonów niemowląt (47,3% w 2018 r.) są stany chorobowe powstające w okresie okołoporodowym, czyli w późnym okresie trwania ciąży matki oraz w ciągu pierwszych 6 dni życia noworodka. W 2019 r. z ogółu zmarłych niemowląt 78,3% umarło w wieku noworodkowym, czyli w wieku do 4 tygodni (poniżej 28 dni), przy czym 56,1% w ciągu pierwszego tygodnia życia.

The most common cause of infant deaths (47.3% in 2018) are disease states arising in the perinatal period, i.e. in the late gestation period of the mother and during the first 6 days of the newborn's life. In 2019, out of the total number of deceased infants, 78.3% died at neonatal age, i.e. up to 4 weeks of age (less than 28 days), and 56.1% in the first week of life.

Tablica 18. Zgony niemowląt według wieku i płci
Table 18. Infant deaths by age and sex

Wyszczególnienie Specification		Ogółem Grand total	W % ogółem – w wieku In % of grand total – at age				
			0–27 dni 0–27 days			28–364 dni 28–364 days	
			razem total	0	1–6		7–27
Ogółem Total	2000	348	68,7	28,2	19,3	21,3	31,3
	2019	189	78,3	31,2	24,9	22,2	21,7
Chłopcy Males	2000	204	69,6	29,9	19,1	20,6	30,4
	2019	91	84,6	30,8	28,6	25,3	15,4
Dziewczęta Females	2000	144	67,4	25,7	19,4	22,2	32,6
	2019	98	72,4	31,6	21,4	19,4	27,6

Rozdział 4.

Chapter 4.

Migracje ludności

Migration of population

Informacje o **migracjach wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały** podano na podstawie pełnej ewidencji osób migrujących; od 2006 r. dane pobierane są ze zbioru PESEL.

W ramach migracji wewnętrznych ludności rozróżnia się **ruch międzywojewódzki**, czyli przemieszczenia ludności z jednego województwa do innego województwa oraz **ruch wewnątrzwojewódzki**, tj. zmiany miejsca zamieszkania osób w granicach tego samego województwa.

Przez określenie „**napływ**” rozumie się nowe zameldowania na pobyt stały, przez „**odpływ**” – wymeldowania z pobytu stałego (tj. zameldowania w innej jednostce na pobyt stały).

The data on **internal and international migration for permanent residence** have been compiled on the basis of complete registration of migrants; since 2006 the data are taken from PESEL.

Internal migration is divided into two groups: **inter-voivodship movement** (from one voivodship to the other) and **intra-voivodship movement** (within the same voivodship).

The term “**inflow**” is used in the case of registration of arrival for permanent residence, the term “**outflow**” – in the case of registration of departure from permanent residence (i.e. registration of arrival for permanent residence in other administrative unit).

W województwie mazowieckim istotny wpływ na stan i strukturę ludności w poszczególnych jednostkach podziału terytorialnego mają migracje ludności. Od kilkunastu lat roczny napływ ludności przekracza wielkość odpływu, co powoduje, że saldo migracji stałej jest dodatnie. Należy jednak dodać, że krajowa statystyka migracji (na podstawie której omówiono przemieszczanie się ludności wewnątrz województwa mazowieckiego, poza województwo i za granicę) ujmuje tylko zarejestrowane fakty zmiany miejsca zamieszkania, tj. zameldowania i wymeldowania z pobytu stałego lub czasowego wewnątrz kraju lub za granicę, a zatem nie odzwierciedla rzeczywistych rozmiarów zjawiska.

W latach 2000–2019 z tytułu nadwyżki napływu ludności nad odpływem w ruchu międzywojewódzkim populacja województwa mazowieckiego zwiększyła się o 257,7 tys. Zdecydowanie mniejszy wpływ na wzrost liczby ludności miało saldo migracji zagranicznych – na skutek przewagi imigracji nad emigracją w omawianym okresie notowano zwiększenie liczby mieszkańców o 12,2 tys. osób. Przybyło zarówno mieszkańców miast (o 157,3 tys.), jak i wsi (o 112,5 tys.).

Należy dodać, że większość migracji wewnętrznych odbywa się w ruchu wewnątrzwojewódzkim. W latach 2000–2019 w ramach tego typu migracji przemieściło się 916,6 tys. osób, przy czym odpływ stałych mieszkańców miast na wieś o 80,0 tys. przewyższył napływ stałych mieszkańców wsi do miast. A zatem ubytek ludności miast w wy-

In Mazowieckie Voivodship, migration of population has a significant influence on the condition and structure of population in individual units of territorial division. For a dozen or so years, the annual inflow of population exceeds the outflow, which means that the net migration is positive. However, it should be added that the national migration statistics (on the basis of which the movement of people inside Mazowieckie Voivodship, outside the voivodship and abroad are discussed) only captures the registered facts of change of place of residence, i.e. registration and deregistration from permanent or temporary residence inside the country or abroad, and therefore does not reflect the actual size of the phenomenon.

In the years 2000–2019, due to the surplus of population inflow over the outflow in the inter-voivodship movement, the population of Mazowieckie Voivodship increased by 257.7 thousand. International net migration had a significantly smaller impact on the population growth – due to the prevalence of immigration over emigration in the discussed period, an increase in the number of residents by 12.2 thousand persons. There were more urban (by 157.3 thousand) as well as rural residents (by 112.5 thousand).

It should be added that the majority of internal migration takes place in the intra-voivodship movement. In the years 2000–2019, 916.6 thousand persons migrated within this type of migration, while the outflow of permanent urban residents to the rural areas by 80.0 thousand exceeded the inflow of permanent rural residents to urban areas. Thus,

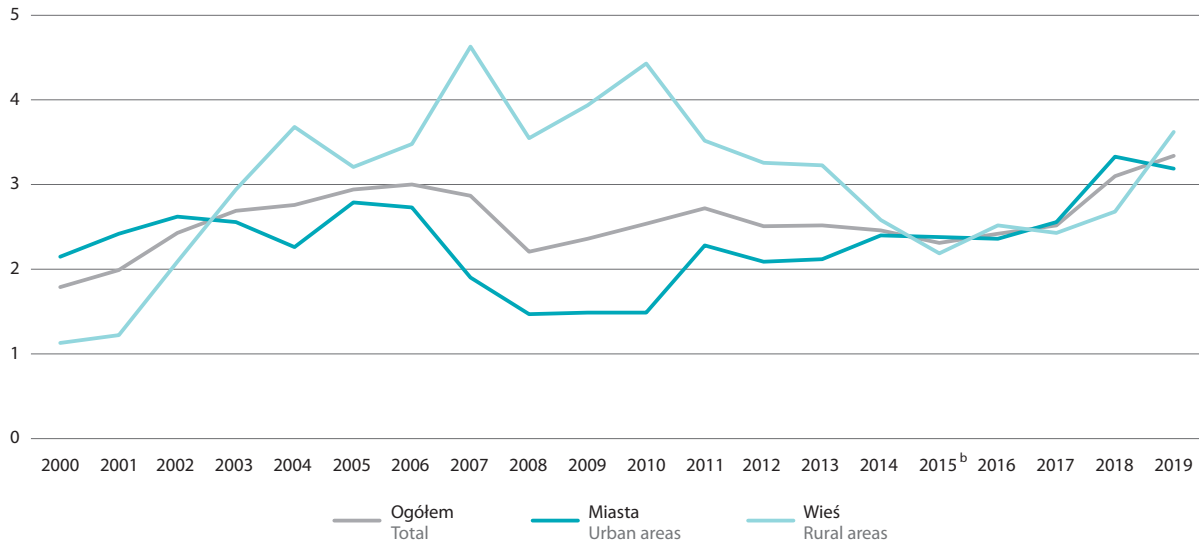
niku migracji wewnątrz województwa został z nadwyżką zrekompensowany przez dodatnie saldo migracji międzywojewódzkich.

Przez większość badanego okresu współczynnik natężenia salda migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały wyższe wartości przybierał na wsi niż w miastach.

the decline in urban population as a result of migration within the region was more than compensated by the positive net inter-voivodship migration.

For the majority of the analyzed period, the intensity rate of the net internal and international migrations for permanent residence was higher in rural than in urban areas.

Wykres 18. Ogólne saldo migracji na pobyt stały na 1000 ludności^a
Chart 18. Total net migration for permanent residence per 1000 population^a

a Patrz uwagi metodologiczne, ust. 1 na str. 68. b Do obliczenia ogólnego salda migracji w przypadku migracji zagranicznych przyjęto dane za 2014 r.
 a See methodological notes, item 1 on page 68. b In calculating the total net migration in the case of the international migration data for 2014 was adopted.

W 2019 r. napływ migracyjny w ruchu wewnętrznym dotyczył 78566 osób, a odpływ – 62789 osób. W miastach zarejestrowano 48922 zameldowania na pobyt stały, a na wsi – 29644. Odpływ migracyjny w miastach województwa dotyczył 39646 osób, z których 19470 (49,1%) wyprowadziło się na wieś. W omawianym okresie wymeldowania zarejestrowane na wsi dotyczyły 23143 osób, z których 14813 (64,0%) przeniosło się do miast. Saldo migracji w ruchu wewnętrznym wyniosło 15777 osób; w miastach – 9276, a na wsi – 6501.

Spośród osób napływających w 2019 r. do województwa mazowieckiego z innych regionów Polski (26262 osoby) najwięcej przybyło z województwa lubelskiego (5578 osób), a w następnej kolejności z województw: łódzkiego, podlaskiego, warmińsko-mazurskiego i świętokrzyskiego (łącznie 9673 osoby). Osoby opuszczające województwo mazowieckie najczęściej osiedlały się w województwie pomorskim, lubelskim i łódzkim – łącznie 3676 osób z 10485 migrujących.

In 2019, the migration inflow in internal movement concerned 78566 persons, and outflow – 62789 persons. In urban areas, there were 48922 registrations for permanent residence, and in rural areas – 29644. The migration outflow in urban areas of the voivodship concerned 39646 persons, of whom 19470 (49.1%) moved to rural areas. In the discussed period, the registered deregistration in rural areas concerned 23143 persons, of which 14813 (64.0%) moved to urban areas. The net migration in internal movement amounted to 15777 persons; in urban areas – 9276, and in rural areas – 6501.

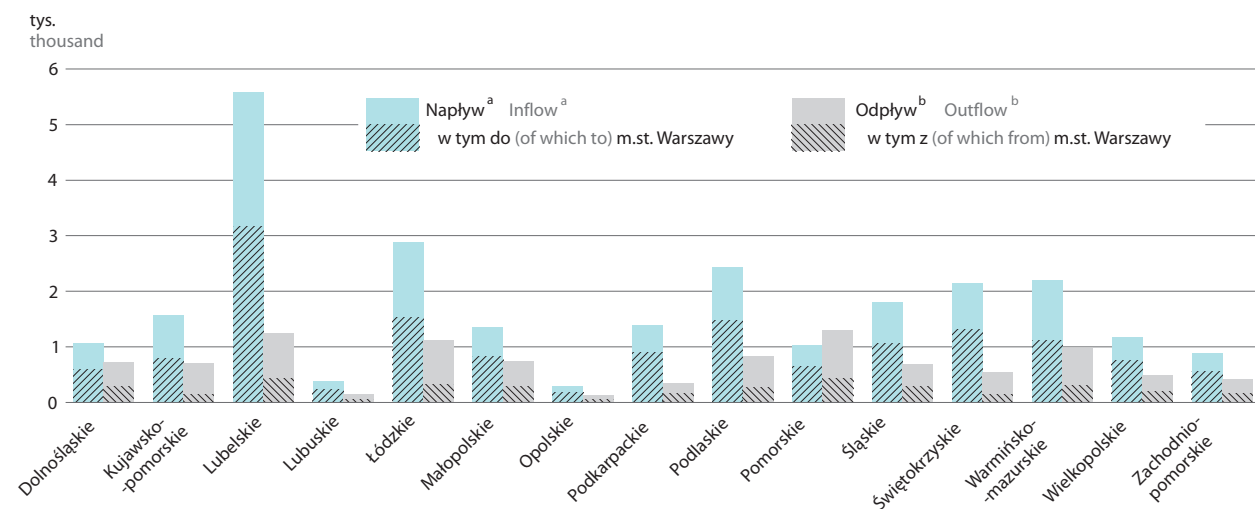
From among persons arriving in 2019 to Mazowieckie Voivodship from other regions of Poland (26262 persons) the largest number came from Lubelskie Voivodship (5578 persons), followed by the following voivodships: Łódzkie, Podlaskie, Warmińsko-Mazurskie and Świętokrzyskie (9673 persons in total). Persons leaving Mazowieckie Voivodship most often settled in Pomorskie, Lubelskie and Łódzkie voivodships – in total 3676 persons out of 10485 migrants.

Tablica 19. Migracje międzywojewódzkie ludności na pobyt stały
Table 19. Inter-voivodship migration of population for permanent residence

Wyszczególnienie Specification		Napływ ^a Inflow ^a			Odływ ^b Outflow ^b			Saldo migracji Net migration
		ogółem total	z miast from urban areas	ze wsi from rural areas	ogółem total	do miast to urban areas	na wieś to rural areas	
Ogółem Total	2000	18346	12625	5721	9521	6563	2958	8825
	2010	22178	15650	6528	9491	6302	3189	12687
	2018	24763	17028	7735	10077	6607	3470	14686
	2019	26262	17740	8522	10485	7030	3455	15777
Miasta Urban areas	2000	13946	10166	3780	5989	4446	1543	7957
	2010	17539	12833	4706	6688	4610	2078	10851
	2018	20055	14186	5869	6970	4705	2265	13085
	2019	20963	14619	6344	7206	4975	2231	13757
Wieś Rural areas	2000	4400	2459	1941	3532	2117	1415	868
	2010	4639	2817	1822	2803	1692	1111	1836
	2018	4708	2842	1866	3107	1902	1205	1601
	2019	5299	3121	2178	3279	2055	1224	2020

a Zameldowania. b Wymeldowania.
 a Registrations. b Deregistrations.

Wykres 19. Migracje międzywojewódzkie ludności na pobyt stały w 2019 r.
Chart 19. Inter-voivodship migration for permanent residence in 2019

a Według województwa poprzedniego miejsca zamieszkania. b Według województwa obecnego miejsca zamieszkania.
 a By voivodship of previous place of residence. b By voivodship of present place of residence.

W ramach migracji zagranicznych do województwa mazowieckiego przybyło 2714 osób (najwięcej z Ukrainy i Wielkiej Brytanii), a wyjechało za granicę 407 osób (najwięcej do Wielkiej Brytanii i Niemiec). Saldo migracji zagranicznych wyniosło 2307 osób; w miastach 1842, a na wsi 465.

Oprócz migracji międzywojewódzkich i zagranicznych istotny wpływ na zmianę populacji gmin/powiatów ma przemieszczanie się ludności wewnątrz województwa. W 2019 r. tego typu migracje stanowiły odpowiednio 66,6% ogółu napływu i 83,3% ogółu odpływu migracji wewnętrznych na pobyt stały. W ramach migracji wewnątrz województwa przemieściły się 52304 osoby, przy czym odpływ stałych mieszkańców miast na wieś (17239 osób) przewyższył napływ stałych mieszkańców wsi do miast (12758 osób). Saldo migracji w miastach, które od dłuższego czasu jest ujemne, w 2019 r. wyniosło -4481 osób. Liczba ludności m.st. Warszawy w wyniku migracji wewnątrzwojewódzkich zmniejszyła się o 2670 osób, przy czym ubytek ten został z nadwyżką zrekompensowany przez dodatnie saldo migracji międzywojewódzkich (11590 osób).

As part of international migration, 2714 persons came to Mazowieckie Voivodship (most from Ukraine and United Kingdom), and 407 persons went abroad (most to United Kingdom and Germany). The net international migration amounted to 2307; in urban areas 1842, and in rural areas 465.

In addition to inter-voivodship and international migration, population movements within the voivodship have a significant impact on changing the population of gminas/powiaty. In 2019, such migrations accounted for 66.6% of the total inflow and 83.3% of the total outflow of internal migration for permanent residence, respectively. As part of the migration within the voivodship, 52304 persons have migrated, while the outflow of permanent urban residents to rural areas (17239 persons) outstripped the inflow of permanent rural residents to urban areas (12758 persons). The net migration in urban areas, which has been negative for a long time, in 2019 amounted to -4481 persons. Population of m.st. Warszawa as a result of intra-voivodship migration decreased by 2670 persons, while this loss was more than compensated by the positive inter-voivodship net migration (11590 persons).

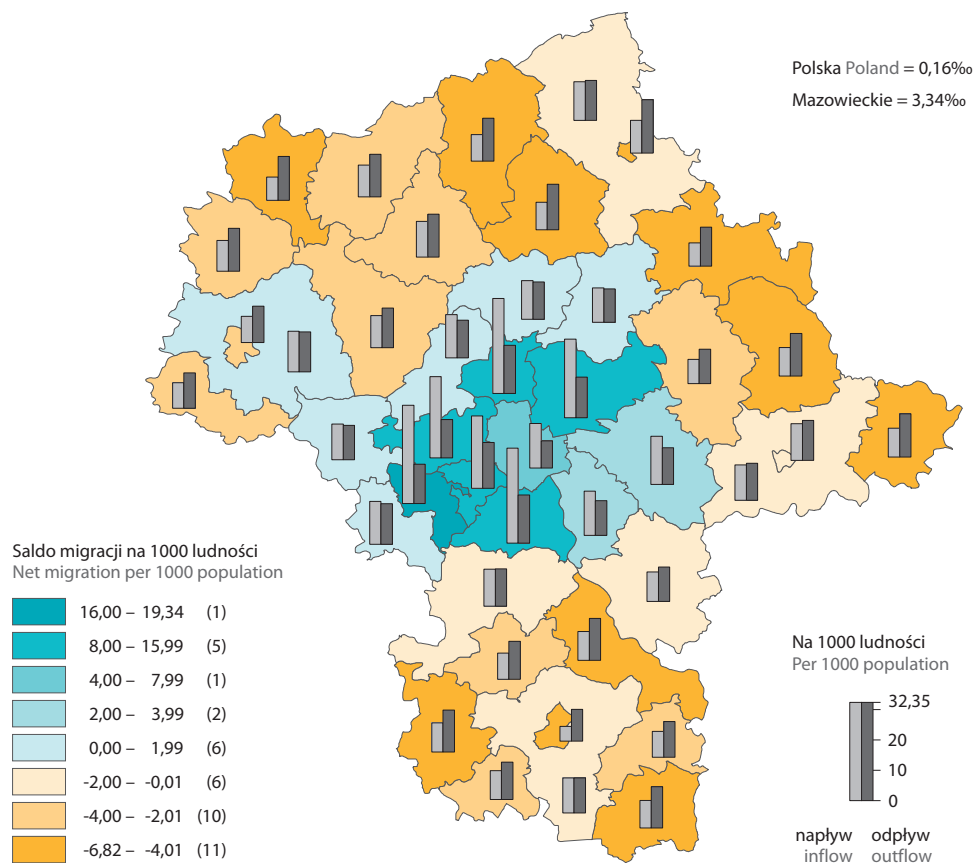
Tablica 20. Migracje wewnątrzwojewódzkie ludności na pobyt stały
Table 20. Intra-voivodship migration of population for permanent residence

Lata Years	Ogółem Total	Kierunki migracji Direction of migration				Saldo migracji w miastach Net migration in urban areas
		ze wsi do miast from rural areas to urban areas	z miast na wieś from urban areas to rural areas	z miast do miast from urban areas to urban areas	ze wsi na wieś from rural areas to rural areas	
		2000	41024	10087	11145	
2010	47437	10213	16562	14080	6582	-6349
2018	49231	12469	15626	14307	6829	-3157
2019	52304	12758	17239	15201	7106	-4481

W 2019 r. współczynnik natężenia salda migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały wyniósł 3,34, przy czym w miastach był niższy (3,19) niż na wsi (3,62). Wśród miast na prawach powiatu tylko w m.st. Warszawie ogólne saldo migracji było dodatnie (5,74 na 1000 ludności), natomiast w pozostałych miastach kształtowało się na poziomie od -1,12 w Siedlcach do -6,74 w Ostrołęce. W grupie pozostałych powiatów natężenie salda migracji wyniosło od -6,82 w żuromińskim do 19,34 w grodziskim.

In 2019, the intensity rate of the internal and international migration for permanent residence was 3.34, while in urban areas it was lower (3.19) than in rural areas (3.62). Among cities with powiat status only in m.st. Warszawa the total net migration was positive (5.74 per 1000 population), while in other cities it ranged from -1.12 in Siedlce to -6.74 in Ostrołęka. In the group of other powiaty, the net migration was -6.82 in żuromiński to 19.34 in grodziski.

Mapa 11. Migracje wewnętrzne i zagraniczne na pobyt stały według powiatów w 2019 r.
 Map 11. Internal and international migration for permanent residence by powiats in 2019

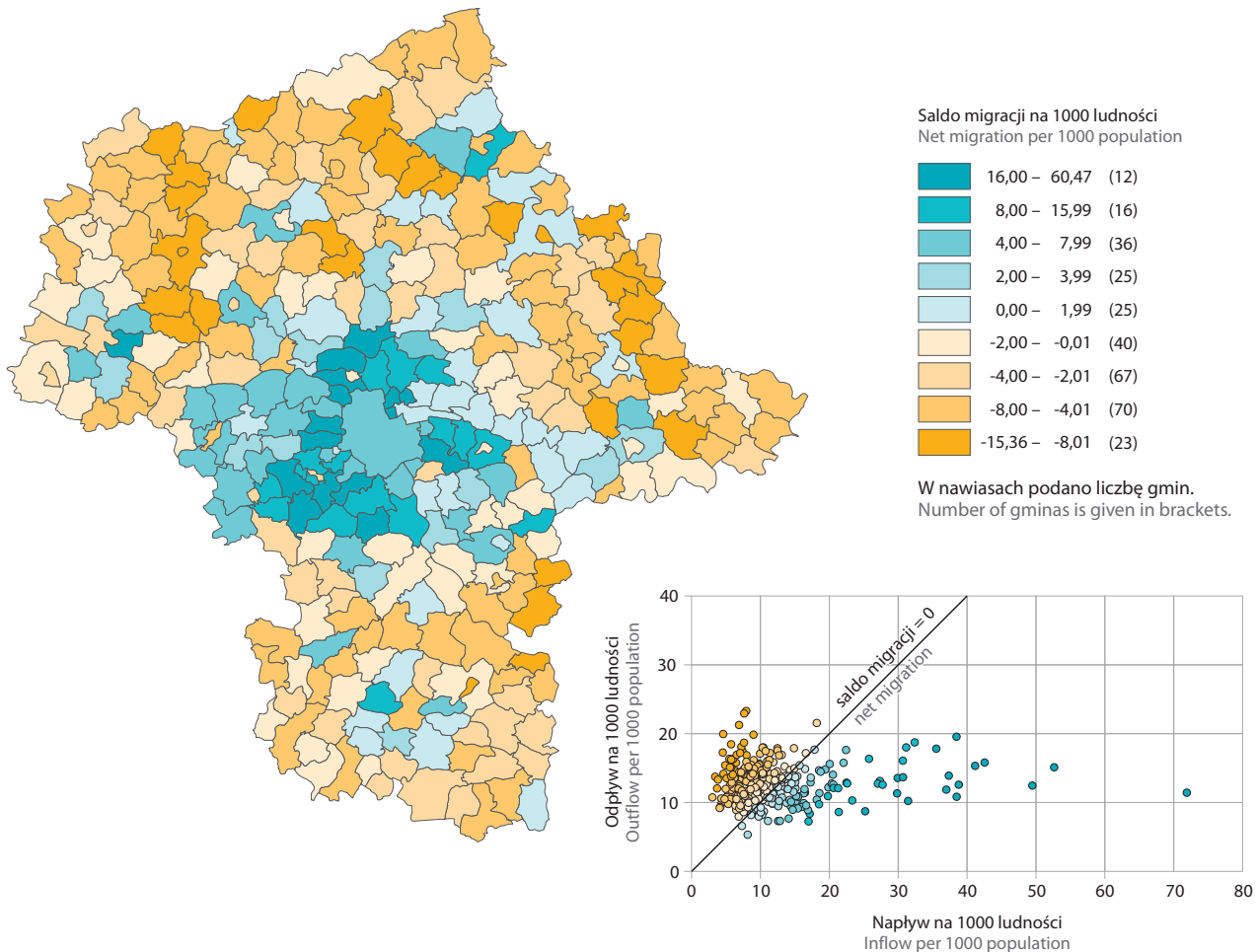
W nawiasach podano liczbę powiatów.
 Number of powiats is given in brackets.

Analiza ogólnego salda migracji w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w poszczególnych gminach województwa pokazuje jeszcze większe zróżnicowanie tego zjawiska. W 2019 r. współczynnik natężenia salda migracji zawierał się w przedziale od 60,47 w gminie wiejskiej Wieliszew (powiat legionowski) do -15,36 w gminie wiejskiej Gołymin-Ośrodek (powiat ciechanowski). Ujemne saldo migracji wystąpiło w 201 gminach województwa.

Analysis of the total net migration per 1000 inhabitants in individual gminas of the voivodship shows even greater variation of this phenomenon. In 2019, the intensity rate of net migration was in the range of 60.47 in the rural gmina Wieliszew (legionowski powiat) to -15.36 in rural gmina Gołymin-Ośrodek (ciechanowski powiat). Negative net migration occurred in 201 gminas of the voivodship.

Mapa 12.
Map 12.

Migracje wewnętrzne i zagraniczne na pobyt stały według gmin w 2019 r.
Internal and international migration for permanent residence by gminas in 2019

W 2019 r. zarejestrowane w ruchu wewnętrznym zameldowania na pobyt stały, a także wymeldowania z pobytu stałego częściej dotyczyły: kobiet (napływ 53,9%, odpływ 53,6%), osób w wieku 25–34 lata (odpowiednio 34,0% i 29,3%), żonatych/zamężnych (48,1% i 47,6%). W ruchu zagranicznym wśród ogółu imigrantów i emigrantów przeważali mężczyźni (52,1% i 50,9%). Zarówno osoby przyjeżdżające, jak i wyjeżdżające najczęściej były w wieku 30–34 lata (odpowiednio 14,7% i 20,4%).

W 2019 r. w województwie mazowieckim w ruchu wewnętrznym na pobyt czasowy ponad 3 miesiące zameldowane były 62543 osoby, natomiast 55142 osoby były czasowo nieobecne w miejscu stałego zameldowania. Spośród mieszkańców województwa czasowo nieobecnych w miejscu stałego zameldowania 70,6% nadal przebywało na terenie mazowieckiego, a 29,4% poza jego granicami.

In 2019, registrations for permanent residence in the internal movement and deregistration from permanent residence more often concerned: women (inflow 53.9%, outflow 53.6%), persons aged 25–34 (34.0% and 29.3% respectively), married persons (48.1% and 47.6%). In the international movement, men predominated among total immigrants and emigrants (52.1% and 50.9%). Both arriving and departing persons were mostly aged 30–34 (14.7% and 20.4%, respectively).

In 2019, in Mazowieckie Voivodship, in the internal movement 62543 persons were registered for temporary stay above 3 months, while 55142 persons were temporarily absent in the place of permanent residence. Out of the inhabitants of the voivodship temporarily absent in the place of permanent residence, 70.6% were still in Mazowieckie, and 29.4% outside its borders.

Uwagi metodologiczne

Methodological notes

1. Dane o liczbie i rozmieszczeniu ludności opracowano **metodą bilansową**:

- dla lat 2000 i 2005 na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań z dnia 20 maja 2002 r. oraz danych sprawozdawczości bieżącej,
- od 2010 r. na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań z dnia 31 marca 2011 r. oraz danych sprawozdawczości bieżącej.

Bilansów stanu i struktury ludności dokonuje się według następującego schematu:

Stan ludności na początek okresu (roku, kwartału)

- + urodzenia żywe
- zgony
- + zameldowania na pobyt stały (z innych jednostek podziału administracyjnego i z zagranicy)
- wymeldowania z pobytu stałego (do innych jednostek podziału administracyjnego i za granicę)
- + zameldowania na pobyt czasowy ponad 3 miesiące (z innych jednostek podziału administracyjnego)
- wymeldowania z pobytu czasowego ponad 3 miesiące (do innych jednostek podziału administracyjnego)
- +(-) przesunięcia ludności z tytułu zmian administracyjnych
- = Stan ludności w końcu okresu (roku, kwartału).

Bilans ludności jest sporządzany dla najniższej jednostki podziału terytorialnego, tj. dla każdej gminy (w przypadku gmin miejsko-wiejskich z rozróżnieniem na miasto i tereny wiejskie); dane o ludności dla powiatów, województw oraz Polski ogółem są uzyskiwane poprzez odpowiednie sumowanie wielkości dla gmin.

Do **ludności** danej gminy, według krajowej definicji zamieszkania, zalicza się osoby tam zamieszkujące (przebywające) przez okres co najmniej 3 miesięcy. Oznacza to, że w liczbie ludności danej gminy są ujęci:

- stali mieszkańcy (osoby tam zameldowane lub stale mieszkające bez zameldowania) z wyjątkiem tych mieszkańców, którzy wyjechali na ponad 3 miesiące do innej gminy w kraju,

1. Data on the number and distribution of population were compiled using **balance method**:

- for the years 2000 and 2005 on the basis of the results of the Population and Housing Census as of 20th May 2002 as well as data of current reporting,
- since 2010 on the basis of the results of the Population and Housing Census as of 31st March 2011 as well as data of current reporting.

Balances of the size and structure of population are performed according to the following schema:

Size of population at the beginning of the period (year, quarter)

- + live births
- deaths
- + registrations for permanent residence (from other units of administrative division and from abroad)
- deregistration from permanent residence (to other units of administrative division and abroad)
- + registration for temporary stay above 3 months (from other units of administrative division)
- deregistration from temporary stay above 3 months (to other units of administrative division)
- +(-) changes in population size caused by administrative changes
- = Size of population at the end of the period (year, quarter).

The balance of population is compiled for the lowest territorial unit, i.e. for every gmina (in the case of urban-rural gminas in division into urban and rural areas); data on population for powiats, voivodships and Poland as a whole are derived by applicable adding up of the numbers for gminas.

Population residing in a given gmina, according to the national definition of residence, includes persons living (staying) there for at least 3 months. This means that the population of a gmina includes:

- permanent residents (registered or not) with the exception of those residents who are away for more than three months in another gmina in the country,

- osoby przybyłe z innego miejsca w kraju na okres ponad 3 miesiące (patrz pkt 8).

Do ludności gminy nie są zaliczani imigranci przebywający w Polsce czasowo, natomiast stali mieszkańcy Polski przebywający czasowo za granicą (bez względu na okres ich nieobecności) są ujmowani w stanie ludności danej gminy.

Źródłem danych sprawozdawczości bieżącej są:

- urzędy stanu cywilnego – w zakresie zarejestrowanych małżeństw, urodzeń i zgonów,
- sądy okręgowe – w zakresie prawomocnie orzeczonych separacji i rozwodów,
- Ministerstwo Cyfryzacji – w zakresie migracji wewnętrznych i zagranicznych ludności na pobyt stały,
- urzędy gmin – w zakresie migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt czasowy.

Dane podano w każdorazowym podziale administracyjnym, z wyjątkiem danych:

- dla 2000 r., które podano według podziału administracyjnego obowiązującego w dniu 31 grudnia 2002 r.,
- dla 2010 r., które podano według podziału administracyjnego obowiązującego w dniu 31 grudnia 2011 r.

2. Dane o **ruchu naturalnym ludności** w podziale terytorialnym opracowano:

- małżeństwa – według miejsca zamieszkania męża przed ślubem (w przypadku, gdy mąż przed ślubem mieszkał za granicą, przyjęto miejsce zamieszkania żony przed ślubem);
- separacje – według miejsca zamieszkania osoby wnoszącej powództwo (w przypadku, gdy osoba wnosząca powództwo mieszka za granicą, przyjęto miejsce zamieszkania współmałżonka; w przypadku zgodnego wniosku stron, przyjęto miejsce zamieszkania męża). Nie są uwzględniane przypadki, gdy oboje małżonkowie w momencie wniesienia powództwa zamieszkiwali za granicą;
- rozwody – według miejsca zamieszkania osoby wnoszącej powództwo (w przypadku, gdy osoba wnosząca powództwo mieszka za granicą, przyjęto miejsce zamieszkania współmałżonka). Nie są uwzględniane przypadki, gdy oboje małżonkowie w momencie wniesienia powództwa zamieszkiwali za granicą;

- persons who came from another place in the country for more than 3 months (see point 8).

Immigrants temporarily staying in Poland are not counted as the inhabitants of the gmina. Permanent residents of Poland temporarily staying abroad (regardless of the duration of their absence) are included in the population of the given gmina.

The source of current reporting are:

- civil status offices – regarding registered marriages, births and deaths,
- regional courts – regarding legally valid decisions in actions for separation and divorce,
- the Ministry of Digital Affairs – regarding internal and international migration of population for permanent residence,
- gmina offices – regarding internal and international migration of population for temporary stay.

Data are presented according to the administrative division in a given period, excluding data:

- for 2000, which were given according to administrative division as of 31st December 2002,
- for 2010, which were given according to administrative division as of 31st December 2011.

2. Data regarding the **vital statistics** according to territorial division were compiled as follows:

- marriages – according to the husband's place of residence before the marriage (in the case when the husband lived abroad before the marriage, the wife's place of residence before the marriage is used);
- separations – according to the plaintiff's place of residence (in the case when a person filling petition is residing abroad, the place of residence of a spouse has been taken; in the case of unanimous petition of the parties – the husband's place of residence). Data exclude cases in which both spouses were living abroad at the moment of filling petition;
- divorces – according to the plaintiff's place of residence (in the case when a person filling petition is residing abroad, the place of residence of a spouse has been taken). Data exclude cases in which both spouses were living abroad at the moment of filling petition;
- births – according to the mother's place of residence;

- urodzenia – według miejsca zamieszkania matki noworodka;
- zgonu – według miejsca zamieszkania osoby zmarłej.

3. Dane o małżeństwach uwzględniają związki małżeńskie zawarte w formie przewidzianej prawem w urzędach stanu cywilnego.

Od 1999 r. – na mocy ustawy z dnia 24 lipca 1998 r. (Dz. U. Nr 117, poz. 757) – w urzędach stanu cywilnego rejestrowane są także małżeństwa podlegające prawu wewnętrznemu Kościoła lub Związku Wyznaniowego zawarte w obecności duchownego. Małżeństwo zawarte w tej formie (przy spełnieniu warunków określonych ustawą) podlega prawu polskiemu i pociąga za sobą takie same skutki cywilnoprawne, jak małżeństwo zawarte przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego.

4. Informacje o urodzeniach i zgonach (w tym zgonach niemowląt) prezentowane są według kryteriów definicji urodzenia i zgonu noworodka rekomendowanej przez Światową Organizację Zdrowia.

5. Przy opracowywaniu danych o zgonach według przyczyn przyjmuje się wyjściową przyczynę zgonu. Za przyczynę wyjściową uważa się chorobę stanowiącą początek procesu chorobowego, który doprowadził do zgonu albo uraz czy zatrucie, w wyniku którego nastąpił zgon.

Dane o zgonach według przyczyn podano zgodnie z Międzynarodową Statystyczną Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych (X Rewizja). W stosunku do obowiązującej klasyfikacji zastosowano skróty; skrócone nazwy zostały oznaczone w tablicach znakiem „Δ”. Zestawienie zastosowanych skrótów i pełnych nazw podaje się poniżej:

skrót abbreviation	pełna nazwa full name
Choroby krwi i narządów krwiotwórczych	Choroby krwi i narządów krwiotwórczych oraz niektóre choroby przebiegające z udziałem mechanizmów autoimmunologicznych
Diseases of blood and blood-forming organs	Diseases of the blood and blood-forming organs and certain disorders involving the immune mechanism
Wady rozwojowe wrodzone	Wady rozwojowe wrodzone, zniekształcenia i aberracje chromosomowe
Congenital anomalies	Congenital malformations, deformations and chromosomal abnormalities
Objawy i stany niedokładnie określone	Objawy, cechy chorobowe oraz nieprawidłowe wyniki badań klinicznych i laboratoryjnych jednostek chorobowych gdzie indziej niesklasyfikowane
Symptoms and ill-defined conditions	Symptoms, signs and abnormal clinical and laboratory findings, not elsewhere classified

- deaths – according to the place of residence of the deceased.

3. The data on marriages refers to marriages contracted according to lawful rules at the civil status offices.

Since 1999 – according to the Act dated 24th July 1998 (Journal of Laws No. 117, item 757) – all marriages are registered in the local civil status offices in Poland, including those based on the internal law of the Churches or the Religious Associations. Marriages contracted on the basis of canonic law are subordinate to the civil Polish laws and result in the same civil and law consequences as marriages contracted in the local civil status offices.

4. Information on births and deaths (including infant deaths) is presented according to criteria of the definition of infant births and deaths recommended by the World Health Organization (WHO).

5. The deaths by causes are compiled on the basis of the initial cause of death. The initial cause is the disease, which was the beginning of the morbid process and which caused the death; it may be also the injury or the poisoning, which caused the death.

Data regarding deaths by causes are given in accordance with the International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems (ICD-10 Revision). In regard to current classification abbreviations are used; abbreviated names are marked in the tables with the sign “Δ”. The list of abbreviations used and their full names is given below:

6. Dane o **migracjach ludności** pochodzą z dokumentacji prowadzonej przez gminy, dotyczącej ewidencji ludności² o ruchu migracyjnym – w oparciu o druki meldunkowe wypełniane przez osobę zmieniającą miejsce zamieszkania: zgłoszenie pobytu stałego (migracje wewnętrzne i imigracja na pobyt stały), zgłoszenie wymeldowania z pobytu stałego w związku z wyjazdem za granicę (emigracja na pobyt stały), zgłoszenie pobytu czasowego (migracje wewnętrzne i imigracja na pobyt czasowy) oraz zgłoszenie wyjazdu na pobyt czasowy za granicę (emigracja na pobyt czasowy).

7. Przez **migracje wewnętrzne ludności** rozumie się zmiany miejsca stałego (lub czasowego) pobytu, polegające na przekroczeniu granicy administracyjnej gminy w celu osiedlenia się na stałe (lub pobyt czasowy). W przypadku gminy miejsko-wiejskiej migracją jest również zmiana miejsca zamieszkania między terenami miejskimi i wiejskimi gminy. Do migracji wewnętrznych zalicza się także przemeldowanie z pobytu czasowego na pobyt stały w danej miejscowości, jeżeli poprzednie miejsce pobytu stałego znajdowało się w innej gminie.

Migracje wewnętrzne ludności nie uwzględniają zmian adresu w granicach tej samej jednostki, gdyż takie przymieszczenie nie powoduje zmiany w liczbie i strukturze ludności tej jednostki. Migracje dla m.st. Warszawy podano bez migracji między dzielnicami.

8. Dane o **migracjach wewnętrznych i zagranicznych na pobyt czasowy** pochodzą z cyklicznie przeprowadzanego przez GUS badania statystycznego ludności zameldowanej na pobyt czasowy ponad 3 miesiące oraz ludności (stałych mieszkańców gminy) nieobecnej w związku z wyjazdem za granicę na pobyt czasowy ponad 6 miesięcy.

Wyniki odzwierciedlają stan w dniu badania, tj. w dniu 31 grudnia każdego roku (opisują zasoby, a nie strumienie migracyjne). Źródłem informacji jest ewidencja gmin (dokumentacja meldunkowa).

9. **Współczynniki** dotyczące **ruchu naturalnego i migracji ludności** w podziale terytorialnym zamieszczone w publikacji obliczono jako iloraz liczby faktów określonego rodzaju i liczby ludności (według stanu w dniu 30 czerwca).

Współczynnik zgonów niemowląt jest liczony w odniesieniu do urodzeń żywych.

6. Data regarding **migration of the population** are based on documentation² conducted by the local registration offices (gminas) on population movement, on the grounds of: notification of a permanent stay (internal migration and immigration for permanent stay), notification of departure for a permanent stay abroad (emigration for permanent stay), notification of a temporary stay (internal migration and immigration for temporary stay) and notification of departure for a temporary stay abroad (temporary emigration).

7. **Internal migration of the population** is the change of the place of permanent (or temporary) residence connected with the crossing of the administrative border of the gmina with the purpose to settle permanently (or temporarily) in another administrative unit. In the case of urban-rural gmina the change of residence place between urban and rural areas of this gmina is also a migration. Internal migration includes the cases of change from the temporary to the permanent residence in the same administrative unit, if the previous place of permanent residence was in another administrative unit.

The changes of address within the same unit are excluded from data on internal migration, as they do not influence the size and structure of the population in this unit. Migrations for m.st. Warszawa are shown without migration between districts.

8. The data on **internal and international migration for temporary stay** are the results of statistical survey, regularly conducted by Statistics Poland on population registered for temporary stay above 3 months and on population (persons residing permanently in gmina) absent due to departure abroad for temporary stay for above 6 months.

The results reflect the state as of the day of survey, i.e. as of 31st December of each year (they concern migration stocks, not migration flows). The source of information is gmina's register (notification documents).

9. **Rates** concerning **vital statistics and migration of the population** according to territorial division presented in the publication were calculated as the ratio of the number of defined events to the number of population (as of 30th June).

Rate of deaths of newborns is calculated in regard to live births.

² Ustawa z dnia 24 września 2010 r. o ewidencji ludności (Dz. U. z 2019 r. poz. 1397, z późn. zm.).

² The Act dated 24th September 2010 on Registration of Population (Journal of Laws 2019 item 1397, with later amendments).

10. Metoda Webba polega na zakwalifikowaniu badanej jednostki terytorialnej (gminy, powiatu) do jednego z ośmiu typów rozwoju ludności w zależności od znaku i wartości bezwzględnej przyrostu naturalnego i salda migracji na pobyt stały w przeliczeniu na 1000 ludności. Klasyfikacja Webba wyróżnia:

- cztery typy odnoszące się do jednostek zaludniających się w wyniku:
  - A – przewagi przyrostu naturalnego nad ubytkiem migracyjnym ($+PN > |-SM|$),
  - B – przyrostu migracyjnego i jeszcze wyższego przyrostu naturalnego ($+PN > +SM$),
  - C – przyrostu naturalnego i jeszcze wyższego przyrostu migracyjnego ($+PN < +SM$),
  - D – przewagi przyrostu migracyjnego nad ubytkiem naturalnym ($|-PN| < +SM$),
- cztery typy odnoszące się do jednostek wyludniających się w wyniku:
  - E – przewagi ubytku naturalnego nad przyrostem migracyjnym ($|-PN| > +SM$),
  - F – ubytku migracyjnego i jeszcze większego ubytku naturalnego ($|-PN| > |-SM|$),
  - G – ubytku naturalnego i jeszcze większego ubytku migracyjnego ($|-PN| < |-SM|$),
  - H – przewagi ubytku migracyjnego nad przyrostem naturalnym ($+PN < |-SM|$).

W przypadku, gdy wartości bezwzględne współczynnika przyrostu naturalnego i współczynnika salda migracji stałej są równe lub gdy wartość jednego ze współczynników wynosi zero wprowadza się dodatkowe typy (przejściowe).

Typ badanej jednostki określa się odczytując relację obu zmiennych przy wykorzystaniu układu współrzędnych (oraz dodatkowo wprowadzonych przekątnych), w którym oś rzędnych odpowiada wartościom współczynnika przyrostu naturalnego, a oś odciętych wartościom współczynnika salda migracji stałej w badanym okresie.

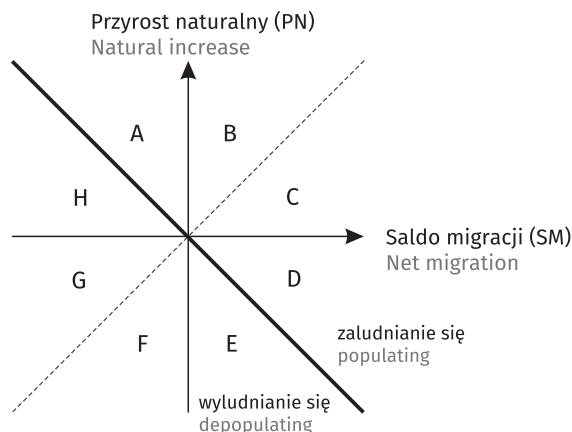
10. Webb's method classifies surveyed territorial unit (gmina, powiat) into one of eight types of population development depending on the sign and absolute value of natural increase and net migration for permanent residence per 1000 population. Webb's classification distinguishes:

- four types related to the units which are populating due to:
  - A – advantage of natural increase over migration decrease ($+PN > |-SM|$),
  - B – migration increase and even higher natural increase ($+PN > +SM$),
  - C – natural increase and even higher migration increase ($+PN < +SM$),
  - D – advantage of migration increase over natural decrease ($|-PN| < +SM$),
- four types related to units which are depopulating due to:
  - E – advantage of natural decrease over migration increase ($|-PN| > +SM$),
  - F – migration decrease and even higher natural decrease ($|-PN| > |-SM|$),
  - G – natural decrease and even higher migration decrease ($|-PN| < |-SM|$),
  - H – advantage of migration decrease over natural increase ($+PN < |-SM|$).

If absolute values of the rate of natural increase and the rate of net migration for permanent residence are equal or when the value of one of the rate is zero – additional (temporary) types are introduced.

Type of surveyed unit is determined by reading the relation of both variables using a coordinate system (as well as additionally introduced diagonal lines), where the axis of ordinates corresponds to values of the rate of natural increase and the axis of abscissa – values of the rate of net migration for permanent residence in surveyed period.

- 11.** W celu utworzenia rankingów posłużono się metodą porównawczą wskaźników. W każdym przypadku dane uporządkowano malejąco; wskaźnikom o najwyższej wartości przypisano lokatę pierwszą (1), a wskaźnikom o najniższej wartości – lokatę ostatnią (dla powiatów – maksimum 42, dla gmin – maksimum 314). Jednostkom, dla których wskaźniki przyjęły identyczną wartość przypisano taką samą lokatę, kolejną pozostawiono niewykorzystaną, a dopiero następną przypisano jednostce o kolejnej wartości wskaźnika.
- 12.** Ze względu na zaokrąglenia danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się nieznacznie różnić od podanych wielkości „ogółem”.
- 13.** Szczegółowe informacje metodologiczne są dostępne w Zeszytach metodologicznych:
- Ruch naturalny. Bilanse ludności <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ludnosc/ludnosc/zeszyt-metodologiczny-ruch-naturalnybilanse-ludnosc,37,1.html>,
  - Migracje ludności <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ludnosc/migracje-zagraniczne-ludnosc/zeszytmetodologiczny-migracje-ludnosc,15,1.html>
- 11.** In order to create rankings the method of statistical comparison of indicators was used. In every case data was organized descending; indicators with the highest value gained first place (1), indicators with the lowest value – last place (for powiats – maximum of 42, for gminas – maximum of 314). Units for which the indicators were the same were placed equally, next place was not used, and following place was given to unit with next value of indicator.
- 12.** Due to the rounding of data, in some cases sums of component may slightly differ from the amount given in the item “total”.
- 13.** Detailed methodological information is available in Methodological reports:
- Vital statistics. Balances of population <https://stat.gov.pl/en/topics/population/population/methodological-report-vital-statistic-balances-of-population,11,1.html>,
  - Migration of population <https://stat.gov.pl/en/topics/population/international-migration/methodological-report-migration-of-population,7,1.html>

Aneks. Spis tablic załączonych do publikacji w wersji elektronicznej (format XLS)

Appendix. List of tables attached to the publication in the electronic version (XLS format)

Nr tablicy
No. table

Tablice przeglądowe

Review tables

I	Wybrane dane o stanie, ruchu naturalnym i migracjach ludności	Selected data on the population size, vital statistics and migration
II	Wybrane dane o województwie na tle kraju w 2019 r.	Selected data on voivodship as compared to the country in 2019
III	Wybrane dane o powiatach w 2019 r.	Selected data on powiats in 2019
IV	Wybrane dane o dzielnicach m.st. Warszawy w 2019 r.	Selected data on districts of m.st. Warszawa in 2019

Dział I. Stan i struktura ludności (stan w dniu 30 czerwca)

Chapter I. Size and structure of population (as of 30th June)

1	Ludność według płci i wieku w 2019 r.	Population by sex and age in 2019
2	Ludność według płci, powiatów i gmin w 2019 r.	Population by sex, powiats and gminas in 2019

Dział II. Stan i struktura ludności (stan w dniu 31 grudnia)

Chapter II. Size and structure of population (as of 31st December)

1 (3)	Powiaty według liczby mieszkańców	Powiats by number of inhabitants
2 (4)	Ludność w powiatach	Population by powiats
3 (5)	Miasta według liczby mieszkańców	Towns by number of inhabitants
4 (6)	Ludność w miastach	Urban population
5 (7)	Gminy według liczby ludności wiejskiej	Gminas by number of rural population
6 (8)	Ludność na wsi według gmin	Rural population in gminas
7 (9)	Gminy miejsko-wiejskie według liczby ludności	Gminas of urban-rural areas by number of population
8 (10)	Ludność w gminach miejsko-wiejskich	Population in urban-rural gminas
9 (11)	Ludność według płci i wieku w 2019 r.	Population by sex and age in 2019
10 (12)	Ludność według grup wieku, płci oraz powiatów w 2019 r.	Population by age groups, sex and powiats in 2019
11 (13)	Ludność według funkcjonalnych grup wieku oraz powiatów w 2019 r.	Population by functional age groups and powiats in 2019

Nr tablicy
No. table

12 (14)	Ludność według funkcjonalnych grup wieku, płci oraz gmin w 2019 r.	Population by functional age groups, sex and gminas in 2019
13 (15)	Ludność w miastach według płci i funkcjonalnych grup wieku w 2019 r.	Urban population by sex and functional age groups in 2019
14 (16)	Mediana wieku (wiek środkowy) ludności według płci i powiatów w 2019 r.	Median age of population by sex and powiats in 2019

Dział III. Ruch naturalny ludności

Chapter III. Vital statistics of population

1 (17)	Nowożeńcy w 2019 r. według wieku	Bridegrooms and brides by age in 2019
2 (18)	Małżeństwa zawarte w 2019 r. według wieku nowożeńców	Marriages by age of bridegrooms and brides contracted in 2019
3 (19)	Małżeństwa zawarte w 2019 r. według różnicy wieku między małżonkami	Marriages by difference in age between spouses contracted in 2019
4 (20)	Małżeństwa zawarte w 2019 r. według miejsca zamieszkania przed ślubem	Marriages contracted by place of residence before marriage in 2019
5 (21)	Małżeństwa zawarte w 2019 r. według poprzedniego stanu cywilnego nowożeńców oraz miejsca zamieszkania męża przed ślubem	Marriages contracted in 2019 by previous marital status of bridegrooms and brides and place of residence of husband before marriage
6 (22)	Małżeństwa zawarte w 2019 r. w m.st. Warszawie według poprzedniego stanu cywilnego nowożeńców	Marriages in m.st. Warszawa by previous marital status of bridegrooms and brides contracted in 2019
7 (23)	Małżeństwa wyznaniowe zawarte w 2019 r.	Church or religious marriages in 2019
8 (24)	Separacje orzeczone w 2019 r.	Separations in 2019
9 (25)	Separacje orzeczone w 2019 r. według wieku małżonków w momencie zawarcia małżeństwa	Separations by age of spouses at the moment of contracting the marriage in 2019
10 (26)	Separacje orzeczone w 2019 r. według wieku małżonków w momencie wniesienia powództwa	Separations by age of spouses at the moment of filing petition in 2019
11 (27)	Separacje orzeczone w 2019 r. według liczby małoletnich dzieci w małżeństwie	Separations by the number of underage children in 2019
12 (28)	Rozwody w 2019 r.	Divorces in 2019
13 (29)	Rozwody w 2019 r. według wieku małżonków w momencie zawarcia małżeństwa	Divorces by age of spouses at the moment of contracting the marriage in 2019
14 (30)	Rozwody w 2019 r. według wieku małżonków w momencie wniesienia powództwa	Divorces by age of spouses at the moment of filing petition for divorce in 2019
15 (31)	Rozwody w 2019 r. według liczby małoletnich dzieci w małżeństwie	Divorces by the number of underage children in 2019
16 (32)	Rozwody w 2019 r. według przyczyn rozkładu pożycia małżeńskiego oraz winy stron	Divorces by causes of marriages dissolution and guilt of spouses in 2019
17 (33)	Rozwody i separacje orzeczone w 2019 r. według okresu trwania małżeństwa	Divorces and separations by duration of marriage in 2019
18 (34)	Separacje orzeczone w 2019 r. według powiatów	Separations by powiats in 2019
19 (35)	Rozwody w 2019 r. według powiatów	Divorces by powiats in 2019

Nr tablicy
No. table

20 (36)	Urodzenia żywe w 2019 r.	Live births in 2019
21 (37)	Płodność kobiet i współczynniki reprodukcji ludności w 2019 r.	Female fertility and reproduction rates of population in 2019
22 (38)	Płodność kobiet i współczynniki reprodukcji ludności według powiatów w 2019 r.	Female fertility and reproduction rates of population by powiats in 2019
23 (39)	Urodzenia żywe w 2019 r. według kolejności urodzenia dziecka i wieku matki	Live births by birth order and age of mother in 2019
24 (40)	Urodzenia żywe w 2019 r. według wieku i poziomu wykształcenia matki	Live births by age and education level of mother in 2019
25 (41)	Zgony w 2019 r. według płci i wieku zmarłych	Deaths by sex and age of deceased in 2019
26 (42)	Zgony osób w wieku 15 lat i więcej według płci, stanu cywilnego oraz wieku zmarłych w 2019 r.	Deaths of population at the age of 15 and more by sex, marital status and age of deceased in 2019
27 (43)	Zgony osób w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia, płci i wieku w 2019 r.	Deaths of population at the age of 13 and more by education level, sex and age in 2019
28 (44)	Zgony w 2019 r. według płci oraz powiatów	Deaths by sex and powiats in 2019
29 (45)	Zgony według przyczyn w 2018 r.	Deaths by causes in 2018
30 (46)	Zgony według wybranych przyczyn i powiatów w 2018 r.	Deaths by selected causes and powiats in 2018
31 (47)	Zgony niemowląt według płci i wieku w 2019 r.	Infant deaths by sex and age in 2019
32 (48)	Zgony niemowląt w 2019 r. według okresu trwania ciąży matki i wieku noworodka	Infant deaths by mother's gestation period and age of newborn infant in 2019
33 (49)	Zgony niemowląt według przyczyn w 2018 r.	Infant deaths by causes in 2018
34 (50)	Ruch naturalny ludności według powiatów i gmin w 2019 r.	Vital statistics of population by powiats and gminas in 2019
35 (51)	Ruch naturalny ludności w miastach w 2019 r.	Vital statistics of urban population in 2019

Dział IV. Migracje ludności

Migracje wewnętrzne

1 (52)	Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały w 2019 r.	Internal migration of population for permanent residence in 2019
2 (53)	Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały według województwa obecnego i poprzedniego miejsca zamieszkania w 2019 r.	Internal migration for permanent residence by present voivodship and previous place of residence in 2019
3 (54)	Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały według płci i wieku migrantów w 2019 r.	Internal migration for permanent residence by sex and age of migrants in 2019
4 (55)	Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały według stanu cywilnego i płci migrantów w 2019 r.	Internal migration for permanent residence by marital status and sex of migrants in 2019
5 (56)	Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały według płci migrantów i powiatów w 2019 r.	Internal migration for permanent residence by sex of migrants and powiats in 2019
6 (57)	Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały według powiatów i gmin w 2019 r.	Internal migration for permanent residence by powiats and gminas in 2019

Chapter IV. Migration of population

Internal migration

Nr tablicy
No. table

7 (58)	Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały w miastach w 2019 r.	Internal migration for permanent residence in towns in 2019
8 (59)	Ludność zameldowana na pobyt czasowy ponad 3 miesiące według województwa stałego i czasowego miejsca zameldowania w 2019 r.	Population registered for temporary stay above 3 months by voivodship of registration for permanent and temporary stay in 2019
9 (60)	Ludność zameldowana na pobyt czasowy ponad 3 miesiące według płci i wieku w 2019 r.	Population registered for temporary stay above 3 months by sex and age in 2019
10 (61)	Ludność zameldowana na pobyt czasowy ponad 3 miesiące według płci i stanu cywilnego w 2019 r.	Population registered for temporary stay above 3 months by sex and marital status in 2019
11 (62)	Ludność zameldowana na pobyt czasowy ponad 3 miesiące według płci i powiatów w 2019 r.	Population registered for temporary stay above 3 months by sex and powiats in 2019

Migracje zagraniczne

12 (63)	Migracje zagraniczne ludności na pobyt stały według kontynentów i wybranych krajów w 2019 r.	International migration for permanent residence by continents and selected countries in 2019
13 (64)	Migracje zagraniczne ludności na pobyt stały według płci i wieku migrantów w 2019 r.	International migration for permanent residence by sex and age of migrants in 2019
14 (65)	Migracje zagraniczne ludności na pobyt stały według powiatów w 2019 r.	International migration for permanent residence by powiats in 2019
15 (66)	Osoby przybyłe z zagranicy zameldowane na pobyt czasowy ponad 3 miesiące w 2019 r. według płci oraz kontynentu i kraju poprzedniego zamieszkania	Persons arrived from abroad registered for temporary stay above 3 months in 2019 by sex, continent and country of previous residence
16 (67)	Osoby przybyłe z zagranicy zameldowane na pobyt czasowy ponad 3 miesiące według płci i wieku w 2019 r.	Persons arrived from abroad registered for temporary stay above 3 months by sex and age in 2019
17 (68)	Osoby przybyłe z zagranicy zameldowane na pobyt czasowy ponad 3 miesiące według płci i powiatów w 2019 r.	Persons arrived from abroad registered for temporary stay above 3 months by sex and powiats in 2019
18 (69)	Ludność czasowo nieobecna w związku z wyjazdem za granicę na okres ponad 6 miesięcy według płci oraz kontynentów i wybranych krajów w 2019 r.	Population temporarily absent due to departure abroad above 6 months by sex, continents and selected countries in 2019
19 (70)	Ludność czasowo nieobecna w związku z wyjazdem za granicę na okres ponad 6 miesięcy według płci i wieku w 2019 r.	Population temporarily absent due to departure abroad above 6 months by sex and age in 2019
20 (71)	Ludność czasowo nieobecna w związku z wyjazdem za granicę na okres ponad 6 miesięcy według płci i powiatów w 2019 r.	Population temporarily absent due to departure abroad above 6 months by sex and powiats in 2019

Dział V. Ranking powiatów i gmin

1 (72)	Wybrane wskaźniki demograficzne oraz lokaty według powiatów w 2019 r.	Selected demographic rates and positions by powiats in 2019
2 (73)	Wybrane wskaźniki demograficzne oraz lokaty według gmin w 2019 r.	Selected demographic rates and positions by gminas in 2019

